Grote Atlas van de Verenigde Oost-Indische Compagnie
Comprehensive Atlas of the Dutch United East India Company

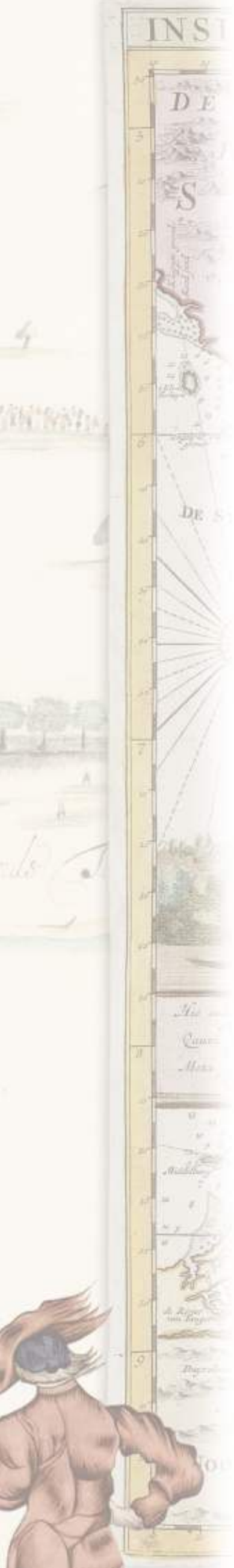

93 Batavia

DEEL I / PART I

93 [Anoniem / Anonymous, na/after 1774 :
Kaart / Van het Eiland / Groot Java / met alle Verdeelingen [...].
Map / Of the Island of Java Major / with all is Divisions [...].

94 Joris Joostensz Laerle, 1601-1603 :
Aldus is de baeye ghedaen alsmen voor Jacatra op de reede light [...].
Thus the bay presents itself when seen from the roads off Jacatra [...].

94 Jan Pietersz Coen, 1619 :
[Ontwerp voor een nieuw fort in Jacatra].
[Design for a new fort at Jacatra].

95 Anoniem / Anonymous, 1621-1622 :
Batavia Stadt en Casteel gelegen int Coninckrijck / van Jacatra int Eylant van Jaua Maior 6 graden / By suyden de linia Equinoctiael.
Batavia Town and Castle in the Kingdom / of Jacatra in the Island of Java Major 6 degrees / South of the Equator.

95 Anoniem / Anonymous, 1625-1627 :
Het kooninkrij van Jaquatra : Batauia gelegen op Jaua een Eijlant vand' Indien vertoont hem aldus.
The kingdom of Jacatra : Batavia in Java an Island in the Indies presents itself like this.

96 Anoniem / Anonymous, ca./c. 1627 :
Waere affbeeldinge vant Casteel en Stadt Batavia [...].
True representation of the Castle and City of Batavia [...].

97 [Kopieschilderij van de plattegrond van Batavia uit ca. 1627 in het Westfries Museum, 1919-1921].
[Painted copy of the c. 1627 plan of Batavia in the Westfries Museum, 1919-1921].

98 Frans Floris van Berckeroode, 1629 :
[Affteyckening hoe de machtichsten Coninck van Java Mayor enz. onderleyt heeft de stadt Batavia te vermeesteren, 1628 en 1629].
[Representation of the attempt made by the mightiest King of Java Major etc. to capture the city of Batavia, 1628 and 1629].

99 Gilles Venant, 1629 :
Batavia.

100 Jacob Cuyck, 1629 :
Afbeelding van stadt Batavia met het leeger daerom leggende.
Representation of the city of Batavia and the army surrounding the same.

101 Door Dionysus Paulusz, 1650 :
Batavia. / Perfecte Afbeelding van / De Stadt Batavia / gelegen aen de Noordwesthoek / van Java in O. Indien.
Batavia. / Perfect Representation of / The City of Batavia / situated in the North-West / of Java in the East Indies.

101 Johannes Nessel, 1650 :
Batavia.

102 Hendrick Jacobsz Dubbels, kort na/shortly after 1650 :
[Gezicht op de rede en het Kasteel van Batavia].
[View of the roads and the Castle of Batavia].

102 Naar / After Wouter Schouten, ca./c. 1675 :
De Stadt Batavia.
The City of Batavia.

103 Anoniem / Anonymous, 1656 :
Batavia.

104-105 Anoniem Anonymous, 1667 :
Batavia.

106 Anoniem / Anonymous, 1682-1685 :
De Stadt Batavia.
The City of Batavia.

107 Pieter Gijsbert Noodt, 1722 :
Plaan van het fort en stadt Batavia.
Plan of the fort and city of Batavia.

108 Anoniem / Anonymous, ca. 1730 :
[Kaart van de stad Batavia, waarop voorkomt de nieuwe geprojecteerde waterleiding, dammen en sluizen tot het opstoppen van het water binnen de stad].
[Plan of the city of Batavia indicating the new water conduit and the weirs and sluices designed to dam up the water within the city].

109 Jan Brandes, 1779-1785 :
[Plattegrond van de stad Batavia].
[Plan of the city of Batavia].

110 Claudius Anthony von Luepken, 1762 :
Copie / N:o 2 gem:t La A. / Plan / van de Stadt / en het Casteel / van / Batavia / met een gedeelte van desselfs / Voorsteeden en meerdere / Buijtenplaatse.
Copy / N:o 2 marked La A. / Plan / of the City / and the Castle / of / Batavia / with a part of its / Suburbs and various / Estates.

111 Anoniem / Anonymous, ca./c. 1780 :
[Plattegrond van Batavia, met weergave van de kalk- en arakbranderijen].
[Plan of Batavia indicating the lime kilns and arrack stills].

112-113 Pieter Tency, 1797 :
Situatie Plan / van / Batavia [...].
Situation Plan / of / Batavia [...].

114 K. F. Busscher, 1802-1808 :
Plan / van / Batavia / en de / Omliggende Landen.
Plan / of / Batavia / and / Surrounding Lands.

115 Kenneth McKenzie, 1815 :
Plan / of the town of Batavia with the / Canal etc. etc.
Plattegrond / van de stad Batavia met de / Gracht etc. etc..

116-117 Anoniem / Anonymous, ca./c. 1820 :
Kaart / van de / stad Batavia / de Zuider en Ooster Voorstad [benevens] het chinesche / Kamp / de Groote Rivier tot deszelfs uitloop in / Zee benoorden [het] Voorm[alige] / Kasteel.
Plan / of the / city of Batavia / the Southern and Eastern Suburbs / [and] the chinese / Quarter / the Great River down to its discharge in / the Sea to the north of / [the Former] Castle.

118 Anoniem / Anonymous, ca./c. 1650 :
Het Castel van Batavia.
The Castle of Batavia.

119 Willem van Rossum, 1706-1707 :
Aenwysinge van het Casteel Batavia, soo als het nu leijt volgens d'oude bou-kunde, en op wat wijse men het soude verbeteren, na de hedendaagse vestingbouw [...].
Explanation of Batavia Castle as it is now according to the old architecture, and how it could be improved after the present principles of fortification [...].

120 Anthony Willem van Sorgen, 1730 :
[Project tot het versterken van het Kasteel en het uitdiepen der grachten enz.].
[Project for the improvement of the Castle and deepening the canals etc.].

120 Anoniem / Anonymous, 1747 :
[Project van een bouwwerk tusschen de Parel en de Saphier, Kasteel Batavia].
[Project for a building between the Parel and the Saphier, Batavia Castle].

121 Anoniem Anonymous, ca./c. 1649 :
[Gront- en Stant-affteeckeningh van het nieuw gebouwde Generaelshuys binnen 't Casteel Batavia. Aanzicht voorzijde].
[Plan and elevation of the newly built General's House within Batavia Castle. View of the front].

121 Anoniem Anonymous, ca./c. 1649 :
[Gront- en Stant-affteeckeningh van het nieuw gebouwde Generaelshuys binnen 't Casteel Batavia. Aanzicht achterzijde].
[Plan and elevation of the newly built General's House within Batavia Castle. View of the rear].

121 Anoniem Anonymous, ca./c. 1649 :
[Gront- en Stant-affteeckeningh van het nieuw gebouwde Generaelshuys binnen 't Casteel Batavia. Plattegrond].
[Plan and elevation of the newly built General's House within Batavia Castle. Ground plan].

122 Johannes Listingh, 1658 :
[Aanzicht van de Kapel in het Kasteel Batavia].
[View of the Chapel in Batavia Castle].

122 Anoniem / Anonymous, ca./c. 1698 :
[Plan voor twee gebouwen tot de woningen van de opperkooplieden van het Kasteel].
[Project for two buildings to serve as dwellings for the Senior Merchants in the Castle].

123 Andries Beeckman, 1663 :
[Gezicht op het Kasteel van Batavia].
[View of the Castle at Batavia].

123 Andries Beeckman, toegeschreven/attributed, ca./c. 1656 :
De Marckt van Batavia.
The Market at Batavia.

124 Claudius Anthony von Luepken, C. van Barnekor, 1762-1764 :
[1] Platte Grond / van de Nieuwe Gordijn met / de Twee Corp de Guardes. [2] Front van de Binne kant van t' Casteel met de Twee Nieuwe Wagten. [3] Front vant Casteel van buyten de Poort.
[1] Plan / of the new Curtain Wall with / the Two Guard Houses. [2] Frontal view from within the Castle with the Two New Guard Hoses. [3]Frontal View of the Castle from outside the Gate.

124 Carl Friedrich Reimer, M.F. Fabricius, 1785-1789 :
No.V. / Plan en Profil van't Kasteels Bolwerk, / de Robyn / en den daaronderleggenden Kruitkelder, gem:t [-] benevens / de hieromtrent staande Gebouwen en verdere Gelegenheid.
No.V. / Plan and Profile of the Castle's Bulwark, / the Robyn / and the Powder Room underneath, marked [-] and furthermore / the surrounding Buildings and Situation.

125 Carl Friedrich Reimer, J.J. Hornung, 1785-1789 :
N:o VI. / Plan van't Kasteels Bolwerk / de Saphier / met een Detail van de daaraanleggende, soogenaamde / Casemat, gem:t [-].
N:o VI. / Plan of the Castle's Bulwark / the Saphier / with a Detail of the adjacent, so-called / Casemate, marked [-].

125 Carl Friedrich Reimer, J.J. Hornung, 1785-1789 :
N:o IV. / Plan van't Kasteels Bol / werk de Diamant, / nevens de daarnaast by gelegene Gebouwen en Souterreins.
N:o IV. / Plan of the Castle's Bulwark / the Diamant, / with the adjacent Buildings and Basements.

126 Anoniem / Anonymous, eind achttiende eeuw/end of eighteenth century :
[1] Schets Project van een Geslooten Blok Cazernes tot logeering van een Regiment van duysent man Infanterie, met hunne officieren. Grond teekening. [2]Tweede Verdieping. [3] Stand gesigt van het Voor-front, ofte Pavillioen voor de officieren. [4] Doorsnit volgens de linie A-B.
[1] Sketch of a Project for a Closed Block of Barracks for an Infantry Regiment of one thousand men, with their officers. Ground plan. [2] Second Floor. [3] Elevation of the Front, or the Pavilion for the officers. [4] Cross-section according to the line A-B.

II Java en Madoera / Java and Madura

Atlas Maior
nationaal archief
Universiteit Utrecht
KNAG

126 Johannes Rach, 1779:
Het Gezigt van het Cassteel van Batavia met het Gouvernement / en Gebouwe van Binnen af te zien bij de ophaal Brugh.
View of the Castle at Batavia with the Government House / and Buildings as seen from Inside near the Drawbridge.

127 Hendrik Kobell jr., 1775-1779 :
[Het Gouverneurshuis te Batavia].
[Government House, Batavia].

127 Johannes Rach, 1772-1775 :
Het Gezigt van Het Casstel van Batavia met het Gouvernement / Kerk en Dragonderwagt van Binnen van het pleijn af te zien.
View of the Castle at Batavia with the Government House / Church and Dragoon Guards as seen from the court Within.

128 Johannes Rach, 1772-1775 :
Het Kastel Poort van / Binnen.
The Castle Gate from / Inside.

128 Johannes Rach, 1775-1778 :
Het Kastel Poort / Van Buyten.
The Castle Gate / From Outside.

129 Hendrik Kobell jr., 1775-1779 :
[Casteel te Batavia van den Houtkap af te zien].
[Batavia Castle as seen from the Timber Yard].

129 Johannes Rach, 1767 :
Het Gezigt van het Casteel te Batavia te Sien / Van de Waeter-Poort tot aen de Punt de Saphier.
View of the Castle at Batavia as Seen / From the Water Gate do the Bastion the Saphier.

130 Johannes Rach, 1779 :
Het Gezigt van de Laage Battarij van het Cassteel van Batvia / met desselfs Werff Vierkans Poort Boom Langs het / Revier na de Reede af te zien van de Houijdkap.
View of Batavia Castle's Low Battery / with the Wharf, Vierkants Poort [and] Boom as seen Along the / River towards the Roads from the Timber Yard.

130 Johannes Rach, 1772-1775 :
Het gezigt van het Cassteel van Batavia van agteren met / Desselfs Rijst Pakhuijsen en Houijdkap af te zien van de Gebouwe / van de Labrand ziende in 't verschiet de vierkans Poort.
View of Batavia Castle from the back with / Its Rice Storehouses and Timber Yard as seen from the Buildings / of the Laboratory with the Vierkant Poort in the distance.

131 Claudius Anthony von Luepken, Johannes Rach 1764 [vignet/vignette], 1764 :
Copie N. 2 La B. / Eerst Project Plan / om / Batavia / te Versterken.
Copy N. 2 La B. / First Project Plan / for the Fortification / of / Batavia.

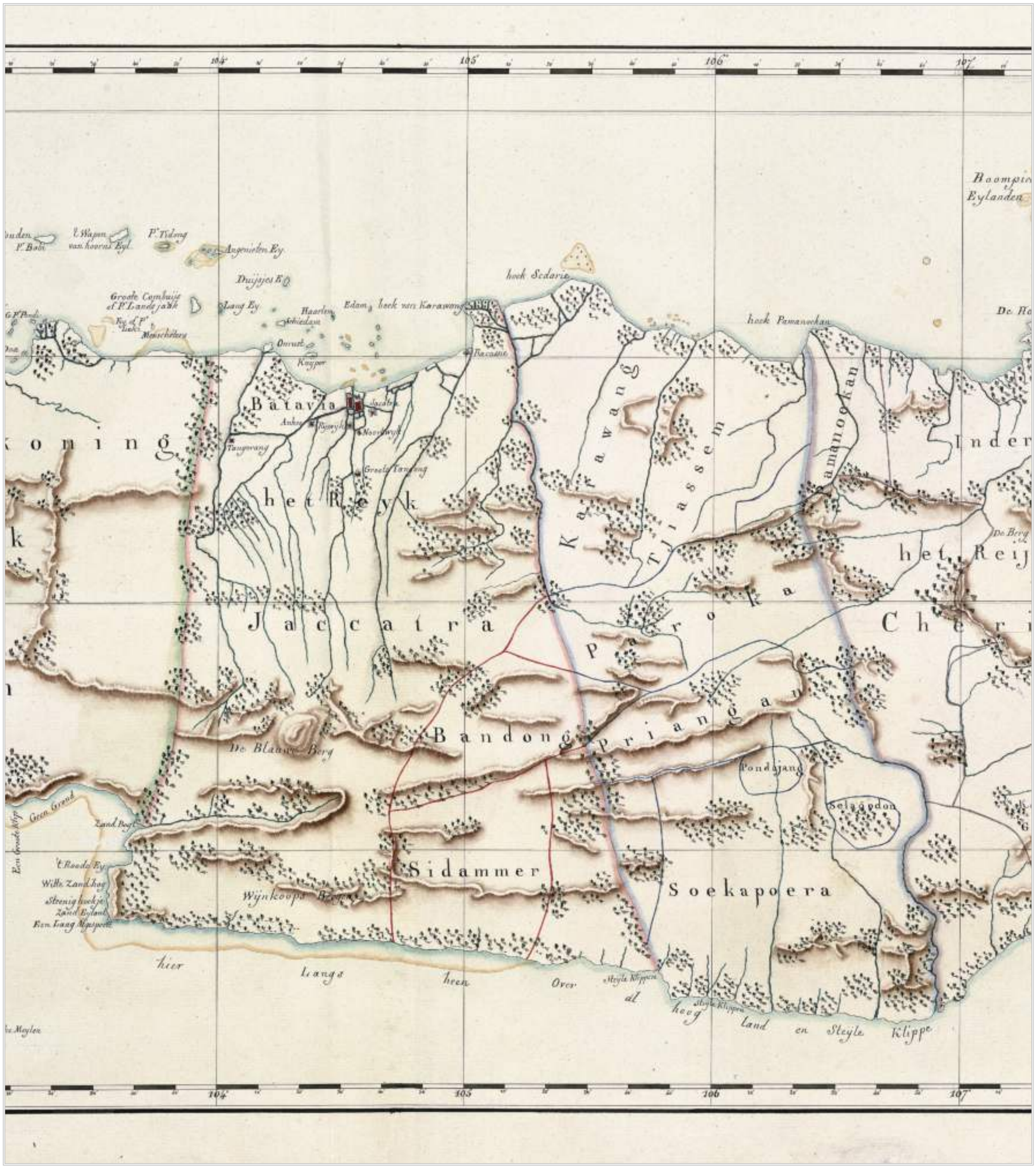

Batavia

(Deel I/Vol. I, *Atlas Isaak de Graaf/Atlas Amsterdam*, pag./pp. 250-263).

In het *Voorwoord* is al gewezen op de sterke oververtegenwoordiging van de stad en het gewest Batavia in het bewaard gebleven kaartenmateriaal van Java, zowel in de Nederlandse als in buitenlandse collecties. Ook in deze atlas vindt men onvermijdelijk de neerslag van dit gegeven: tezamen beslaan de kaarten, plattegronden en topografische tekeningen van het gebied in West-Java onder direct bestuur van Batavia (aan het eind van de compagniestijd de stad Batavia, de Ommelanden, Buitenzorg, de Jacatrase Bovenlanden, de kustdistricten tot en met Pamanoekan en de Preanger Bovenlanden), op de bladen 93 t/m 339, ruimschoots meer dan de helft van de totale omvang. Na de uitsnede met een overzichtskaart van het gewest Batavia op dit blad behandelen de bladen 94 t/m 130 als eerste de wordingsgeschiedenis en verdere stedebouwkundige ontwikkeling van de omwalde stad tot ca. 1820 en aansluitend die van het Kasteel. Op de bladen 131 t/m 164 wordt vervolgens in meer detail aandacht besteed aan de verdedigingswerken van de stad en aan diverse delen en afzonderlijke bouwwerken binnen de muren. Daarna vindt men op de bladen 165 t/m 193 de versterkingen langs het zeestrand ten noorden van de stad, de baai en rede van Batavia en de eilanden daarin. De voorsteden komen aan bod op de bladen 194 t/m 201, gevolgd door de Ommelanden met de latere Bovenstad c.q. Weltevreden, Meester Cornelis en de zuidelijker landen tot Buitenzorg op de bladen t/m 293.

In the *Preface* the heavily disproportionate representation of the city and district of Batavia in the surviving map material on Java, both in Dutch and in foreign collections has already been pointed out. This overrepresentation is again inevitably reflected in this atlas: together the maps, town and ground plans and topographical drawings of the city of Batavia and the districts in West-Java under direct rule (at the end of the Company era including the walled city, the *Ommelanden*, Buitenzorg, the Jacatra Uplands, the coastal districts up to Pamanukan, and the Priangan Uplands), on sheets 93 to 339, make up well over half the total contents. After the general map of the district of Batavia reproduced here, sheets 94 to 130 cover first the genesis and further urban development of the walled city until around 1820 and these are followed by those pertaining to the Castle. On sheets 131 to 163 more detailed attention is paid to the city fortifications and to the various wards and separate constructions inside the walls. After this, on sheets 164 to 193 the fortifications along the sea coast to the north of the city, the bay and roads of Batavia and the islands there are dealt with. The suburbs are the theme on sheets 194 to 201, followed by the *Ommelanden* with what was later known as the *Bovenstad* (Upper Town) or Weltevreden, Meester Cornelis and the estates further south to Buitenzorg on sheets 202 to 293.

Bibliothèque nationale de France, DCP SH pf 192 div 2 p 13.

[Anoniem, na 1774] :
[Anonymous, after 1774] :

Kaart / Van het Eiland / Groot Java / met alle Verdeelingen [...].

Map / Of the Island of Java Major / with all its Divisions [...].

Schaalstok van 15 Duijtsche Mijlen = [ca. 1 : 1.030.000].
Scale-bar of *15 Duijtsche Mijlen* =
[approximately 1 : 1,030,000].

1 kaart : ms op papier, gekleurd, 47 x 170 cm.
1 map : ms on paper, coloured, 47 x 170 cm.

Oriëntatie: het noorden is boven.
Orientation: north is up.

Verklaringen: [linksonder] vervolg van de titel :
Explanations: [lower left] continuation of the title :

Groot van inhoud 6,442 vier kante mijlen, en met de Kleine Eijlanden circa 6,500 d.o meijlen. Het Eijland van Madure, houd in Zich 248 vier kante meijlen en met de Kleine Eijlanden, circa 250 d.o meijlen.

Batavia. De aansluitende delen van deze politieke kaart van Java van na ca. 1774 zijn gereproduceerd als overzichten van de gewesten Bantam (blad 77), Cheribon (340) en Noord-Oostkust van Java (346, 396). Zie ter vergelijking de in onderwerp overeenkomende kaart van Java door Van Boeckholtt op blad 35. De weergave van de oostgrens van het gewest Batavia komt hier overigens niet geheel overeen met de werkelijke verhoudingen van omstreeks 1775; het kustdistrict Pamanoekan viel niet onder Cheribon maar onder Batavia, terwijl Soekapoera toen juist nog wel tot Cheribon werd gerekend.

Batavia. The adjoining parts of this political map of Java post c. 1774 are reproduced as overviews of the districts of Bantam (sheet 77), Cirebon (340) and the North-East Coast of Java (346, 396). For comparison see the map of Java by Van Boeckholtt on sheet 35 which covers the same subject. The border between Batavia and Cirebon as shown here in fact does not quite reflect the true situation of about 1775; the coastal district of Pamanukan did not belong to Cirebon but was ruled directly from Batavia, whereas Sukapura on the other hand at that time still fell under Cirebon instead of Batavia.

Batavia, stedebouwkundige ontwikkeling tot ca. 1820. Het ontstaan en de verdere ontwikkeling van Batavia zijn sinds het eind van de 19de eeuw al vele malen onderwerp geweest van wetenschappelijke en andere publicaties. In het kader van deze atlas, waar de nadruk ligt op de grootschalige reproductie van een zo volledig mogelijke relevante selectie van kaarten, plattegronden en topografische afbeeldingen, kan deze veelomvattende stadsgeschiedenis vanzelfsprekend niet opnieuw in breed verband worden behandeld. In de meeste gevallen moet hier dan ook worden volstaan met een korte beschrijving en uitleg, eventueel met vermelding naar andere, meer uitgebreide bronnen. Voor een volledig overzicht van de geschiedenis van stad en gewest Batavia in al haar aspecten wordt in het bijzonder verwezen naar de uitmuntende overzichtswerken van dr. F. de Haan (*Priangan*, 1910-1912; *Oud-Batavia*, 1922), ir. H.A. Breuning (*Het voormalige Batavia*, 1954), B. Brommer (*Historische plattegronden van Nederlandse steden. Deel 4: Batavia*, 1992), dr. P.H. van der Brug (*Malaria en malaise*, 1994) en dr. H.E. Niemeijer (*Batavia. Een koloniale samenleving in de 17de eeuw*, 2005).

Batavia, urban development until c. 1820. The foundation and further development of Batavia has frequently been the subject of academic and other publications since the end of the nineteenth century. In the framework of this atlas, in which the emphasis is placed on the large-scale reproduction of as wide as possible a selection of maps, town and ground plans and topographical drawings, it is obvious that this comprehensive urban history cannot be tackled in any great detail. In most of the cases, a short description and explanation, possibly with the citation of other, more extensive sources, will have to suffice. For a complete survey of the history of the city and district of Batavia in all its aspects, the excellent studies by Dr. F. de Haan (*Priangan*, 1910-1912; *Oud-Batavia*, 1922), B. Brommer (*Historische plattegronden van Nederlandse steden. Deel 4: Batavia*, 1992), Dr. P.H. van der Brug (*Malaria en malaise*, 1994) and Dr. H.E. Niemeijer (*Batavia. Een koloniale samenleving in de 17de eeuw*, 2005) are recommended.

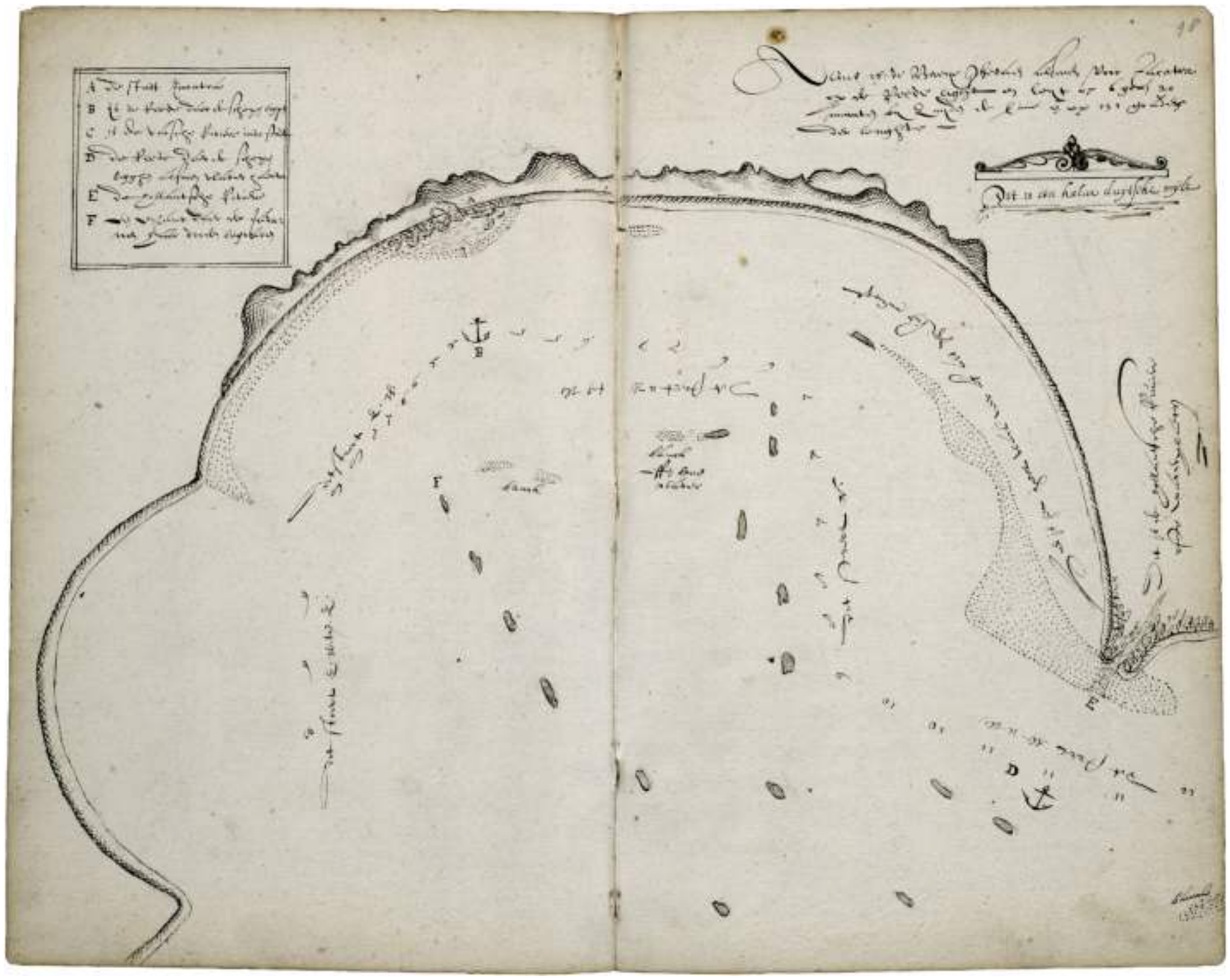

boven / above:

Nationaal Archief, journaal Gelderland dl. II, 1.04.01,136 kaart 26 fol. 97v-98r.

[Joris Joostensz Laerle, 1601-1603] :

Aldus is de baeye ghedaen alsmen voor Jacatra op de reede light [...].

Thus the bay presents itself when seen from the roads off Jacatra [...].

Schaalstok van een halve duijtsche mijle = [ca. 1 : 57.000].
Scale-bar of *een halve duijtsche mijle* = [approximately 1 : 57,000].

1 kaart : ms op papier, 31,5 x 41 cm.
1 map : ms on paper, 31.5 x 41 cm.

Oriëntatie: het noorden is onder.
Orientation: north is below.

Verklaringen: [rechtsboven] vervolg van de titel :
Explanations: [upper right] continuation of the title :

En leyt op 6 gra[de]n 20 minuten by zuyden de middellinie en op 151 graden der lengte.

[linksboven] een legenda bij de letters A t/m F :
[upper left] a key to the letters A to F :

A. De stadt Jacatra.
B. IJs de reede daer de schepen lighen.
C. Is de varsche rivier inde stadt.
D. De reede daer de schepen liggen alsmen water haelt.
E. De Hollantsche rivier.
F. Een eylant daer de Javanen haer dooden begraven.

Jacatra (Jayakarta). Deze oudste bewaard gebleven Nederlandse manuscriptkaart van Jacatra (Jayakarta) door de onderstuurman Joris Joostensz Laerle is weer overgenomen uit het journaal van het schip *Gelderland*, dat in 1601-1603 tijdens de 'Vijfde Schipvaert' Java en de Molukken aandeed. Uit hetzelfde journaal zijn in deze atlas verder kaarten opgenomen van de Baai van Bantam (blad 84) en van de rede van Toeban (401).

Jayakarta (Jacatra). The oldest surviving Dutch manuscript map of Jacatra (Jayakarta) drawn by Second Mate Joris Joostensz Laerle has once again been borrowed from the log of the ship *Gelderland*, which visited Java and the Moluccas in 1601-1603 with the Fifth Fleet. The other maps in this atlas taken from this log are those of the Bay of Bantam (sheet 84) and the roads at Tuban (401).

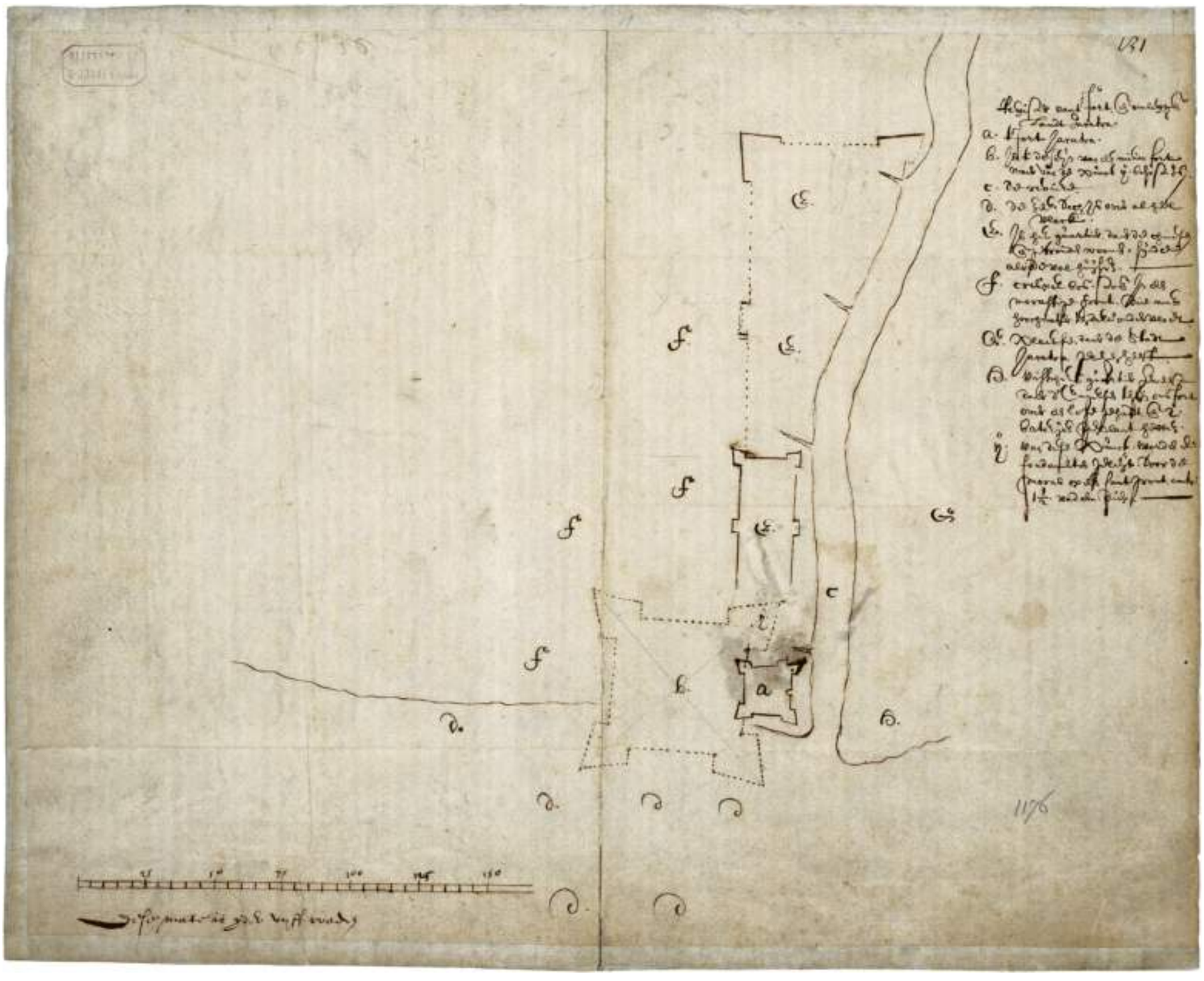

onder / below:

Nationaal Archief, 4.VEL 1176.

[Jan Pietersz Coen, 1619] :

[Ontwerp voor een nieuw fort in Jacatra].

[Design for a new fort at Jacatra].

Schaalstok van 150 roeden = [ca. 1 : 3.750].
Scale-bar of *150 roeden* = [approximately 1 : 3,750].

1 kaart : ms op papier, 34 x 42,5 cm.
1 map : ms on paper, 34 x 42.5 cm.

Oriëntatie: het noorden is onder.
Orientation: north is below.

Verso: Portef. I uit de memorien en Beschryvingen van algemeen Batavia 1619 / uit overgekomen stukken Q II 1620 brief 7 oct. 1619 [...].

Verklaringen: [rechtsboven] een legenda bij de letters a t/m ij :
Explanations: [upper right] a key to the letters a to ij :

Register vant fort ende omleggende landt Jacatra.
a. T' Fort Jacatra.
b. Ist deseijn van een nieuw fort waer van de punct ij. begost is.
c. De reviere.
d. De zee doch is over al heel vlack.
e. Is het quartier daer de Chinesen ende getrouden woonden, sijnde alrede vol huijsen.
f. Creupel bos, staende in morassige gront, die met hoochwater tendele ondervloet.
g. Plaetse, daer de stadt Jacatra gelegen heeft.
h. Visschers quartier geweest daer d'Engelsen tegen ons fort over een loge gehadt ende 2 baterijen geplant hebben.
ij. Van dese punct. worden de fondamenten geleijt, door de moras op een santgront, omtrent 1 1/2 vadem diep.

Coens beroemde eerste schetskaart van Jacatra (de naam Batavia gebruikte hij aanvankelijk niet) en de ontworpen aanleg van het Kasteel was een bijlage bij zijn rapport aan de Heren Zeventien van 7 oktober 1619, zoals de notitie op verso aangeeft. Het eerste fortje a. was in feite niet meer dan een provisorische versterking van de pakhuizen Mauritius en Nassau bij de compagniesloge in Jacatra.

Coen's famous first sketch map of Jacatra (initially he did not used the name Batavia) and his project plan for the construction of the Castle were originally an enclosure in his report to the *Heren Zeventien* (the Board of Directors of the VOC) dated 7 October 1619, which is indicated in the note on the back. The initial small recoubt a. was in fact nothing more than a provisional strengthening of the warehouses *Mauritius* and *Nassau* belonging to the Company's first trading-post (*loge*) in Jacatra.

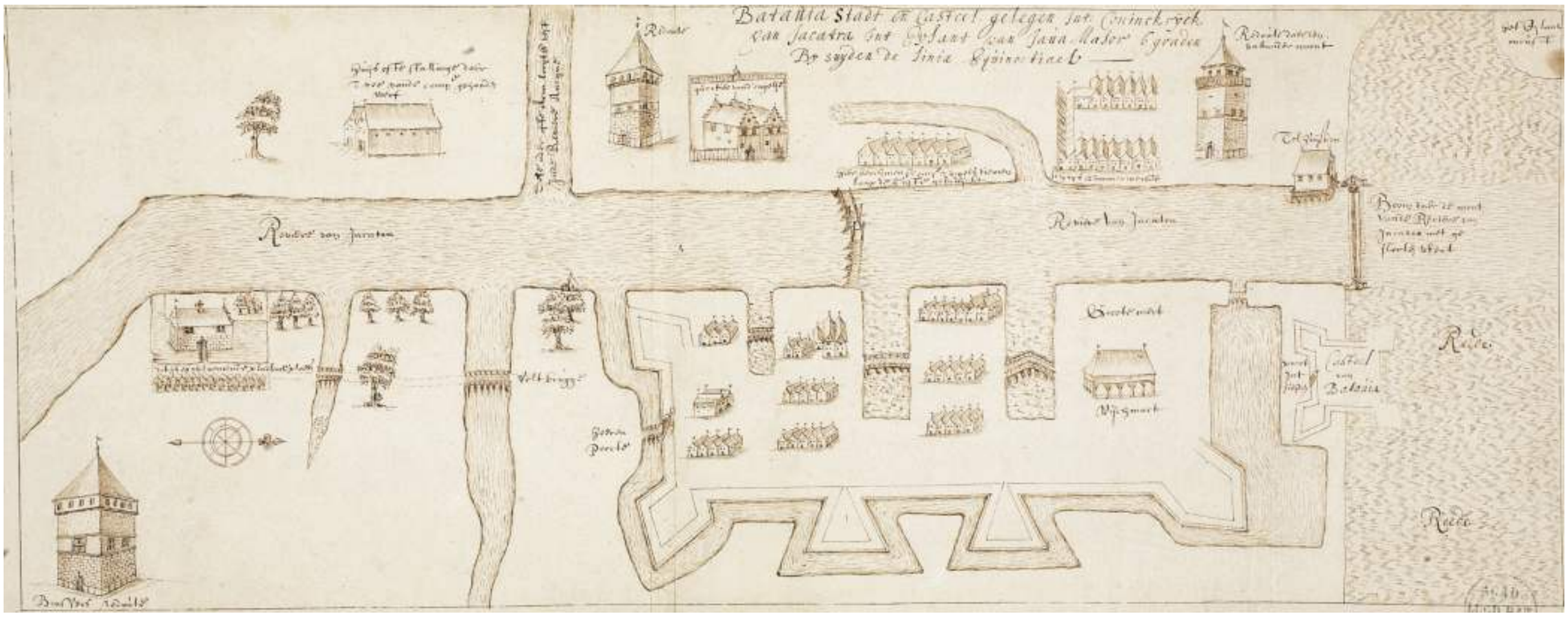
Batauia Staet en Casteel gelegen int Coninckrijck van Jacatra int Eylant van Jaua Maior 6 graden By suyden de linia Equinoctiael
Roode
Roode
Roode
Roode

boven / above:

Universiteitsbibliotheek Leiden, Collectie Bodel Nijenhuis 002-10-34.

[Anoniem, 1621-1622] :
[Anonymous, 1621-1622] :

Batavia Stadt en Casteel gelegen int Coninckrijck / van Jacatra int Eylant van Jaua Maior 6 graden / By suyden de linia Equinoctiael.

Batavia Town and Castle in the Kingdom / of Jacatra in the Island of Java Major 6 degrees / South of the Equator.

1 kaart : ms op papier, 19 x 49 cm.
1 map : ms on paper, 19 x 49 cm.

Oriëntatie: het noorden is rechts.
Orientation: north is right.

Stad Batavia. Deze schetsmatige plattegrond van Batavia maakt deel uit van een serie van zes plans van VOC-forten in de Indische Archipel, die mogelijk in 1624 door gouverneur-generaal Pieter de Carpentier (1623-1627) naar de Heren Zeventien werden gezonden. De overige vijf, eveneens in de Collectie Bodel Nijenhuis, betreffen de vestigingen op Makian, Tidore en Ternate in de Noord-Molukken en op Poelo Ai in de Banda-archipel. De plattegrond van Batavia toont onder meer het Kasteel in aanbouw, met de twee bastions aan de landzijde al aanwezig, en de eerste, voorlopige omwalling van de stad ten zuiden van het fort. Niet ingetekend, maar in 1621-1622 en ook in de volgende jaren nog wel aanwezig (zie de hierna volgende plattegrond uit 1627 op de bladen 96-97) is het restant van het oude fortje aan de westzijde van het Kasteel. De hier aangegeven buitengracht aan de oostzijde van de stad lag ongeveer op de plaats van de latere Kaaimansgracht.

City of Batavia. This rough outline plan of Batavia is part of a series of six plans of VOC forts in the Malay Archipelago, which was probably sent to the *Heren Zeventien* in 1624 by Governor-General Pieter de Carpentier (1623-1627). The remaining five, which are also in the *Collectie Bodel Nijenhuis*, show fortifications on Makian, Tidore and Ternate in the North Moluccas and on Pulau Ai in the Banda Archipelago. The town plan of Batavia shows the Castle under construction, with two bastions already built on the landward side, and the first temporary walls of the city to the south of the fort. Not drawn, but still present in 1621-1622 and the first years after are the remains of the old redoubt on the western side of the Castle (see the 1627 town plan on sheets 96-97). The outer moat on the eastern side of the city as shown here approximately followed the course of the later *Kaaimansgracht*.

onder / below:

Atlas van Stolk, op achterzijde van plaat / on reverse of plate XI in J. Blaeu, Atlas Maior, dl. / vol. 8.

[Anoniem, 1625-1627] :
[Anonymous, 1625-1627] :

Het kooninkrij van Jaquatra : Batauia gelegen op Jaua een Eijlant vand' Indien vertoont hem aldus.

The kingdom of Jacatra : Batavia in Java an Island in the Indies presents itself like this.

1 potloodtekening : ms op papier, 21,5 x 32 cm.
1 pencil drawing : ms on paper, 21.5 x 32 cm.

Mogelijk is dit het vroegste nog bestaande getekende aanzicht van Batavia. Men kijkt vanaf de rede op de monding van de Grote Rivier of Tjiliwoeng, met rechts daarvan het tolhuisje en enkele andere gebouwen die ook op de plattegrond van 1627 zijn te herkennen (bladen 96-97). Links (maar perspectivisch onjuist weergegeven) liggen op de oostelijke oever het oude fortje, ervoor een provisorische omwalling in afwachting van de voltooiing van de zeewaartse bastions van het Kasteel en daarbinnen het zogenoemde generaalshuis, de ambtswoning van de gouverneur-generaal. Geheel links is het al wel voltooide landbastion Robijn te herkennen. De veronderstelde vroege datering komt overeen met het type van de schepen op de rede.

This is possibly the earliest still extant drawing of a view of Batavia. It looks from the roads towards the estuary of the *Grote Rivier* or Ciliwung (Tjiliwoeng), to the right of which stands the small toll house and several other buildings which can also be recognized on the town plan of 1627 (sheets 96-97). To the left (but the perspective is not properly drawn), on the eastern bank, are situated the old redoubt, in front of which is a temporary wall erected in expectation of the completion of the seaward bastions of the Castle and within the Castle what was known as the general's house, the official residence of the Governor-General. On the far left the already completed land bastion *Robijn* can be recognized. The putative early dating of this drawing based on the townscape corresponds to the type of ships moored in the roads.

(pag. 96: / p. 96:)

Westfries Museum, 02020.

[Anoniem, ca. 1627] :
[Anonymous, c. 1627] :

Waere affbeeldinge vant Casteel en Stadt Batavia [...].

True representation of the Castle and City of Batavia [...].

Schaalstok van 5 Rijnlandtse Roeden = [ca. 1 : 980].
Scale-bar of 5 *Rijnlandtse Roeden* = [approximately 1 : 980].

1 kaart : olieverf op doek, 172 x 316 cm.
1 map : oil on canvas, 172 x 316 cm.

Oriëntatie: het noorden is links.
Orientation: north is left.

(vervolg op pag. 96 / continued on p. 96)

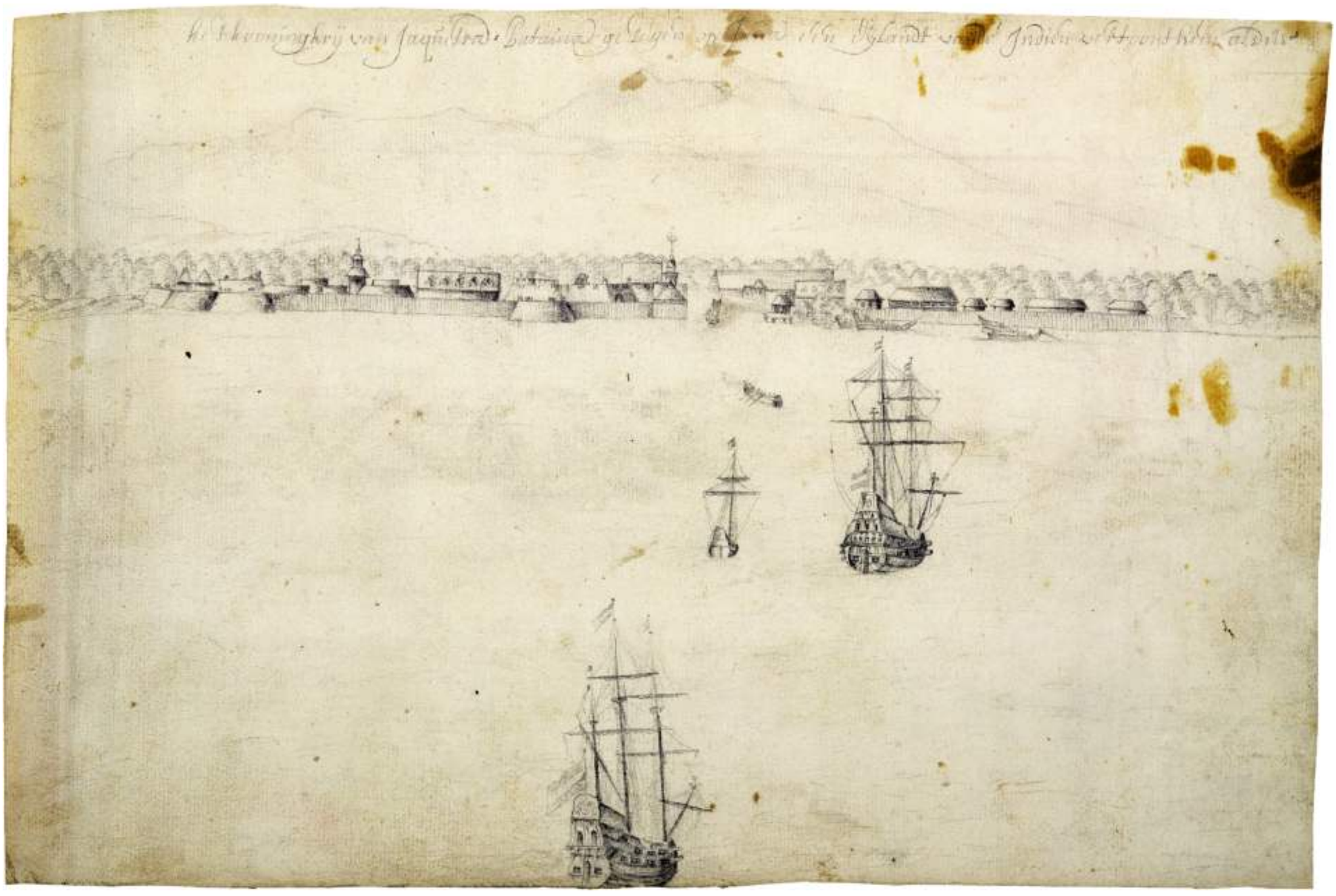

(vervolg van pag. 95 / continued from p. 95)

Verklaringen: [boven] voortzetting van de title :
Explanations: [above] continuation of the title :

Voorneemste Colonie van de Geoctroyeerde Oost Indische Compagnie der Vereenichde Nederlanden ghelegen in't gheconquesteerde Koningkryck Iacatra op't eyland Groot-Jaua / Beginen te bouwen door d'E. Heer Gouvern. Generael Ian Pieters Coen. in den Iaere 1619 en tzedert pr Februari 1623 by den E. H Gouvern. Generael Pieter de Carpentier vervolght, uytgeleyt, versterckt, aengebouwt, en in deser form den eersten October Anno 1627 aen ghemelden E. Heer Generael Coen geresigneert.

[rechtsonder] een legenda bij de letters en nummers A t/m Z, 1 t/m 27, a t/m n :
[lower right] a key to the letters and numbers A to Z, 1 to 27, a to n :

A. T Casteel Batavia.
1. T Oude fort Ao 1619.
2. [Diamant].
3. R[obijn].
4. [Paer]el.
5. Saphyr.
6. Logement van den Generaal.
7. Woningen van 't ambachtsvolk.
8. Packhuijsen.
9. S[...]en huijsen.
10. [...]ell.
11. [Corps de guarde].
12. Craen.
13. Casteelsgracht.
B. Casteelspleijn.
14. Plaets vant gherecht.
15. Allerleij marckschuijten.
16. Olyfantshuys.
C. Heerenstrat.
D. Princenstraat.
E. Tijgersgracht.
F. Oudemarcktsgracht.
G. Oudekerckgracht.
H. Derde dwarsgracht.
I. Vierde dwarsgracht.
K. Nieuwe marckt.
17. Chineesche Kramen.
18. Sonnewijser.
L. Stadtshuys in sijn eerste viercant [...]betrock[...] met een [...].
M. [kerk].
[19]. [...].
2[0]. [Sch]ool.
21. Vrouwenhoff.
22. T Huys van den Capiteijn [Cjinees].
N. Tayolin gracht.
23. Huysing van des Comp [slaven].
24 [Vaar]tuy[gen].
O. [Koestraat of Koyenstraat].
(P). (Kalverstraat).
Q. [Compagnie] [S]ieke[huijs].
25. [Pinang]tuijn.
26. Br[assen]burgh.
R. [Gelderland].
S. [Hollandia]hoek.
T. Landpoort.
27. [B]uijtenger[echt].
V. [Ou]de Stadt Jacatra.
[W]. [K]oningstraet.
X. [G]ravenstraet.
Y. [E]ngels kwartier.
Z. [Z]eelandt redoute.
a. E.[Hoff].
b. [Gew]esen engelsch kerckhof.
c. [Kalc]ovens.
d. Compagniens praeuwenhuijs.
f. Javaensche wooningen.
g. Woningen van Chinesen en m[oren].
h. Tol[huys].
i. Wa[cht]huys.
k. Boom.
l. [Vrijburg]ers timmerwerf.
m. [...].
n. Tuij[nen] [d]er Ja[vanen].

Deze geschilderde plattegrond van Batavia van omstreeks 1627, die wel is toegeschreven aan Frans Florisz van Berckenrode (zie zijn kaart van 1629 op blad 98), werd waarschijnlijk gemaakt voor Jan Pietersz Coen na zijn terugkeer op Java voor een tweede termijn als gouverneur-generaal (1627-1629). Na Coens overlijden, tijdens het tweede beleg van Batavia in 1629, heeft vermoedelijk zijn weduwe het schilderij bij haar repatriering in 1630 meegenomen naar Hoorn. Daar werd het in 1918 in zwaar beschadigde toestand in het stadhuis teruggevonden. Ter gelegenheid van de grote tentoonstelling over Batavia in het Stedelijk Museum te Amsterdam in 1919, naar aanleiding van de viering van het 300-jarig bestaan van de stad in dat jaar, werd op aanwijzing van dr. J.W. IJzerman en anderen een kopieschilderij vervaardigd. Dit bevindt zich nu in de collectie van het Tropenmuseum en is hier gereproduceerd op blad 97. De plattegrond toont Batavia ongeveer in de vorm die de stad had toen ze in 1628 voor de eerste keer werd aangevallen door Mataram. Buiten het Kasteel was toen feitelijk alleen de oostzijde al van verdedigingswerken voorzien; de zuid- en westzijden waren nog onversterkt, met als enige fysieke barrière tegen aanvallers de smalle en ondiepe Tjiliwoeng. Tegen de westzijde van het Kasteel is nog het restant van het eerste fortje te herkennen; op de kaart van Van Berckenrode uit 1629 komt dit niet meer voor. Bij de grote uitbreidingen na 1630 zou overigens de hier afgebeelde, NW-ZO verlopende oostwal weer worden afgegraven en vervangen door een verder oostelijk gelegen stadmuur evenwijdig aan de al bestaande straten en grachten in de stad (plattegronden blad 101 e.v.).

This painted town plan of Batavia around 1627, which is attributed to Frans Florisz van Berckenrode (see his map of 1629 on sheet 98), was probably drawn for Jan Pietersz Coen after his return to Java for his second term of office as Governor-General (1627-1629). After Coen's death during the second siege of Batavia in 1629, his widow probably took the painting with her when she returned home to Hoorn in 1630. There it was rediscovered in a badly damaged condition in the town hall in 1918. On the occasion of the major exhibition on Batavia in the *Stedelijk Museum* in Amsterdam in 1919 to celebrate the 300th anniversary of the foundation of the city in that same year, a copy was made of the painting at the instigation of Dr. J.W. IJzerman and others. This is now in the collection of the *Tropenmuseum* and is reproduced here on sheet 97. The town plan shows Batavia more or less in the form it had acquired in 1628 when it was attacked by Mataram for the first time. Besides the Castle, at that time only the eastern side had already been provided with fortifications; the south and west sides were as yet unprotected. The only physical barrier between the attackers and the city was the narrow, shallow Ciliwung. Along the western side of the Castle, the remains of the first small redoubt can still be recognized; this is no longer visible on the 1629 map of Van Berckenrode. During the large-scale expansion after 1630, the eastern wall shown here running in a NW-SE direction would be slighted and replaced by a new rampart situated farther to the east, parallel to the already existing streets and canals in the city (town plans sheets 101 *et seq.*)

Waere affbeeldinge vant Casteel en Stadt Batavia voorneemste Colonie vande Geoctroyeerde Oost-Indische Compagnie der Vereenichde Nederlanden ghelegen in 't gheconquesteerde Koningkryck Iacatra op 't eyland Groot-Iava
Begonnen te bouwen door d'E. Heer Gouvern. Generael Ian Pietersz Coen, inden Iaere 1619 en verdert pr. Februari 1623 by den E. H. Gouvern. Generael Pieter de Carpentier verrolght, uytgebeyt, verfierckt, aengeheert, en in dese form den eersten October Anno 1627 wederom een gemeten & Heer Generael Coen gepresenteert

Koninklijk Instituut voor de Tropen/Tropenmuseum, 496-3.

[Kopieschilderij van de plattegrond van Batavia uit ca. 1627 in het Westfries Museum, 1919–1921].

[Painted copy of the c. 1627 plan of Batavia in the Westfries Museum, 1919–1921].

(pag. 98: / p. 98:)

Nationaal Archief, 4.VEL 1178.

Bij Frans Flors van Berckeroode, g.s. Landmeter der Stadt Batavia 3 Maert, [1629] :
By Frans Flors van Berckeroode, sworn Surveyor of the City of Batavia 3 March, [1629] :

[Affteyckening hoe de machtichsten Coninck van Java Mayor enz. onderleyt heeft de stadt Batavia te vermeesteren, 1628 en 1629].

[Representation of the attempt made by the mightiest King of Java Major etc. to capture the city of Batavia, 1628 and 1629].

Schaalstok van 150 Roeden = [ca. 1 : 5.750].
Scale-bar of *150 Roeden* = [approximately 1 : 5,750].

1 kaart : ms op papier, gekleurd, 64 x 73,5 cm.
1 map : ms on paper, coloured, 64 x 73 cm.

Oriëntatie: het noorden is links.
Orientation: north is left.

Verklaringen: [Leupe 1859] : een legenda bij de nummers 1 t/m 44 en de letters A t/m M, AA t/m HH :
Explanations: [Leupe 1859] : a key to the numbers 1 to 44 and the letters A to M, AA to HH :

Affteyckening hoe den machtichsten Coninck van Java Mayor, genaemt Choechoenang en de by d'onse den Mattaram, met dertich duysent man onderleyt heeft d'stadt Batavia te vermeesteren, eerst emt surprise onder vruntel. schyn, daernaer met openbaer gewelt, en eynt. met belegeringe drie maenden negen dagen, synde syn volck voor Batavia aengecomen den 25sten Augustus 1628 en weder affgetrocken 3den December daer aen volgende, met groot verlies van de syne; alsoo de gemeene opninie is, dat van de derich duysent, niet boven thien duysen man in Mattaram souden syn gekeert; synde seer veele in de belegeringe doot geslagen, noch meer van honger gestorven, ende geheel veel verloopen, omme de harde regeringe van den Mattaram t'ontgaen.

1. T'Casteel Batavia.
2. De punt Diamant.
3. Den robyn.
[1.-3.] In steen opgetrocken.
4. Den Saphier.
5. De Peerle.
[4.-5.] Dese twee bolwercken syn gedurende de belegering verhoocht, vergroot ende met houtwerck rotnsomme beseth ende geslooten.
6. De brugge van 't casteel, synde gedurende de belegering met een valbrugge ende hamey versterckt.
7. 'T Pleyn tusschen 't casteel ende de stadt.
8. De stadt Batavia.
9. 'T Stadthuys, 't welck gedurende den oorloch met vier wtstekende galderyen versterckt ende met groff geschut gearmeert is geweest, alwaer de Burgery haer rendevoes hadden, neven een compe. soldaten van 100 coppen extraordinary wt 't casteels garnisoen tot assistentie van Burgery en besetting.
10. De Reduyt Gelderlant.
11. De Reduyt Hollant.
12. De Reduyt Zeelant.
[10.-12.] Syn drie Reduyten in steen en calck opgemaeckt, lange te vooren voltrocken, eer des Mattarams volck vuyantschap bethoonden.
13. De Reduyt Vrieslandt.
14. De Reduyt Groningen.
15. Twee wachthuysen by oosten de stadt, tusschen de Reduyten.
16. De Reduyt Utrecht.
17. De Reduyt Brabant.
18. Twee wachthuysen tusschen de Reduyten Utrecht en Brabant by zuyden de stadt.
[13.-18.] Dese reduyten en wachthuysen syn alle gemaeckt terwijle de stadt belegert was; synde de reduyten massiff van aerde opgevult en met houtwerck begort.
19. 'T Huys van den Mayor Vogel, 't welck voor een reduyt diende terwyle de stadt aen de zuytsijde heel open was.
20. Een Chaloupe.
21. 22. Syn twee chiampans off gesloten vlotschuyten met schut versien.
[20.-22.] Liggende in de riviere op de wacht by westen de stadt tot bescherminge derselver, alsoo de stadt aen die cant met geen reduyt beset is.
23. Het affgesneden deel van de stadt, by ons geraseert ende verbrandt, wtgesondert de kerck.
24. De kerck by nacht door den vyant affgebrant.
25. De brug over de groote rivier, alias de Engelse brug, door den vyant afgebrant.
26. De Lantpoort en brugge, door den vyant affgeworpen en verbrant.
27 'T Pleyn van 't Sieckenhuys.
28. 'T Huys of Reuyt Brassenburch, by ons geraseert.
29. Pinangthuyn van Capiteyn Hendrick Lievensz, welcke door ons, wanneer den vyant in 't zuytweste de Staat aprocheerde, meest omgehouwen ende geraseert is.
30. Houten bruggen of vlotten op 't water over de stads grafft, daer over d'wtvallen syn gedaen.
31. Brugge over de Rivier op boots en schuyten.
32. De huysing van Generale Ontfangh.
33. Het tolhuys en den boom, daermede de rivier des nachts geslooten wort.
34. Den weer achter de huysing van Generalen Ontfang, lopende langs strand naer Ancque, daer vele van den vyant hun met de vlucht in 't bos salveerden, als van 't casteel affgeslagen wierden.
35. 'T Engels huys, synde by nacht in brand geraeckt en de muyren naderhant door ons voorts geraseert, omme voor te comen dat den vyant sich daer niet in quame verstercken.
36. Clappusthuyn van den Predicant Danckert, by ons omgehouden als wanneer den vyant de stadt in 't Zuytweste met zyn leger naerderde.
37. Syn twee van onse Tingans, liggende op de wacht om te verhinderen dat seecker seven praeuwen van Bouracxa, die pas hadden versocht naer Malcca te mogen gaen, niet by de binnenliggende praeuwen souden vaeren, om alsoo voor te comen dat se de praeuwen die binnen lagen ende haer geweer naer oude costuyme overgegeven hadden, met nieuw geweer niet versien souden; waer wt den eersten alarme des nachts ontstont, alsoo met gewelt tegen onse wacht indrongen.
38. Syn drie troupen, namentlijck de compagnie van Capiteyn der Plate ende 50 soldaten wt 't casteel, met eenige burgers, samen ontrent hondert ende vyftich man sterck, dryven den vyant wt d'affgesneden stadt, omtrent de Reduyt Hollandt, onder de letter I.
39. Is een troup van vyffentsestich soldaten, gesecondeert met eenige Japanders ende Mardyckers, slaen den wyant wt syn halve mane, onder de letter K, ende wierd voorsz. aproche by de Chineesen geslecht.
40. Dit syn de troupen die de reuyt Hollant ontsetten, den vyant wt alle syn aproches, tot thien in 't getal, slaende, ende in syn leger dryven; d'wtvalders waren sterck drie hondert soldaten, hondert burgers en wierden gesecondeert met een groot getal van Chineesen en Mardyckers; niet min als drie hondert den vyant syn in dese rescontre dootgeslagen, ende alle d'opgeworpen wercken werden dien dach by d'onse geslecht ende verbrant.
41. Dit syn de troupen onder 't gebiet van Gouvern. Jaecques le Febvre als Veltoverste, die den vyant den 21. October 1628 wt zyn lager slaen ende 't velt deden ruymen, sterck synde omtrent twee duisent acht hondert ende sessensestich coppen, namentl.:

24 Ruyters	24
6 Comp.en soldaten, yder van 70 coppen	420
3 Vaendels burgers	210
3 Vaendels Japanders ende Mardyckers	210
42 Bosschieters en Bootsgesellen tot de vierwercken	42
700 Gewapende Chinesen en ontrent 800 byloopers	1500
Tot Pionniers van comp.e lyffeygenen	260
Met 200 bijloppers van burgers slaven	200
Coppen	2866

Ende waren dese troupen door d'heer Generaal Coen gelast 't quartier van Oecker ende Sammadang eerst aen te tasten, en by 't wttreckten, ende bespringen van de vyandt dese naer volgende ordre te houden, namentlyck:
41A. D'Avantgarde, bestaende wt drie vendels, te weten, die van den Capiteyn Dietloff Specht, Ghysbert van Lodensteyn, ende van wegen de Burgers, den Capiteyn Symon Bolentyn. Ende wierd geleyt door Adrian Anthonisz., Capiteyn van 't Garnisoen des Casteels Batavia.
41B. De Bataille wierd geleyt by den Mayor Vogel, bestaende wt de comp.e van den Capiteyn Jochum Roeloffsz., die van den Ontfanger Maseyck ende Hendrick Lievensz. wegen de burgerije. Hierby hielt sich te paerde den Ventoverste d'heer Jaecques le Febvre, vergeselschapt met den Commissaris van der Lee ende andere vrijwillige, met den stalmeester van d'heer Generael.
41C. D'Arriere garde, wierd geleyt by den Commandeur Adriaen Block Maertsz., ende bestont wt de Comp.e van den Capit. Hans Jurriaen, Adriaen van Son ende Gommarus van staen, burger.
41D. De Mardyckers en de Japanders worden aengevoert door den Commandeur Frederick Kistiens, geassisteert met den Oppercoopman Jacob Jansen Patacca.
41E. De Chineesen, ende wierden geleyt by den President van Schepenen Hans Putmans, geassisteert van Dirck Jan Jemming ende den Coopman Cornelis Drent. D'Avantgarde marcheert naar den vyant, hebbende ter rechterhant de Mardyckers ende op de slinckerhant de Japanders, ende vóór haer de Bosschieters met vierwercken. Den vyant wort vermeestert ende wt syn sterckte gedreven, 't vaendel van de Japanders was eerst op des vijants werck.

(vervolg op pag. 98 / continued on p. 98)

(vervolg van pag. 97 / continued from p. 97)

D'Avantgarde trecken voort naer 't quartier van den Veltoverste den Tommagon Bouracxa, valt van achteren in syn sterckte; hier wort den Capiteyn Dietloff Specht ende den Vendrich Storthemel met een pieck dootgesteecken ende den Luytenant Sebolt Wonderaer gequest; ondertusschen vielen de Chinesen furieselyck van vooren op gemelte quartier aen, ende wierd'den vyant vechterderhant wt syn legerplaetse geslagen, ende eyntelick geheel in de vlucht wt het velt gedreven. In deze rescontre syn omtrent hondert van den vyant op de plaetse ende in de riviere doot gebleven, daer onder den Tommagon Bouraxca met syn outste soon; van onse syde hadden vyff dooden, drie Nederlanders en twee Japanders, met vyfftich gequeste, daer onder 26 Nederlanders.
42. Syn twee gedeckte chiampans off vlotten ende seven boots, gemant met hondert ende vyfftich matrosen, welcke expres geordonneert waeren om 't quartier van Bouracxa t'abuseren ende alarme te houden, ende daermede voor te comen dat geen assistentie deden aen 't ander quartier; ende terwyle dit vaertuych doende was en geweldich tegen den anderen schoten, wird 't quartier van Oecker en Sammadang vechtenderhant ingenomen.
43. Het steenen huys ofte reduyt op Dircx lant, door den vyant geruyneert ende affgeworpen.
44. Zijn 6 ruyters, ryen op hasard ende brengen twee Hoofden binnen.

A. Syn zeven Javaense praeuwen, die, soo wtgaven, niet binnen begeerden te wesen, maer versochten pas om naer Malacca te varen.
B. Is een troupe van omtrent veertich Javaense praeuwen, liggende buyten den boom, daer wt den aenval op 't Casteel aen 't bolwerck de Peerle wierd gedaen; waren sterck van volck, met die binnen waren omtrent duysent wtgelsen mannen.
C. Een ander troupe van omtrent twintich Javaense praeuwen, liggende binnen den boom in de riviere, tegen 't pleyn van 't casteel, tusschen den Diamant ende Robyn, langs de gardyn wierde gedaen.
D. 'T Quartier van den Tommagon Bouracxa, Veltoverste van den Mattaram in 't leger voor Batavia, sterck 6000 man.
E. Brugge over de riviere by de Javanen gemaeckt.
F. Thuyn van d'Ed. heer Generael, daerinne hun een gedeelte van de Tommagons leger beschanst hadden.
G. Trencheen ende buytenwachten voor 't quartier van Veltoverste den Tommagon Bouracxa.
H. 'T Quartier van die van Oecker ende Sammadang, sterck vier duysent man.
I. Naer dat hem den vyant den 26sten Aygusty in groot getal omtrent den stadt in ordre met vliegende vaendels verthoont hadden, valt des nachts daaraen, met omtrent duysent man, in de afgesneden stadt; meynt de reduyt Hollandt aff te snyden en sich aldaer te begraven, maer wierd des morgens met verlies van veel van de haren daer weder wtgedreven.
K. 'S Vyants halve maene van hout ende aerde opgeworpen tot binnen scheut van een pistool aen de stadt.
L. Syn de retrenchementen ende naerderingen door den vyant op een nacht tegen de reduyt Hollant opgeworpen, als wanneer voornamen deselve te bestormen, onder de voet te rammen en met ladders te beklimmen, doch te vergeeffs ende wierd des morgens daervan ende wt alle syn aproches gedreven.
M. Syn schieterije huysgens op de riviere onder voorsz. reduyt gebracht, van riedt off bamboes gemaeckt.

AA. Is 't quartier van Tommagon Seragulague, sterck omtrent veerthien à vyfftien duysent man, voorsz. Tommagon met een leger van twintich duysent man te lande van Mattaram tot secours van Bouracxa affgezonden, welck leger den 22seen October voor Batavia aenquam, als wanneer saechs te vooren 't leger van Bouracxa opgeslagen was.
BB. Is 't leger van den vyandt onder 't commandement van den Veltoverste Seragulague, in 't Zuytwest van stadt, sterck omtrent vyff à ses duysent man.
CC. 'S Vyants halve mane, synde van hout ende aerde opgeworpen, binnen canonscheut van de reduyt Zeelant.
DD. Syn buytenwachten van den vyandt.
EE. 'T Quartier van Kiay dy Paty Mandura Radja en Kiay du Paty Opusanta, met hun eygen volck, sterck omtrent duysent man, onder 't gebiet van Tommagon Seragulague herwaerts gecomen, synde dit quartier nevens een ander beschaninsing voor de poorte van den thuyn van d'Ed. heer Generael, naaer dat Bouracxa van daer opgeslagen ende doot gebleven was, door dese Edel[lieden] op nieuws begrepen ende gefortificeert. Dese twee Edel[lieden] hebben op twee bysondere nachten haer begeven met omtrent drie hondert man in d'affgesneden stadt. Tusschen de reduyt ende de punt Wttrecht, omme de reduyt Hollant te vermeesteren, off pertye volckx, die deselve mocht comen om t' ontsetten, te slaen; onderleyden de muyeren van voorsz. reduyt Hollandt met behendicheyt door te breecken; maer ontdeckt wordende liepen met groote verbaest door, met verlies van 10 à 12 van de hare.
FF. Brug over de riviere, omtrent 't Huys off reduyt op Dircxlandt bij den vyant gemaeckt.
GG. Is de plaats daer den Tommagon Seragulague drie dagen voor syn vertreck Kiay du Paty Mandura Radja en Opusanta met hun volck, t'samen seven hondert vier en veertich personen [by d'onse getelt] door ordre van den Mattaram, by forme van Justitie, omdat haer niet doot gevochten off Batavia niet overwonnen hadden, heeft doen ombrengen ende vermoorden, daervan de principaelste onthooft ende de reste de handen op de rugge gebonden met een crits off Javaense poignaert 't hart affgesteecken syn.
HH. Omtrent een myle boven 't leger, te landewaert inne, op een plaetse by d'onse genaemt de Pannebackerye, heeft den Tommagon Seragulaue, dartich agen lanck, duysent man daechs doen graven omme de rivier van de stadt Batavia aff te leyden en een ander gang naer de zee te doen loopen, ten eynde dat d'onse door gebreck van water genootsaeckt mochten worden Batavia van een selffs te ruymen; maer siende hoe weynich in die tyt voirderden ende hoe des Mattarams volck van selffs door hongersnoot consumeerde, heeft 't werck laten steecke.

Frans Florisz van Berckenrode was in Batavia werkzaam als landmeter en rooimeester tussen 1625 en 1634. De jaartallen in de titel overgenomen uit de inventaris van P.A. Leupe (1867) verwijzen naar het eerste beleg van Batavia tussen 25 augustus en 3 december 1628 en naar de herkomst van de kaart uit de stukken die op 18 maart 1629 uit Batavia naar de Heren Zeventien werden gezonden. Daarbij behoorden een uitgebreide beschrijving en een legenda, die in 1859 door Leupe in hun geheel werden gepubliceerd in zijn artikel *Beschrijving der kaart, voorstellende de belegering der stad Batavia 1628* in de *Bijdragen tot de Taal-, Land- en Volkenkunde van Nederlandsch Indië*, 1859 (2). De hierboven opgenomen legenda is ontleend aan dit artikel.

Frans Florisz van Berckenrode was employed in Batavia as a surveyor and clerk of works between 1625 and 1634. The dates in the title borrowed from the inventory of P.A. Leupe (1867) refer to the first siege of Batavia between 25 August and 3 December 1628 and to the provenance of this map among the documents dispatched from Batavia to the *Heren Zeventien* on 18 March 1629. Appended to this was an extensive description and a legend which were published in their entirety by Leupe in his article *Beschrijving der kaart, voorstellende de belegering der stad Batavia 1628* in *Bijdragen tot de Taal-, Land- en Volkenkunde van Nederlandsch Indië*, 1859 (2). The legend shown above was taken from this article.

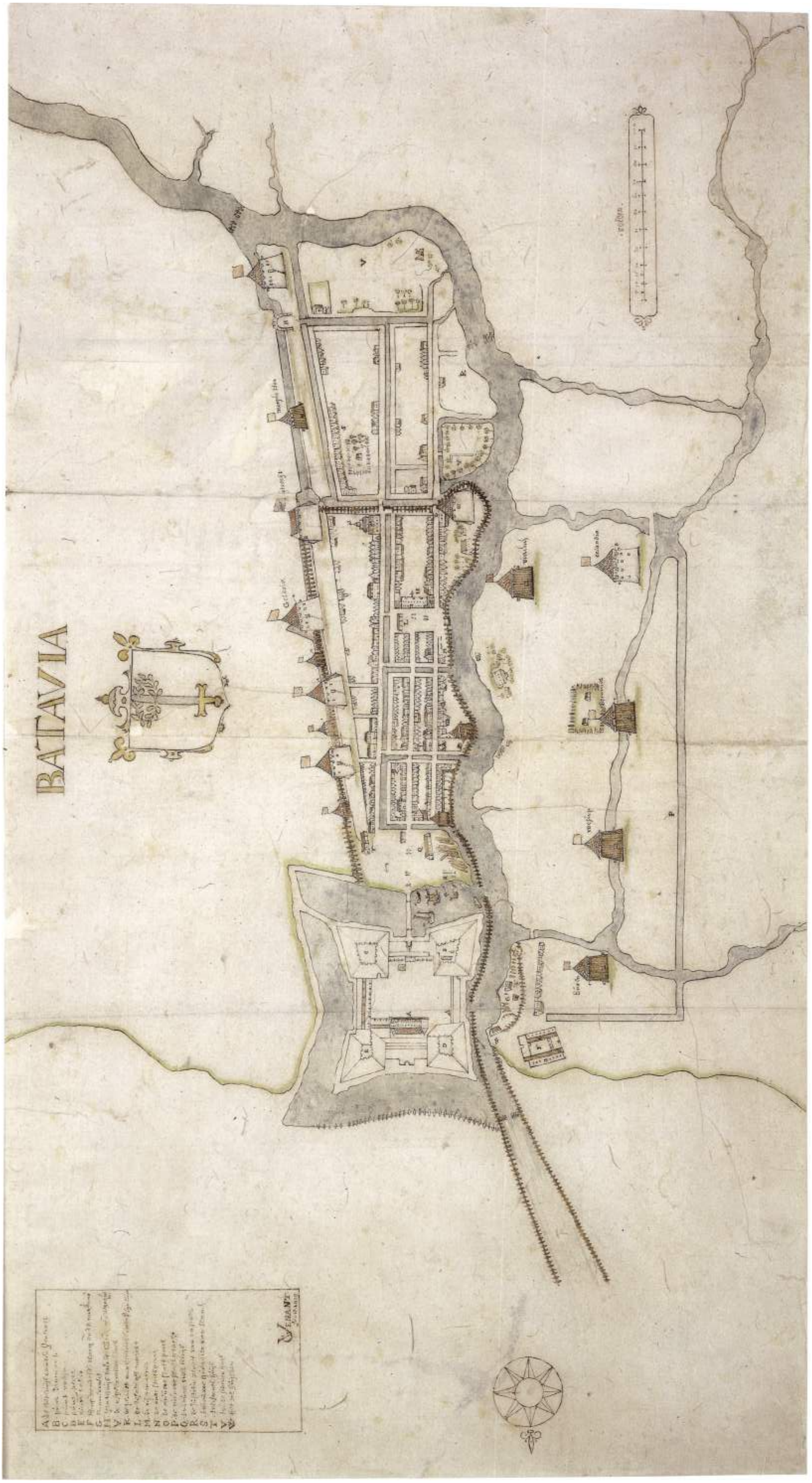

Atlas van Stolk, no. 1672.

G.Venant fecit, 1629 :

Batavia.

Schaalstok van 100 Roeden = [ca. 1 : 5.900].
Scale-bar of *100 Roeden* = [approximately 1 : 5,900].

1 kaart : ms op papier, gekleurd, 30,5 x 55,5 cm.
1 map : ms on paper, coloured, 30.5 x 55.5 cm.

Oriëntatie: het noorden is links.
Orientation: north is left.

Verklaringen: [linksboven] : een legenda bij de letters A t/m W :
Explanations: [upper left] : a key to the letters A to W :

A. Het huijs van den Generael.
B. Punt Diamant.
C. Punt Robijn.
D. Punt Perel.
E. Punt Safier.
F. T Huijs vande Hr. Hacq en den ontfanger.
G. Timmerwerf.
H. Stathuijs daer E. Generael begraeven is.
Y. De afgebrooken kerck.
K. De plaets van Hendrick Lievens sijn tuijn.
L. De Besaer ofte marckt.
M. De vischmarckt.
N. De oude statspoort.
O. De nieuwe statspoort.
P. De Nieuwe statsgragt.
Q. T Nieuwe siekhuijs.
R. De justitieplaets van casteel.
S. T Nieuwe quartier van slaven.
T. T Olifants huijs.
V. T Oude siekhuijs.
W. Het tol huijsken.

Op deze plattegrond van de verder zo goed als onbekende tekenaar Gilles Venant is vermoedelijk de situatie na het eerste beleg weergegeven. Interessant is de provisorische palissadering langs de voordien onbeschermde westzijde van de stad en langs de dwarsgracht die later de stadsbuitengracht aan de zuidzijde zou worden. De verwijzing naar het (voorlopige) graf van Jan Pietersz Coen in het eerste stadhuis van Batavia (H) duidt er overigens op dat de tekening pas na het tweede beleg van 21 augustus tot 7 oktober 1629 is gemaakt. Coen overleed op 21 september van dat jaar, vermoedelijk aan dysenterie.

This town plan by the virtually unknown draughtsman Gilles Venant probably shows the situation immediately after the first siege. Interesting is the provisional palisade raised along the formerly unprotected western side of the city and along the branch canal which would later become the outer moat on the southern side. Furthermore, the indication of the (temporary) grave of Jan Pietersz Coen in the first town hall of Batavia (H) shows that the drawing was made only after the second siege from 21 August to 7 October 1629. Coen died on 21 September of that year, probably from dysentery.

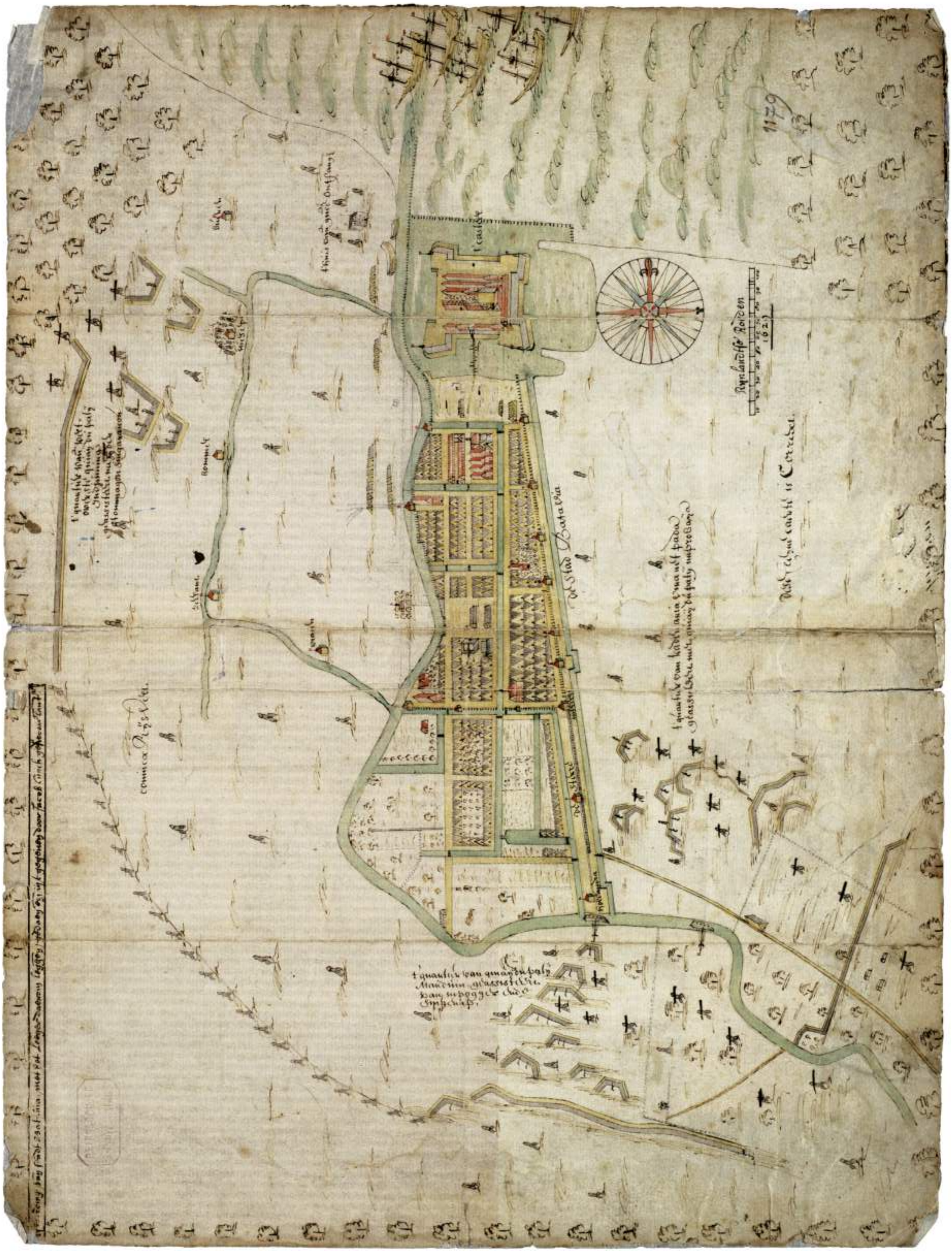

Nationaal Archief, 4.VEL 1179 B.

Gedaen en uijtgegeven door Jacob Cuyck geswoore lant[mete]r, 1629 :

Drawn and published by Jacob Cuyck sworn surveyor, 1629 :

Afbeelding van stadt Batavia met het leeger daerom leggende.

Representation of the city of Batavia and the army surrounding the same.

Schaalstok van 100 Rijnlandtse Roeden = [ca. 1 : 7.250].
Scale-bar of *100 Rijnlandtse Roeden* = [approximately 1 : 7,250].

1 kaart : ms op papier, gekleurd, 32 x 42,5 cm.
1 map : ms on paper, coloured, 32 x 42.5 cm.

Oriëntatie: het noorden is rechts.
Orientation: north is right.

Verso: Affteeckeninge vant belegh der stad Batavia a 1629.

Van Jacob Cuyck is zo goed als niets bekend. Waarschijnlijk werkte hij in Nederland onder de eerste officiële kaartenmaker van de Compagnie, Hessel Gerritsz. Van de laatste is mogelijk het toegevoegde opschrift *Dese Cleyne caerte is Corrext*, iets links van de schaalbalk. Een tweede, identieke versie van deze kaart bevindt zich in het Nationaal Archief onder nummer 4.VEL 1179 A.

Virtually nothing at all is known about Jacob Cuyck. In the Netherlands he may have worked under the first official map-maker to the Company, Hessel Gerritsz, who possibly was the author of the additional note *Dese Cleyne caerte is Corrext* (This small map is correct), slightly to the left of the scale-bar. A second, identical version of this map is preserved in the *Nationaal Archief* under the class mark 4.VEL 1179 A.

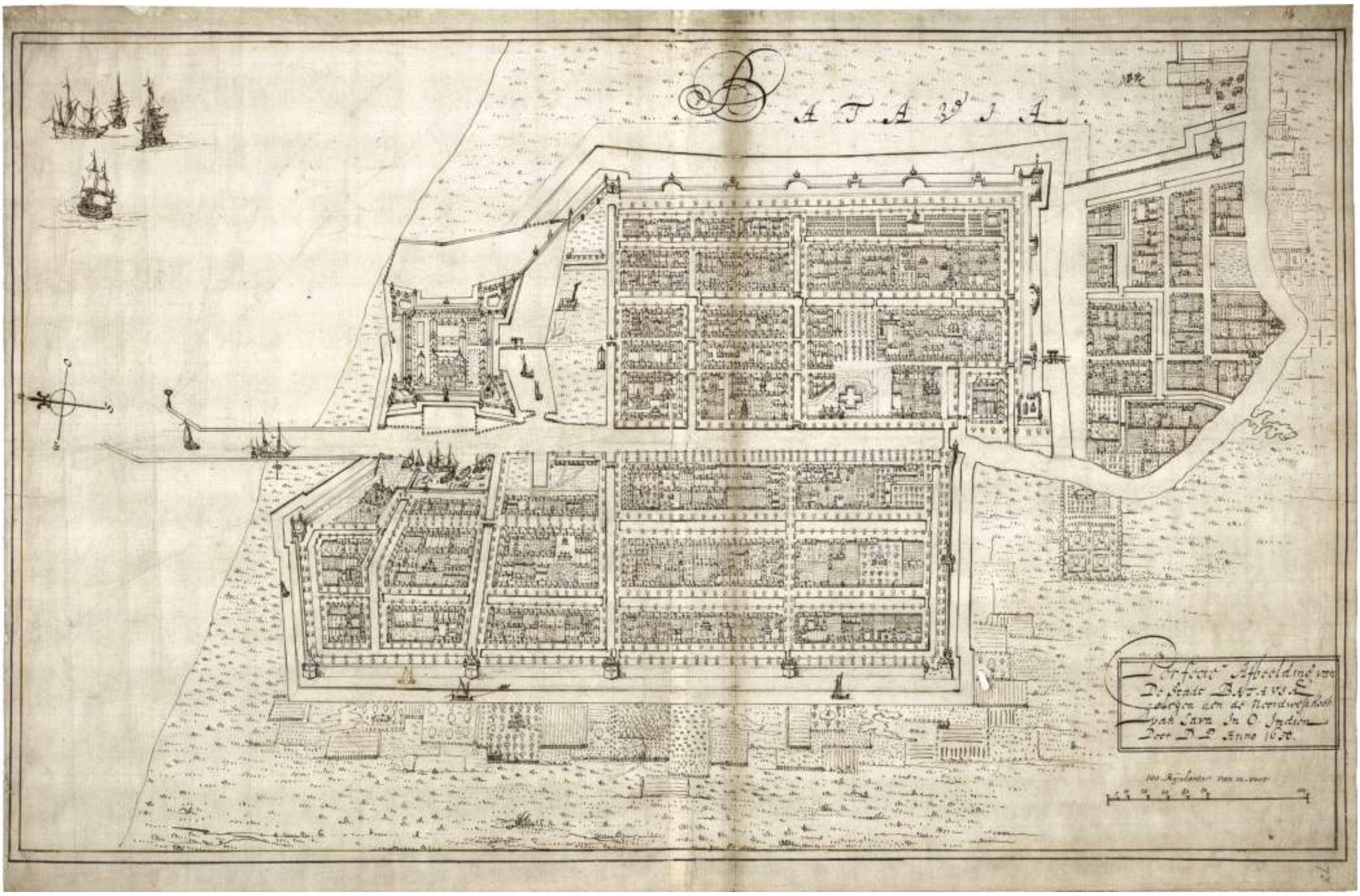

boven / above:

British Library, Maps Add. MS.5027.A.67.

Door D. P. Anno 1650 :
By D. P. Anno 1650 :

Batavia. / Perfecte Afbeelding van / De Stadt Batavia / gelegen aen de Noordwesthoek / van Java in O. Indien.

Batavia. / Perfect Representation of / The City of Batavia / situated in the North-West / of Java in the East Indies.

Schaalstok van 100 Rijnlantse [Roeden] van 12 voet = [ca. 1 : 4.400].
Scale-bar of *100 Rijnlantse* [*Roeden*] *van 12 voet* = [approximately 1 : 4,400].

1 kaart : ms op papier, 35 x 58 cm.
1 map : ms on paper, 35 x 58 cm.

Oriëntatie: het noorden is links.
Orientation: north is left.

De afgebeelde situatie op deze fraaie, zeer gedetaileerd uitgevoerde pentekening door Dionysus Paulusz is die van omstreeks 1639, toen inmiddels ook het stadsdeel op de westelijke oever van de Tjiliwoeng was aangelegd (in hoofdzaak na ca. 1635) en de gehele stad was omgeven door nieuwe muren evenwijdig aan de rationele, rechthoekige blokkenindeling van straten en grachten binnen de wal. De oude, NW-ZO verlopende stadswal aan de oostzijde is hier alleen nog te herkennen in de zuidelijke voorstad, het gedeelte dat na de belegeringen van 1628-1629 definitief buiten de omwalling bleef.

The situation shown in this beautiful and finely detailed pen drawing by Dionysus Paulusz reflects that of around 1639, by which time the part of the town on the western bank of the Ciliwung had already been laid out (the bulk of it after roughly 1635) and the whole city had been surrounded by new walls parallel to the rational, rectangular block division of the streets and canals within the walls. The former, NW-SE city wall on the eastern side can only be recognized here in the southern suburb, the part which remained definitively outside the walls after the siege of 1628-1629.

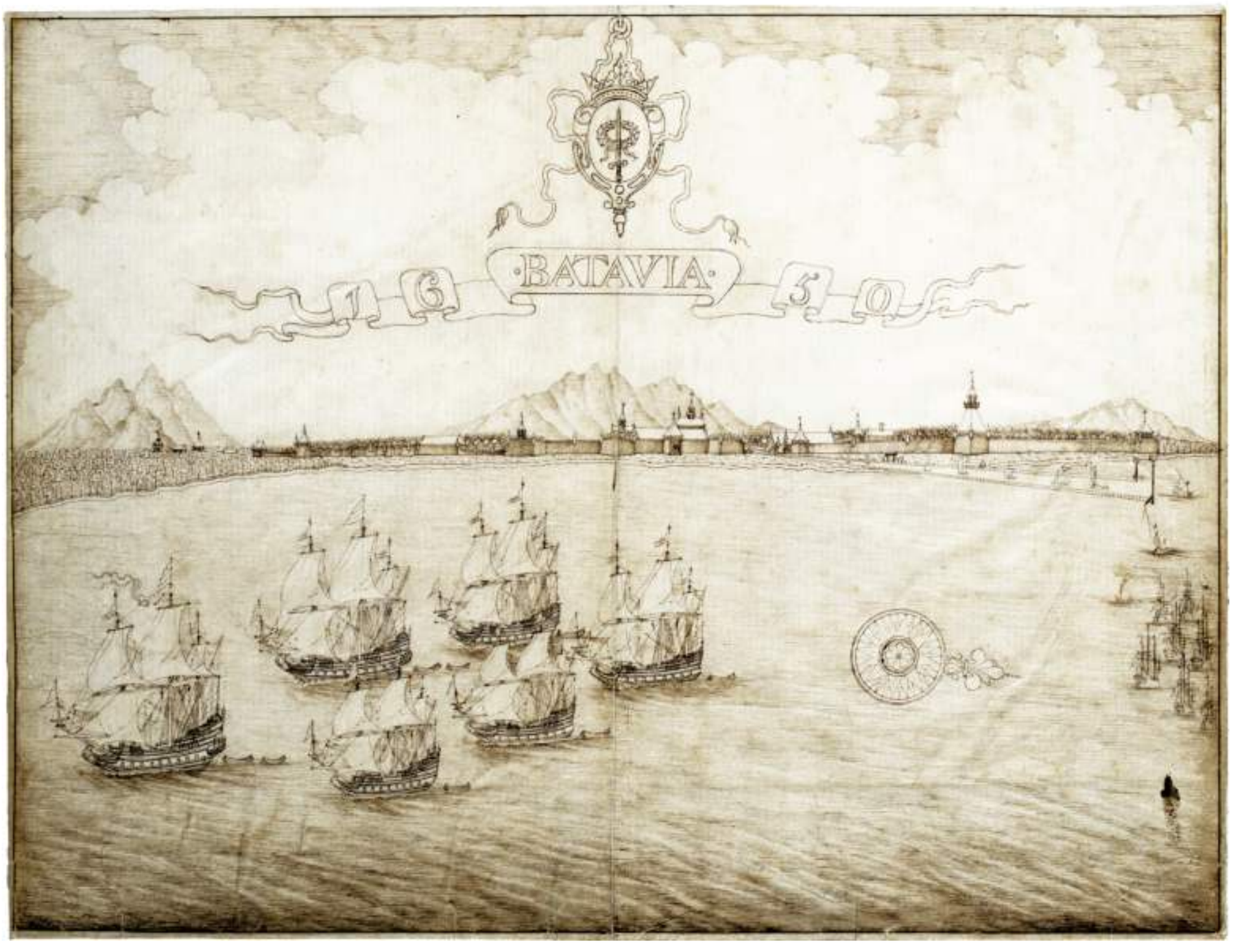

onder / below:

Nationaal Archief, 4.VEL 1180.

[Johannes Nessel], 1650 :

Batavia.

Pentekening op papier, 31 x 40,5 cm.
Pen drawing on paper, 31 x 40.5 cm.

Johannes Nessel was tussen ca. 1650 en 1660 werkzaam als kaartenmaker en tekenaar in Batavia en nam in die hoedanigheid onder meer deel aan de expedities onder de gouverneur van Ambon Arnold de Vlaming van Outshoorn tegen de Makassaren en Molukse opstandelingen op Ceram en de Ambonse Eilanden in de jaren 1651-1656. De tekeningen en kaarten die hij naar aanleiding van de operaties maakte, werden nadien naar de Heren Zeventien gezonden in De Vlaming van Outshoorns rapport over deze 'Grote Ambonse Oorlog'. Ook dit iets vroegere gezicht op Batavia vanaf de rede maakte daar volgens P.A. Leupe deel van uit. Het is waarschijnlijk dat verscheidene Nederlandse kunstenaars, onder anderen Johannes Vingboons in 1652, in de volgende jaren mede gebruik hebben gemaakt van Nessels werk voor hun weergaven van Batavia.

Between c. 1650 and 1660 Johannes Nessel was employed in Batavia as a map-maker and draftsman and in this capacity he participated in the expeditions under the Governor Arnold de Vlaming van Outshoorn of Ambon against the Macassarese and Moluccan rebels on Ceram and in the Ambon Islands in the years 1651-1656. The drawings and maps which he made in the course of these operations were later dispatched to the *Heren Zeventien* with De Vlaming van Outshoorn's report on this *Grote Ambonse Oorlog* (Great Ambon War). P.A. Leupe considered this somewhat earlier view of Batavia from the roads to have been a part of this dispatch as well. There is a strong possibility that various Dutch artists, including Johannes Vingboons in 1652, made use of Nessel's work in their reproductions of Batavia.

boven / above:

Rijksmuseum Amsterdam, SK-A-2513.

[H.J.] Dubbels, [kort na 1650] :
[H.J.] Dubbels, [shortly after 1650] :

[Gezicht op de rede en het Kasteel van Batavia].

[View of the roads and the Castle of Batavia].

Schilderij, olieverf op doek, 65,5 x 84 cm.
Painting, oil on canvas, 65.5 x 84 cm.

Hendrick Jacobsz Dubbels' bekende aanzicht van Batavia vanuit zee is mogelijk een voorbeeld van navolging van de hiervoor gereproduceerde tekening met hetzelfde onderwerp door Johannes Nessel uit 1650, zij het dan dat Dubbels daarvoor wellicht Vingsboons' versie in prentvorm van 1652 heeft gebruikt. De topografische weergave van de stad zelf komt vrij nauwkeurig overeen met Nessels tekening, maar die van het achterliggende bergland – in feite de 70 à 80 kilometer van de kust verwijderde bergen Salak en Gedeh – berust geheel op de fantasie van de schilder, die zelf Java nooit heeft bezocht.

This famous view of Batavia from the sea by Hendrick Jacobsz Dubbels is possibly an example of a copy of the 1650 drawing of the same subject by Johannes Nessel reproduced on sheet 101, albeit Dubbels did perhaps use the 1652 printed version by Vingboons. The topographical reproduction of the city itself corresponds fairly accurately to Nessel's drawing, but that of the mountainous hinterland – in reality Mounts Salak and Gedeh which lie at a distance of some seventy to eighty kilometres from the coast – is based entirely on the imagination of the painter, who never visited Java himself.

onder / below:

Bibliothèque nationale de France, DCP SH pf 193 div 6 p 2.

[Naar Wouter Schouten, ca. 1675] :
[After Wouter Schouten, c. 1675] :

De Stadt Batavia.

The City of Batavia.

Pentekening op papier, gekleurd, 50,5 x 73 cm.
Pen drawing on paper, coloured, 50.5 x 73 cm.

Dit aanzicht van Batavia maakt deel uit van de eerder genoemde collectie topografische tekeningen naar Wouter Schouten van omstreeks 1675 in de Bibliothèque nationale de France; zie ook Bantam (blad 87), Onrust (184) en Japara (379).

This view of Batavia is part of the collection of topographical drawings after Wouter Schouten from c. 1675 mentioned earlier which is now in the *Bibliothèque nationale de France*; see also the views of Bantam (sheet 87), Onrust (184) and Jepara (379).

Nationaal Archief, 4.VEL 1181

[Anoniem], Anno 1656 :
[Anonymous], Anno 1656 :

Batavia.

Schaalstok van 300 Rijnlantsche Roeden = [ca. 1 : 6.800].
Scale-bar of *300 Rijnlantsche Roeden* = [approximately 1 : 6,800].

1 kaart : ms op papier, gekleurd, 121 x 147 cm.
1 map : ms on paper, coloured, 121 x 147 cm.

Oriëntatie: het noorden is onder.
Orientation: north is below.

Deze helaas ernstig beschadigde kaart van Batavia en Ommelanden van 1656 is waarschijnlijk vervaardigd door Johannes Listingh, die in de jaren vijftig van de zeventiende eeuw in Batavia voor de Compagnie werkzaam was als landmeter, bouwmeester en (tussen 1657 en 1659) als fabriek (toezichthoudende bestuurder en eindverantwoordelijke uitvoerder van bouw- en onderhoudswerken in dienst van een bestuurlijke instantie, in VOC-vestigingen tevens hoofd van het plaatselijke ambachtskwartier). De kaart toont onder meer de diverse door hem ontworpen versterkingen die in 1656 en volgende jaren om Batavia werden aangelegd ter beveiliging van stad en Ommelanden tegen invallen van Bantamse troepen, waarvan in deze atlas ook afzonderlijke tekeningen zijn gereproduceerd (bladen 183, 204-206, 208). Het stervormige fortje tussen Antjol en Noordwijk werd overigens niet gerealiseerd. Een meer gedetailleerde versie van deze kaart door Johannes Vingboons komt voor in de *Atlas Blaeu-van der Hem* in de Österreichische Nationalbibliothek en is hier gereproduceerd op blad blad 202-203. In de *Atlas Isaak de Graaf/Atlas Amsterdam* is eveneens een – vereenvoudigde – kopie opgenomen (facsimile-uitgave 2006: blad 254).

This unfortunately rather seriously damaged map of Batavia and its surrounding district (*Ommelanden*) dating from 1656 was probably drawn by Johannes Listingh, who was employed by the Company as a surveyor, architect and (between 1657 and 1659) as *Fabriek* (Superintendent of Works, the person in the service of a particular institution ultimately responsible for all the building and maintenance work, in VOC establishments also head of the local *ambachtskwartier* or craftsmen's quarter) in the 1650s. Among the features shown on this map are the various fortifications he designed in 1656 and the succeeding years to defend the city and the surrounding district against assaults by the Bantamese, of which separate drawings have been reproduced as well in this atlas (sheets 183, 204-206, 208). The small star-shaped fort projected between Ancol and *Noordwijk* was in fact never built. A more detailed version of this map by Johannes Vingboons can be found in the *Atlas Blaeu-van der Hem* in the *Österreichische Nationalbibliothek* and is reproduced here on sheets 202-203. In the *Atlas Isaak de Graaf/Atlas Amsterdam* as well a – simplified – copy has been included (2006 facsimile edition: sheet 254).

(pag. 104-105: / pp. 104-105:)

Nationaal Archief, 4.VEL 1182.

[Anoniem, 1667] :
[Anonymous, 1667] :

Batavia.

Schaalstok van 100 Rijnlantse Roeden = [ca. 1 : 2.150].
Scale-bar of *100 Rijnlantse Roeden* = [approximately 1 : 2,150].

1 kaart : ms op papier, gekleurd, 82 x 112,5 cm.
1 map : ms on paper, coloured, 82 x 112.5 cm.

Oriëntatie: het noorden is links.
Orientation: north is left.

(vervolg op pag. 105 / continued on p. 105)

BATAVIA
De Reede.

(vervolg van pag. 103 / continued from p. 103)

De anonieme plattegrond gereproduceerd op blad 104 uit 1667 is de vroegst bekende manuscriptkaart waarop precies en op grote schaal de officiële blokindeling van de wijken binnen de stadswallen is aangegeven. Daarnaast vindt men een aantal straatnamen en objecten aangeduid, evenals de namen van de eigenaren van enkele percelen in de zuider voorstad. Deze indeling in blokken bleef gedurende de gehele compagniestijd in gebruik en komt algemeen voor op latere kaarten. In de collectie van de Centrale Bibliotheek Rotterdam bevindt zich een lijst van eigenaren per blok van percelen in de omwalde stad van omstreeks 1650; deze is hierna volledig in transcriptie weergegeven. Een tweede lijst in dezelfde collectie, hierna eveneens compleet opgenomen, geeft de namen van grondeigenaren buiten de wallen, met vermelding van de grootte van elk perceel. Tezamen vormen deze lijsten hoogstwaarschijnlijk de toelichting op de perceelkaart die in 1650 op verzoek van de Heren Zeventien werd vervaardigd en naar patria gezonden. Die originele kaart is verloren gegaan, maar zal slechts weinig hebben afgeweken van deze plattegrond uit 1667.

The anonymous town plan of 1667 reproduced on sheet 104 is the earliest known large-scale manuscript map on which the official block division of the wards within the city walls is indicated. As well as these, a number of street names and objects have been identified, as are the names of the owners of several plots of land in the southern suburb. This division into blocks was used throughout the whole of the Company period and can generally be seen on later maps. In the collection of the *Centrale Bibliotheek Rotterdam* there is a list of the owners of plots per block in the walled city dating from around 1650; a full transcription of this is given below. A second list in the same collection, also included below in its entirety, gives the names of the owners of land outside the walls, mentioning the size of each parcel of land. It is highly probable that these two lists were both compiled as an elucidation to the property map which was drawn on the orders of the *Heren Zeventien* in 1650 and was sent to the Netherlands that same year. The original map has been lost, but will have deviated only very slightly from this town plan dating from 1667.

Centrale Bibliotheek Rotterdam, 86 N 11. Landeigenaren in de stad Batavia ca. 1650 / Landowners in the city of Batavia, c. 1650.

De Oostsijde Vande Stadt Batavia:

De westzijde van 't block . . . . . A.
Begint aen't zuyden.
D'E[dele] Willem van der Beecq.
Coniock Chinees.
De capp[iteyn] van de Japponders.
Peecko Chinees.
Baltouan een Japponse vrouw.
Eeniock Chinees.
Engie Chinees.
D'E[dele] H[e]ren vleesmeesters.

De oostsijde van 't block . . . . . B.
Begint aen't zuyteynde.
D'E[dele] Gerrart Demmer.
D'E[dele] Francois Caron.

De noortsijde van ditto block.
Begint aen de oost.
D'E[dele] Francois Caron.
Bingam capp[iteyn] van de Chineesen.

De westsijde van ditto blocq.
Begint aen't Noorden.
Bingam capp[iteyn] van de Chinesen.
Capp[iteyn] Jacob de Harder.
Jacob Dumon Luytenant vand'Burgerie.
Bingam capp[iteyn] van de Chineesen.
D'E[dele] Gerrard Demmer.

De suytsijde van ditto block.
Begint aen't westen.
D'E[dele] Gerrard Demmer.

De oostzijde van 't blocq . . . . . C.
Begint aen't zuyden.
Niclaes Houman serg[eant] burgerie.
S[eigneu]r Dirck Schouten.
Bingam capp[iteyn] van de Chinesen.
D'E[dele] Willem van der Beecq.
De kinderen van Laaco gewesen cat[eyn] van de Chinesen.

De westsijde van ditto blocq.
Begint aen't noorden.
D'E[dele] Willem van der Beecq.
De wed[uwe] van S[eigneu]r Hendrick Graman.
Binco Chinees.
S[eigneu]r Dirck Schouten.

De suytsijde van ditto block.
Nicolaes Houman serg[ean]t burger[ie].

De suytsijde van't block . . . . . D.
Begint aen de west.
Barent Jansz van Cuylenb[urg] luyten[an]t.
Pauwels Wigels.
D'E[dele] H[ee]r Wouter Seroy.

De oostzijde van ditto blocq.
Begint aen de zuyt.
D'E[dele] Wouter Seroyen.
S[eigneu]r Zacharias Wagenaer.
Gelande de Clock.
Barent Jansen van Cuylen[burg] luyten[an]t.
Hans Jurian.
Joannes Amanus.
Schipper Cagenaar.
S[eigneu]r Gerbrant Backer oppercoop[man].
Zacharias Dumeij.
Joris Margrits.
De weduwe van Cornelis Pieters Rijp.
Buyckie Buyckies cap[iteyn] burgers.
Adriaen Dankcert.
Jan de Moff.

De westzijde van ditto block.
Begint aen't Noorden.
Dirck Jansen de With.
Joannis Bekx.
Hendrick Ebbe.
Buyckie Buyckies cap[iteyn] burgerie.
Jan Boije.
S[eigneu]r Pieter van Cool boeckhouwer.
Jan Ferman.
Pieter Duban.
S[eigneu]r Gerbrant Backer oppercoop[man].
M[eest]r Hans swartveeger in't Casteel.
Schipper Cagenaar.
Maerten Dircksen.
Janneken Leendertsen.
Barent Jansen van Cuylen[burg] luyten[an]t.
Pieter Duban.
Juriaen Schols.
Zacharias Dumaij.
Barent Jansen van Cuylen[borg] luytenant.

De oostzijde van't block . . . . . E
Begint aen't suyden.
Jan van Santen wachtmeester.
M[eeste]r Nicolaes van Oldenvliet.
Jan Calsen meer schipper.
Capp[itey]n Balterus Boudewijns.
Jan Clasen meer schipper.
D'E[dele] Willem Verstege.
Pieter Duban.
Janneken Leenderts.
Cogia Siloma Moor.
D'E[dele] Wouter Seroy.
Jan Ferman.
Cornelis van Eck schipper.
Jan Ferman.
Elsie Roelaarts wed[uw]e van schipper Jop.
S[eigneu]r Rijckeloff van Goens.
Jan Clasen van Ditmersen.
Jan Dircx Clincq.
Jan Clasen van Ditmersen.
D'E[dele] Gerrard Demmer.

De noortsijde van ditto block.
Begint aen't Noorden – seg oost.
Jan Clasen van Ditmersen.
S[eigneu]r Putt.

De westsijde van ditto block.
Begint aen't Noorden.
Noucho Chinees.
De wed[uw]e van S[eigneu]r Hendrick Graman.
S[eigneu]r Rijckeloff van Goens.
Jan Ferman.
Cornelis van Eck schipper.
D'E[dele] Wouter Seroy.
Logia Solema Moor.
Jan Jansen de Ruijter.
De wed[uw]e van Jan Pars.
S[eigneu]r Gerbrant Backer oppercoopman.
Louys Constant.
Capp[iteyn] Balterus Boudewijn.
De wed[uw]e van Doniny Brunt.
Jan van Santen wachtmeester.

De oostsijde van 't blocq . . . . . F.
Begint aen't suyden.
D'E[dele] Heeren Vleesmeesters.
D'E[dele] Sebalt Wonderer Ontfanger.
S[eigneu]r Dirck Schouten.
D'E[dele] Joan Cunaus.
Jan San Chinees.
S[eigneu]r Andries Friesius.

De westzijde van ditto blocq.
Begint aen't westen – seg noorden.
S[eigneu]r Andries Friesius.
Jan San Chinees.
Packo Chinees.
Dircq Schouten.
D'E[dele] ontfanger Sebalt Wonderer.
D'E[dele] H[e]ren Weesmeesters.

De westzijde van 't blocq . . . . . G.
Begint aen't suyden.
Capp[iteyn] Jacob de Harder.
D'E[dele] Gerrard Demmer.

De oostzijde van ditto block.
Begint aen't zuyden.
Capp[iteyn] Jacob de Harder.
D'E[dele] Gerrard Demmer.

De westsijde van 't block . . . . . H.
Begint aen't noorden.
Jan Clasen weer schipper.
D'E[dele] Gerrard Demmer.

De oostsijde van ditto block.
Begint aen't noorden.
Jan Clasen weer schipper.
D'E[dele] Gerrard Demmer.

De oostsijde van 't blocq . . . . . I.
Begint aen't suyden.
Conjock Chinees.
D'E[dele] Gerrard Demmer.
D'E[dele] Sebalt Wonderer ontfanger.

De oostsijde van 't bloc . . . . . K.
Begint ane't suyden.
Niotte Chinees.
Goyco Chinees.
Sprancia Gratia van Ongly.
S[eigneu]r van Gent.
S[eigneu]r Adriaen van der Burch.
Huygo de Warna.
Guillaem Ferman.
Jan Back schipper.
Elias Fort.
Hendrick Besselman.
Jan Truytmans coopman.
Gerbrant Backer oppercoop[ma]n.
Meester Adriaen Blockm[eester] in't Casteel.
S[eigneu]r Abraham Carstens coopm[an].
Michiel Treseers cap[iteyn] luytenant.
Het erff van 't Stathuys.

De westzijde van ditto block.
Begint aen't noorden.
S[eigneu]r Sacharias Wagenaar.
D'E[dele] Willem van der Beecq.
Theunis Joosten van de Gaver.
Volckert Beerntsen.
Jan de Moff.
Willem Ferman.
Jacob Stadhouder.
Wernar Jansen.
Incho Chinees.
Monica Dacqla wed[ue]e van Hend[rick] Lieven.
Olivier Bucquet.
Dircq Eeckhout schipper.
Frans Smal serg[ean]t.
Jan Cloppenburch.
Warner Janssen.
Engetjen Davids.
Daniel Ariaensen.
Frans Smal serg[ean]t.
Wernar Jansen.
Niotte Chinees.

De oostzijde van't block . . . . . L.
Begint aen't zuyden.
Capp[iteyn] Jacob de Harder.
Hendrick Coert.
Maerten Coorn.
Philips St. Mary.
D'E[dele] Willem van der Beecq.

De westsijde van ditto block.
Begint aen't noorden.
De Groote Kercq met het kerkhoff.
D'E[dele] Willem van der Beecq.
Lambert Otten.
Hendricq Coertsen.
Capp[iteyn] Jacob de Harder.

De westsijde van't blocq . . . . . Q.
Begint aen't noorden.
D'E[dele] Willem van der Beecq.
Harman Jansen Ronde.
Canvallis schipper.
Jacop Connijn ondercoopm[an].
Fredericq Mierinck.
Conjocq Chinees.
Tonijs de Winter wed[uw]e van Court de Backer.
Conjock Chinees.
Niotte Chinees.
Bartolemeus Verdevoy.

De noortsijde van ditto block.
Begint aan de oost.
Evert Jansen van Reenen.
Jacop Conijn ondercoopm[an].
D'E[dele] Willem van der Beecq.

De westsijde van tweede block . . . . . Q.
Begint aen't noorden.
Niotte Chinees.
Dircq Eechout schipper.
De Latijnse school.
D'E[dele] Francois Caron.
Het Weeshuys.
Jurian Leeseman.
Willem Mourits.
Zacharias de Mey.
S[eigneu]r Hensbroeck oppercoopm[an].
Cornelis Peys luitenant.
Jan Boye.
Niclaes Houman.
Cionocq Chinees.

De suytzijde van ditto blocq.
Begint aen't westen.
Steven Pietersen schipper.
De wed[uw]e van Anthony Wilde.
De schaftmeester van de weeskinderen.

De noortsijde van't derde blocq . . . . . Q.
Begint aen't westen.
Ramma Bengala.
Maerten Dircxz.
Ramma Bengala.
Anthony Lamey.
M[eeste]r Andries Dereus.
M[eeste]r Dircxz.

De oostzijde van ditto block.
Begint aen't noorden.
Coniocq Chinees.
D'E[dele] Francois Caron.
Ramma Bengale.
Meester Cornelis Seenen.
Domingo Vincento.
Joan Jan.

De westzijde van ditto block.
Begint aen't noorden.
M[eeste]r Andries Dureus.
Maerten Dricxz.
D'E[dele] Francois Caron.
Isabel van Santvoort een Jappans vrouw.
Symon Symonsen boomwachter.
Hendrick van der Beecq.
Hugo Dugarnet.
Capp[iteyn] Johannes burger.
M[eeste]r Cornelis Seenen.
Hendrick van Seylst.
Mattheus du Cheesne lantmeter.
De wed[uw]e van Augustijn Nieule.
Schipper de Wit.
Evert Jansen van Rheenen.
De wed[uw]e van S[eigneu]r Anthony Craen.
Jan Cornelis van El.
Hendricq Crayer oppercoopm[an].
De wed[uw]e van cap[iteyn] Silvernagel.
Vincent van Moocq secretaris.
Doniny Andermans.
De wed[uw]e van d'H[ee]r Deuderonis.
Abel Tasman.
Grietjesn Jooris.
Adriaen Schalerman.
Pieter Kemp.
Petrus Andreas.
Hendrick Speelman serg[ean]t.
De wed[uw]e van cap[iteyn] Silvernagel.

De oostsijde van't blocq . . . . . S.
Begint aen't suyden.
Jacob Cicera serg[ean]t.
Isaac Stricq capp[iteyn] Bandonees.
Percatte Ditto.
Isaac Stricq cap[iteyn] van d[itt]o.
Boy Eva.
Marcus Laurens.
De kerck van de Bandonesen.
Cogiali.
Anochoda Lucure.
Jan Canis.
Tingael.
Bibienorij.
May. El.
Abdul Racman.
Lapagage.
Boy Isau.
Jonmat Giauw.
Goy Pocta.
Sal Ode.
Ali.
Tingael Kitsil.
Anachoda Canis.
May Vila.
Gerrit van sertogenraet vend[umeester] van de Bandonesen.
Matthijs Ambonees.
Blom Anthonio van Bouton.
Jan Bengale.
May Domingo Grande.
Mona Bengaelse vrou.
Moyes Bandonees.
Zacharias Seenen.
Gonsalvos da Costa.

De oostzijde van tweede blocq . . . . . S.
Begint aen't suyden.
Gonsalves de Malte.
De wed[uw]e van capp[iteyn] Silvernagel.
Claes Tijgers.
Anthony Malabar.
Bartholemeus Verdevoy.
Schiedam quartiermeester.
Thome Thissere.
Francois Salamatte van Bouton.
Hans Juriaensen cleermaker.
Gonsalvos da Costa.
Jan de Costa.
Gonsael da Costa.
Manuel Loopes.
D'E[dele] Gerrard Demmer.

De westsijde van di[tt]o block S begint aen't noorden.
D'E[dele] Gerrard Demmer.
Annica dy R.oy.
Simon Cotinio.
Jan Maynato.
Cornelis van Vliet.
Jan Annam Panpanger.
Hans Jurriaens.
Simon Cotinio.
M[eeste]r Cornelis Seenen.
Ventura Turcko Pampanger.
Barhtolemeus Verdevoy.
Salvadoor de Silva.
Sevedo van Punte Gale.
Nicolaes de Sevedo.
Gonsael de Matto.

De eerste block S de westsijde begint aen't noorden.
Adam Bouton.
Simon Coetinie.
Jeremias van st. Thomé.
Josep Cornelis Bandonees.
Moniny Bandonees.
Faraolo ditto.
May Toenouw.
Gerrit Gerritsen ditto.
Jacob Salamat.
Saliloli.
André Morjeys.
Caliva ditto.
May Toena een Bandonese vrou.
Lassiata.
Luyte Davit.
Sigeedo.
Bey Monga Bilaer.
May Amby.
Boy Colla.
Eehoe.
Adriaen Coolman.
Maliny.
Assan.
Caytala.
Boy Sera.
Boy Tigia.
Jacob Sigera.
Massier.
Boy Cola Bisaer.
Tingael Kitsil.
May Liesa.
Bay Massa.
Luytenant Davidt.
Bay Mongia Kitsil.
Jemael Bandonees.
May Moena ditto.
Jan Canys.
May Amby.
Ersia Bessye.
Soeta Ketan ende Ali Kitsil.

De Westsijde Vande Stadt Batavia:

De westzijde van 't blocq . . . . . A.
Begint aen't zuyden.
Nicolaes Snijder.
Laurens Schilder serg[ean]t.
Nicolaes Snijder.
Lucas luytenant van 't prouwenhuijs.
Bastiaen Gommes.
Lucas luytenant van't prouhuys.
Jeremias de San Thomé.
Jurian Mendinee.
Anthony Dies.
Symon Rodrigo.
Jacob Boulon.
Jan Bengale.
Barteys Marello.
Poulo Sogo.
Isaacq da Costa.
Anthony Rodrigo.
J. Masseran.
Joan Perees.
Manuel Hendrickx.
Louwrens Mallabar.
Jan Scheerman Japponder.

De noortsijde van ditto block.
Begint aen de westen.
Jan Scheeman Japponder.
Epeecho Chinees.

De oostzijde van ditto block.
Begint aen't noorden.
Epeecho Chinees.
Anthony Conincq.
Fransisco Coetsie.
Fransico Matthijs.
Nicola Bengale.
Anthony Backela.
Francisco Contree.
Maria Turco.
Maria da Costa.
Bastiaen Adriaensen.
Leendert da Costa.
Fransisco de Sevedo.
Andries Mallabaer.
Gonsael da Costa.
Nicolaes Pereera.
Marcus Vogo.
Lucas luytenant van 't prouwenhuys.
Niclaes de Snijder.

De suytsijde van ditto block.
Niclaes de Snijder.

De westzijde van 't blocq . . . . . B.
Begint aen't suyden.
Cap[itey]n Maximiliaen Boutan.
D'E[edele] Francois Caron.
Salvador Manuel.
Philips Backmans corperael.
Ramma ofte Anthony de Nijs Feris.
Pannica Mallabare.

De noortsijde van ditto blocq.
Begint aen't westen.
Pannica Mallabare.

Ticko Mallabaer.
Francico Cornelis.
Pieter Claesen.
Gonsael de Chelon.
Caspar de Costa.
Joan Harder.
Nicolaes Correys.
Paulus Siveeris.
Anthony da Costa.
Maria da Costa.
Ventura de Silva.
Panico Mallabaro.

De oostsijde van ditto block.
Begint aen't noorden.
Pannica Mallabaer.
Andries Mallabaer.
Michiel Sybeth.
Pedro Mandadoor.
Joris Jansen serg[ean]t.
Domingo Cambaro.
Anthony Tywan.
Maria Alles.
Bastiaen Dios.
D'E[dele] Francois Caron.
Cap[iteyn] Maximiliaen Boutam.

De suytsijde van ditto block.
Capp[itey]n Maximiliaen Boutam.

De westzijde van't blocq . . . . . C.
Begint aen't suyden.
Capp[iteyn] Pieter Kemp.
Boy Jemma Japponder.
Pedro Japponder.
Aringia Malabaer.
Anthony Fernandis.
Catta Patra Mallebaer.
Joan de Pritto.
Soeugie Chinees.

De noortsijde van ditto blocq.
Begint aen't westen.
Soeugie Chinees.
Jan Arme Clasen.
Eenen Moor.
Jan Peys.
Philippo Thomis.
Cornelis Martijn.
Anthony de San Thomé.
Jacob Dumont luytenant van de burgerie.

De oostzijde van ditto block.
Begint aen't noorden.
Jacob Dumon luyten[ant] van de borgers.
Capp[iteyn] Jurian d'Silva.
Gratia d'Silva.
Monica da Costa.
Boey Jamma Japponder.
Daniel Arien.
Capp[iteyn] Pieter Kemp.

De zuytsijde van ditto block.
Capp[iteyn] Pieter Kemp.

De suytsijde van 't block . . . . . D.
Begint aen't oosten.
Anthony Dems Alfaires.
Lousy de Campe.
Anthony Bachee.
Anthony Batalie.
Jan de Coets.
Jacob Bengale.
Gonsael Dios.
Symon Jacob.
Bernardo Govert.
Jan van Es.
Joan Dies.

De westzijde van ditto blocq.
Begint aen't zuyden.
Joan Dias.
Joan da Costa.
Isop Moor.
Thome de Swedo.
Anthony Fernando.
Madaleene Malabaer.
Fransico de Soysa.
Christiana Battavia.
Fransico Perera.
Thomis Mandadoor.
Michiel Dias.
Joan da Costa.
Matthijs Soela.
Bartholemeus Gratia.
Paulo da Costa.
Fransico da Costa.
Pedro de siva.
Hans Juriaen serg[ean]t.
Jan Adriaensen.
Joan Perera.
Narrijn Moor.
Anthony Bengael.
Canninga Goesaert.
Domingo Christiaen.
Jalaal Moor.
Jan Pieters Bengale.
André Airs.
De wed[uw]e van Jan Perera.
Anthony Bastiaen.
Anthony Albes.
Fransico Fenero.
Louys Bengala en[de] Cilila Bengala.
Louys da Costa.
Laurens Dias.
Thomis Bengale.
Jacob Bengale.
Emergie Moor.
Abdul Cadil Moor.
Jan Witmont serg[ean]t.
D'E[dele] Willem van der Beecq.

De noortsijde van ditto blocq.
Begint aen't westen.
D'E[dele] Willem van der Beecq.
Pedro Cicera.
Diacony.
Sussanna Bengale.
Mine een Moorse vrouw.
Pieter Bangala.
Pedro Claas.
Saminda Bengala.
Pieter Joan Bengale.
Thomis Cisera.
Anthony Cicera.
Bartolemeus Gratia.
Anthony Avares.
Thomis Japponder.

De oostzijde van ditto block.
Begint aen't noorden.
Thomis Japponder.
Pieter Clasen.
Pilips Mendees.
Anthony Rodrigo.
Anthony Backes.
Hicko Chinees.
Thomis Jubel.
Hans Jurian serg[ean]t.
Abraham de Govert.
Anthony Rodrigo.
Pedro Adriaen.
Manuel Malabaer.
De Chinese kerck.
Het sieckenhuys van de Chinesen.
Het spinhuys.
Anthony de Nijs.

De westzijde van 't block . . . . . E.
Begint aen't suyden.
Jan Coetsie.
Jan Martines.
D'E[dele] Joan Cunoeus.
Pieter Fereera.
Jeremias da Costa.
Pedro de Silva.
Joan de govie.
Michiel de Costa.
Sussanna Bengala.
Anthony Jappon.
Anthony Bengala.
Anthony Costa.
Gonsalvo Rodrigo.
Paulo Hans.
Anthony Fernando.
Jasper Adriaensen serg[ean]t.
Jan Tromp secretaris.
Lusia de Costa.
Lusia Gommes.
Anthony da Costa.
Catrina Swarts.
Gilaal Moor.
Gratia Librado.
Evert Jansen van Reenen.
Conjock Chinees.

De zuytzijde van ditto block.
Begint aen't westen.
Conjock Chinees.
Gratia Librado wed[uw]e van capp[itey]n.
Fransico Mogo.
Michiel Dois Jappon.

De oostzijde van ditto block.
Begint aen't noorden.
Michiel Dias Jappon.
Ursila Amendo.
Maria Fereera.
Josep de Magelijn.
Manuel Symon.
Louys Rockwel Japon.
De wed[uw]e van de capp[iteyn] Farnes de Wit.
Lourens Symon.
Maria Perera.
Manuel Contra.
Monica d'Lisboa.
Manuel Rodrigos.
Baltasaer Perera.
Meester Michiel Clarenbeecq.
Pasquael Perera.
Joan Dies.
Pieter Tassene.
Manuel de Soysa.
Laurense Dios.
Anna da Camno.
S[eigneu]r Jan Tromp secretaris.
Jasper Adriaensen serg[ean]t.
De diacony.
De wed[uw]e van de serg[ean]t burger.
Meester Louys Danckert.
Josintie Nonnes.
Anna de Matta.
Symon Symons Boomwachter.
Jospeho Casma.
Pedro Jappon.
Bastiaen Jansen.
Anthony Lader.
Pieter Permee.

Anthony Perera.
Andries Rodrigo.
Juaspas.
S[eigneu]r Alexander van Artonder coopman.
Nissie Thijsens.
De wed[uw]e van Jan Paris.
Thomis de Sevedo.

De noortsijde van ditto block.
Begint aen't westen.
Thomis de Sevedo.
S[eigneu]r Jan van El.
Fransico Bengala.
Pedro Curigero.
Paulo Dies.
Nicolaes Mallabar.
Anthony Cotsy.
Fransico Pieter.
Pieter da Costa.
Adam Mallabaer.
Anthony de Nijs Alfeirs.
Jan de Silva.

De westzijde van't block . . . . . F.
Begint aen't suyden.
D'E[dele] Comp[agnie]s thuynen.
D'E[dele] Francois Caron.
May Chelon.
Jan Scheerman Japponder.
Jacob Dumont luyten[an]t van de borgers.
Thijs Boomwachter.
Alexander Hendrickx meestercuyper.
Int Casteel.

De noortsijde van ditto block.
Alexander Hendricx m[eeste]rcuyp[er] in't Casteel.

De oostzijde van ditto block.
Begint aen't noorden.
Alexander Hendricx m[eeste]rcuyper in't Cast[ee]l.
Philips Engelraet.
Francois Perera.
D'E[dele] Francois Caron.
D'E[dele] Comp[agnie]s thuynen.

De zuytzijde van't block . . . . . G.
Begint aen't oosten.
Gratia Librado.
Fernade de Nijs.
Anthony Gratia.
Pedro Sicera.
De wed[uw]e van Augustijn Babtista.

De westzijde van ditto block.
Begint aen't westen.
De wed[uw]e van Augustijn Babtista.
Simon Cotinyo.
Joan da Costa.
Willem Bengala.
Pedro Bengala.
Een roe breete van d'E[dele] Comp[agni]e.
Anthony Alvares.
Fransico Backela.
Andrea Bengale.
Lourens de Mallacca.
Pedro Milendes.
Joan Dies.
Bernart Fernades.
Sinomali.
Jan Bengale.
Manuel Bengale.
Maria d'Silva wed[uw]e van Isaac de Costa.
Maria Madalena.
Catrina Bengale.
Poulo Mandadoor.
Dolobi een Moorse vrouw.
Sobbicon Moor.
Aladaar Moor.
Dominge Leen.
Abraham Mandadoor.
Asson Moor.
Zagiacan Moor.
Forido Moor.
Corino Moor.
Assingie Moor.
Alpha d'Souta Moor.
Mounina Moor.
Fadula Moor de wed[uw]e van Pieter Bande.
Poetou Moor.
Isop Moor.
Sarangaly Moor.
Patouman een Moorse vrouw.
Silim.
Jan Bangale.
Cornelis Willemsen van Beest.

De noortsijde van ditto block.
Begint aen't westen.
Cornelis Willems[en] van Beest.

De oostzijde van ditto block.
Begint aen't noorden.
Cornelis Willemsen Verbeest.
Bappon Moor.
Mouinou Mor.
Assua Moorse paap.
Jonou Moorse vrouw.
Anderhalve roe van de Comp[agni]e.
Sultania Moor.
Twee roeden van d'E[dele] Comp[agni]e.
Ismael Preto.
Ossencio Moor.
Doeria Bibi Moor.
Een roede van d'E[dele] Comp[agni]e.
Een roede van Abdulle Seleman van de Comp[agni]e.
Noch een alve roe van d'E[dele] Comp[agni]e.
Maria de Croes.
Diego Pereera.
Abraham Preto.
Michiel Reael.
Abdul Moor.
Sillim Moor.
Pasquael Barbosio.
Lourens Rodrigo.
Caspar Mendis.
Domingo Camber.
Laurenso Rodrigo.
Pannica Malabaer.
Omergie Moor.
Sina Malincq Moor.
Sorim Moor.
Lusia de Boca.
Niclaes Fereera.
Anthony Bengala.
Simon Cotinio.
Gratia Librado.

De westzijde van 't block . . . . . H.
Begint aen't suyden.
S[eigneu]r Gerbrant Backer oppercoopman.
Gassim Moor.
Louys Anthony.
Maria Bengala.
Fransico de Nijs.
Bastiaen Bangale.
Thomis Bengale.
Joan Thome.
Joan Pentoe.
Corim Moor.
Jalaal Moor.
Pabroe van Siam.
Sammon van Siam.
Tannebaa Moor.
Tolabi een Moorse vrouw.
Josepho Cosina.
Nasoe een Moorse vrouw.
Insie Maad Maleyer.
Catryna Berga.
Omergie Moor.
Isop Moor.
Leyntien Laurens.
Bastiaen de Bolonie.
Leyntien Laurens.

De noortzijde van d[itto] block.
Begint aen't westen.
Gerrit Gerrits van Oldenburch.
Hendrick Boele stierman.
Bastiaen de Bolonie.
Insie Idop.

De oostzijde van ditto blocq.
Begint aen't noorden.
Insie Idoop.
Nasoeu een Moorse vrouw.
Wan Moeda Maleyers.
Alom Moor.
Thomis Alinck serg[ean]t.
Anthony Noeny.
Manuel Simon
S[eigneu]r Gerbrant Backer oppercoopman.

De zuytsijde van ditto block.
S[eigneu]r Gerbrant Backer oppercoopman.

De westsijde van't block . . . . . I.
Begint aen't suyden.
S[eigneu]r Adriaen Danckert.
Capp[iteyn] Frederick Gommersdorp.
Jacop Dumon luytenant van de burgers.
Coniock Chinees.
Insie Maad cap[iteyn] van de Maleyers.
Jacob Dumont luyten[an]t van de burgers.

De noortsijde van ditto blocq.
Begint aen't westen.
Jacob Dumont luyten[an]t van de burgers.
Hans Christoffel Looman.
Jacob Dumont met S[eigneu]r Huygo Duvarnet.

De oostsijde van ditto block.
Begint aen't noorden.
S[eigneu]r Jacob Dumont met S[eigneu]r Hugo Duvarnet.
Insie Idop Maleyer.
Coniock Chinees.
Inse Maad capp[iteyn] van de Maleyers.
Coniock Chinees.
Jacob Dumont.
S[eigneu]r Adriaen Danckert.

De suytsijde van ditto blocq.
S[eigneu]r Adriaen Danckert.

De zuytsijde van't block . . . . . K.
Begint aen't oosten.
Jan Chinees.
Abigael d'weduw van den luytenant Hendrick Hendricx van Oldenb[urg].
Dirck Jansen m[eeste]rtimmerm[an] op de ree.

De westzijde van ditto block.
Begint aen't suyden.
Dirck Jansen m[eeste]rtimmerm[an] op de ree.
Aert Plunden Moot schipper.

De noortsijde van ditto block.
Begint aen't westen.
Aert Plumen Moot schipper.
Jan van Gorcom.
Jan Tamboer sergiant.
Jan de Moff.
Cornelis Bruyn meestermetselaer.
Jan Springer schipper.

De oostzijde van ditto block.
Begint aen't noorden.
Jan Springer schipper.
Jan de Chinees.

De west sijde van't block . . . . . L.
Begint aen't suyden.
Schipper Boeverij.
Goyco Chinees.
Jan van Hoesum.
Haert Plumen Schipper.
Michiel Willemsen vendrich.

De noortsijde van ditto blocq.
Begint aen't westen.
Michiel Willems vendrich.
Jan Springer schipper.
Meerten Jansen timmerm[an] op Onrust.
Barent Jansen schipper.
Jan Oraengie.
Maerten Claasen.
Evert van der Beecq.
Boely Sacxen corperaal.
Arien van der Geer m[eeste]rtimmerman op de werff.

De oostzijde van ditto blocq.
Begint aen't noorden.
Adriaen van der Geer m[eeste]rtimmerman op de werff.
Jan Thomesen van Hoesum.
Herman Ipersen.
Hans Christoffel Looman met d'E[dele] h[ee]r Joan Cunaeus.
Adriaen van der Geer M[eeste]rtimmerman de werff.

De westzijde van't blocq . . . . . M.
Begint aen't suyden.
S[eigneu]r Jan van El.
Adriaen van der Geer m[eeste]rtimmerman op de werff.

De noortsijde van d[itt]o blocq.
Adriaen van der Geer m[eeste]rtimmerman op de werff.

De noortsijde van ditto blocq.
Begint aen't noorden.
Adriaen van der Geer m[eeste]rtimmerman op de werff.
S[eigneu]r Andries Frisius coopman.

De suytsijde van ditto blocq.
S[eigneu]r Andries Frisius.

De twee blocken ....N en de O.
Aen d'E[dele] Comp[agni]e.

De Suijtsijde Vande Voorstat Batavia:

De noortsijde van't block . . . . . A.
Begint aen't westen.
D'E[dele] Joan Cunoeus.
D'E[dele] Gerrit Demmer.
Jochem Burger basaerwachter.
Capp[iteyn] Diego Fernando Met Joost Cornelis.
Gonsael Louys.
Cap[iteyn] Johannes Burger.
Gonsael de Soyla.
Jubel de Motte.
Matthijs Reynders.
Spiranco de Maico.
Jacob Verscheure tamboer.

De suytsijde van't blocq . . . . . B.
Begint aen't oosten.
Augustijn Dalmedo.
Tandowa Manaato.
Pedro Ferandes.
Cap[iteyn] Matthijs de Chiavo.
Gasper Jochem.
Spirance Mirando.
Augustijn Mardijn.
Cap[iteyn] Matthijs d'Chiavo.
Cap[iteyn] Diogo Ferandes.
Pedro Male Sarto.
Cattapadre Mallabaer.
Joan Pereera.
Poula Fernandis.
Jan de Costa.
Joan Perera.
Pieter de Wasser.

De westsijde van ditto blocq.
Pieter de Wasser.

De noortsijde van ditto blocq.
Begint aen't westen.
Pieter de Wasser.
Matthijs Payve.
Augustijn de Rayos.
Michiel Buchie.
De diacony.
Maria da Costa wed[uw]e van Jan Dios.
Anthony de Backer.
Jan Mendis.
Lusia Pereera.
Jan Cornelis van Soetermeer mandem[aker].
Capp[iteyn] Matthijs de Chiavo.
Augustijn d'Alinedo.

De Zuytsijde van't block . . . . . C.
Begint aen't westen.
Sacoaa Chinees.
Capp[iteyn] Johannes Burger.
Joan Racan.
Manuel Dies.
Tosiqoo Chinees.

De oostzijde van ditto block.
Begint aen't zuyden.
Tosicqoo Chinees.
Joan Bengale.
Falomay Moorse vrouw.
Paulo Bengale.
Otto Lubbertsen vendrich.
Monico Coddebos.
Lope Pannica.
Domingo de Moole.

De oostzijde van't blocq . . . . . D.
Begint aen't zuyden.
Meester Jan Bengale.
Joan Corawaly.
Nisse Fereera.
Helena Fernandus.
Spiranca Gratia van Ongly.

De noortzijde van ditto block.
Begint aen't oosten.
Spiranca Gratia van Ongly.
Inaas Cardosa.
Maria da Costa.
Maria d'Mallabaar.
Augustijn Rodrigo.
Annagian Magnalo.
Catrina da Costa.
Inas Cardosa.
Pieter Coster.
Jan Bengale meester.
M[eeste]r Anthony barbier.

De westzijde van't block . . . . . E.
Begint aen't suyden.
Francico Terman Panpanger.
D'E[dele] H[ee]r Gerrard Demmer.

De noortsijde van ditto block.
D'E[dele] Gerrard Demmer.
Zacharias de May.

De oostzijde van't blocq . . . . . F.
Begint aen't noorden.
Meester Anthony Barbier.
Lisebeth Baly.
Fransico Pereera.
Berbel de Turina wed[duwe] van Claas Clasen.
D'E[dele] H[ee]r Sebalt Wonderer ontfanger.
Anthony Louys.
Jan Cloppenburch.

De zuytsijde van ditto block.
Begint aen't oosten.
Jan Cloppenburch.
Pieter Duban.

De westzijde van ditto block.
Pieter Duban.

De westzijde van.
Christoffel Jansen van Oldenburch.
Jurian Leseman
Matthijs Reynderts.
Anthony Mallabaer.
Fransico Tissera.
Zacharias Dumay.
Conjocq Chinees.
Anna de Batavia weduwe van Jan Tournoys.
Jurian Leseman.

De noortsijde van't blocq . . . . . I.
Begint aen't oosten.
Jurian Leeseman.
De diancony.
Zacharias Dumay.

Centrale Bibliotheek Rotterdam, 86 N 12. Landeigenaren in de Ommelanden ca. 1650 / Landowners in the environs of Batavia, c. 1650.

De oostzijde vande Stadt battavia, tusschen de Groote revier Ende Zeekant.

N[umero]		*morgen*	*hont*	*roeden*	*voeten*
1.	d'H[ee]r Francois Caron, met capp. Silvernagel	408	3	40	--
2.	Nicolaes Snijder	17	2	--	--
3.	Den capteyn Silvernagel	4	4	20	--
4.	d'H[ee]r Carel Renier	4	1	1	6
5.	S[eigneu]r Hendrick van Seelst	--	1	80	--
6.	S[eigneu]r Huybert van den Broeck	2	1	44	--
7.	Gocko Chinees	1	3	67	6
8.	S[eigneu]r Frans Salamons	2	2	19	--
9.	Abel Tasman	5	3	26	7
10.	Pieter Vaes	1	--	39	6
11.	Francico Rasairo	3	3	82	--
12.	Chilimba Malabaer	2	--	80	--
13.	d'H[ee]r Francois Caron	--	1	80	--
14.	Lakko capp[iteyn] van de Chineesen	5	2	42	--
15.	d'Heer Groen Geusen	4	3	35	--
16.	M[eeste]r Jan van Bengael	3	2	--	--
17.	d'Chinees Kerkhoff	3	2	64	--
18.	d'E[dele] Comp[agni]es Huys	1	4	53	6
19.	Conjock Chinees	2	--	25	6
20.	S[eigneu]r Court Claasen	19	3	57	--
21.	d'H[ee]r Carel Renier	26	2	75	6
22.	d'H[ee]r Maetsuyker	2

DE STAD BATAVIA

De Naemen der Punten.

1 Amsterdam
2 Middelburgh
3 Delft
4 Rotterdam
5 Hoorn
6 Enckhuysen
7 Vianen
8 Gelderlandt
9 Katsnellebogh
10 Oranien
11 Nieuwe poort
12 Hollandia
13 Grimbergen
14 Dijft poortenboom
15 Nassouwen
16 Zeelandia
17 Uytvluchtse poort
18 West vrieslandt
19 Overijsselse poort
20 Gruningen
21 Zeeburgh
22 Ruijtenborgh
23 De Moor punt

Schaal van 200 Rijnlandse Roden.

De Stadt Batavia

De Hoist Plaets

't Casteel Batavia

't plijn voor 't Casteel

De Groote River

De Hoofd gracht

De Hoofd Graft

De Hoofd Graft

De Hoofd Graft

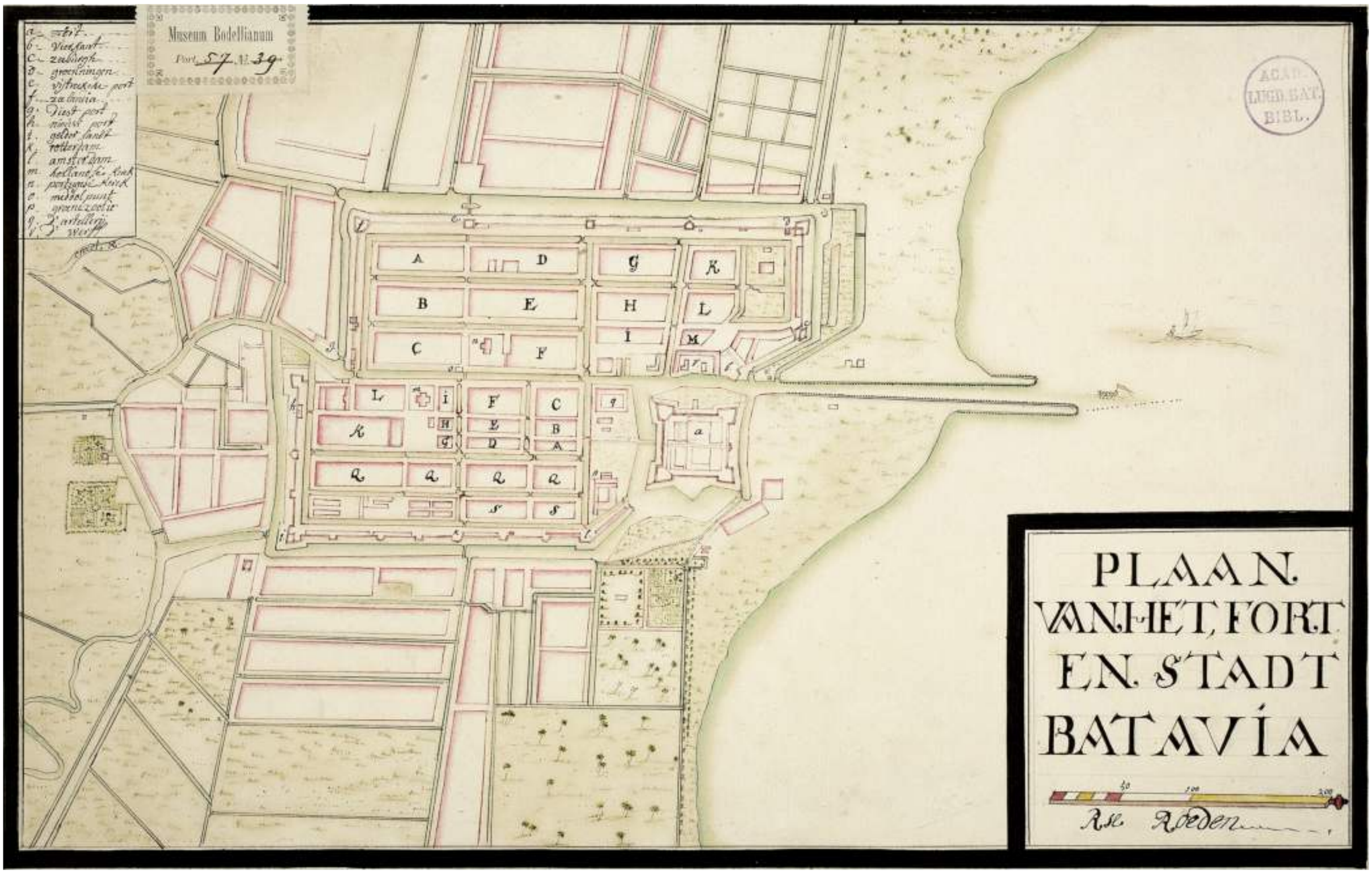

(pag. 107: / p. 107:)

Universiteitsbibliotheek Leiden, Collectie Bodel Nijenhuis 002-11-001.

[Pieter Gijsbert Noodt, 1722] :
[Pieter Gijsbert Noodt, 1722] :

Plaan van het fort en stadt Batavia.

Plan of the fort and city of Batavia.

Schaalstok van 200 Rl. Roeden = [ca. 1 : 9.250].
Scale-bar of *200 Rl. Roeden* = [approximately 1 : 9,250].

1 kaart : ms op papier, gekleurd, 25 x 39,5 cm.
1 map : ms on paper, coloured, 25 x 39.5 cm.

Oriëntatie: het noorden is rechts.
Orientation: north is rechts.

Verklaringen: [linksboven] een legenda bij de letters a t/m r :
Explanations: [upper left] a key to the letters a to r :

a. Fort.
b. Vierkant.
c. Zeeburgh.
d. Groenningen.
e. Uijtrechtsche port.
f. Zeelandia.
g. Diest port.
h. Nieuw port.
i. Gelder landt.
k. Rotterdam.
l. Amsterdam.
m. Hollandse Kerck.
n. Portugese Kerck.
o. Middelpunt.
p. Groenezootie.
q. D' Artillerij.
r. D' Werff.

Deze plattegrond komt vergaand overeen met de vorige, maar is zo'n veertig jaar jonger. De kaart maakt deel uit van een serie van 33 in de Collectie Bodel Nijenhuis in de Universiteitsbibliotheek Leiden, alle van vestigingen van de VOC in Azië. Een vergaand overeenkomstige maar niet meer geheel complete serie bevindt zich in het Nationaal Archief in Den Haag. Deze laatste is waarschijnlijk in 1722 vervaardigd door of ten behoeve van de militair ingenieur en latere gouverneur aan de Kaap (1727-1729) Pieter Gijsbert Noodt, die eind 1717 in de functie van 'directeur der approches en fortificatiën in Indië' door de Heren Zeventien werd belast met de opdracht in het gehele octrooigebied van de VOC de verdedigingswerken in de afzonderlijke compagniesvestigingen te inspecteren, in kaart te brengen en aansluitend te rapporteren over mogelijke verbeteringen. In 1721-1722 deed hij Java aan, waar hij vermoedelijk mede de beschikking kreeg over kaartmateriaal dat daar recentelijk was aangemaakt in samenhang met militaire operaties door compagniestroepen in Oost-Java tijdens een opstand aldaar tegen het bewind van soesoehoenan Pakoeboewono I in 1717-1719 (bladen 398-399, 407-409). Van de verzamelde kaarten uit Noodts rapportage is later in de Republiek klaarblijkelijk een afgeleide serie vervaardigd, die tegenwoordig nog wel compleet aanwezig is in de Universiteitsbibliotheek Leiden. Uit beide series zijn in dit atlasdeel kaarten opgenomen; naast de hier gereproduceerde van Batavia betreft dit plattegronden van Bantam (blad 90), Cheribon (344), Tegal (354), Semarang (362), Demak (374), Japara (378), Grissee (401), Soerabaja (408), Pasoeroean (420) en Bangkalan (429).

Although drawn some forty years later, this town plan by and large corresponds to the previous one. It is part of a series of 33 maps in the *Collectie Bodel Nijenhuis* at the Leiden University Library, all of them of VOC establishments in Asia. A very similar series is to be found in the Netherlands National Archives, which however is no longer complete. The latter was probably made in 1722 by or for the military engineer and later Governor of the Cape (1727-1729), Pieter Gijsbert Noodt, who at the end of 1717 was appointed by the Gentlemen Seventeen to the position of 'Director of the Approaches and Fortifications in the Indies' with the task of inspecting the defensive works in the various Company settlements in the charter area of the VOC, and to map them and then to report on possible improvements. In 1721-1722 he visited Java, where he presumably was given access to map material that had recently been compiled in connection with the military operations conducted by Company troops in East Java during a local rebellion against the rule of Susuhunan Pakubuwono I in 1717-1719 (sheets 398-399, 407-409). Apparently a related series based on Noodt's collected maps from his report was later made in the Republic, which is now still present in a complete form in the Leiden University Library. Maps from both series have been included in this atlas volume; apart from the one of Batavia reproduced here this applies to town plans of Banten (sheet 90), Cirebon (344), Tegal (354), Semarang (362), Demak (374), Jepara (378), Gresik (401), Surabaya (408), Pasuruan (420), and Bangkalan (429).

(pag. 106: / p. 106:)

Centrale Bibliotheek Rotterdam, 86 N 10.

[Anoniem, 1682-1685] :
[Anonymous, 1682-1685] :

De Stadt Batavia.

The City of Batavia.

Schaalstok van 200 Rijnlandse Roeden = [ca. 1 : 5.000].
Scale-bar of *200 Rijnlandse Roeden* = [approximately 1 : 5,000].

1 kaart : ms op papier, gekleurd, 50 x 72 cm.
1 map : ms on paper, coloured, 50 x 72 cm.

Oriëntatie: het noorden is links.
Orientation: north is left.

Verklaringen: [linksboven] een legenda bij de nummers 1 t/m 23 :
Explanations: [upper left] a key to the numbers 1 to 23 :

De Naemen der Punten.
1. Amsterdam.
2. Middelbourgh.
3. Delft.
4. Rotterdam.
5. Hoorn.
6. Enckhuijsen.
7. Vianen.
8. Gelderlandt.
9. Katsenelleboge.
10. Oranien.
11. Nieuwpoort.
12. Hollandia.
13. Grimbergen.
14. Diest poort en boom.
15. Nassouen.
16. Zeelandia.
17. Uijtrechtse poort.
18. West vrieslandt.
19. Overijselse poort.
20. Greuningen.
21. Zeebourgh.
22. Kuijlenborgh.
23. De Middelpunt.

In vergelijking met de vorige, ongeveer 15 jaar oudere plattegrond is hier de uitleg van de stad buiten de wallen aan de oost- en westzijden aanzienlijk gevorderd, terwijl in de aangeslibde strook land westelijk van de Tjiliwoengmonding intussen ook de zogenoemde Vrijmanshaven is gegraven.

In comparison to the former, roughly fifteen years older town plan, the expansion of the city outside the walls to the east and west has progressed considerably, while in the meantime what was known as the *Vrijmanshaven* (Free Port) has been dug in the stretch of land built up by alluvial deposits to the west of the mouth of the Ciliwung River.

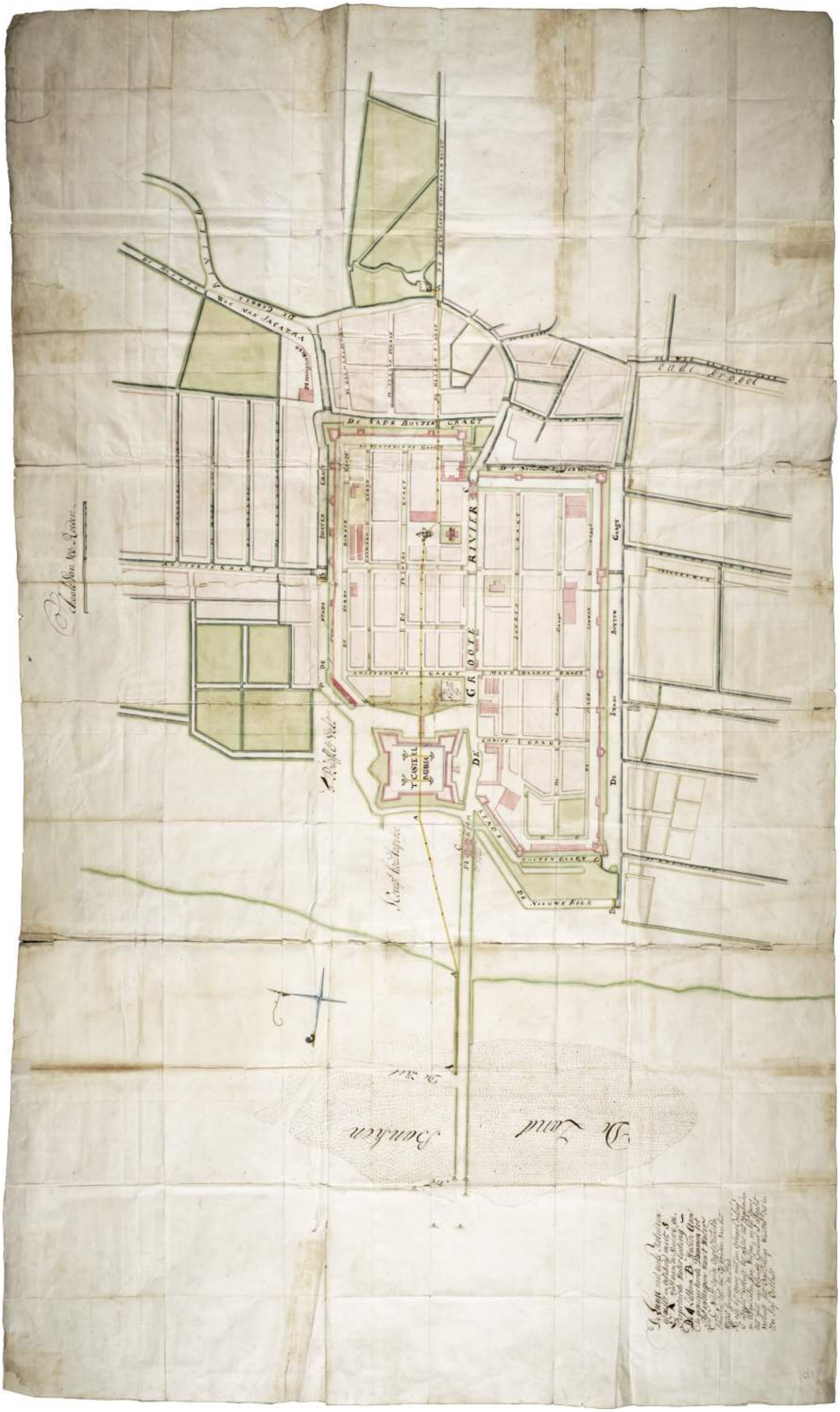
Gracht
Gracht
Gracht

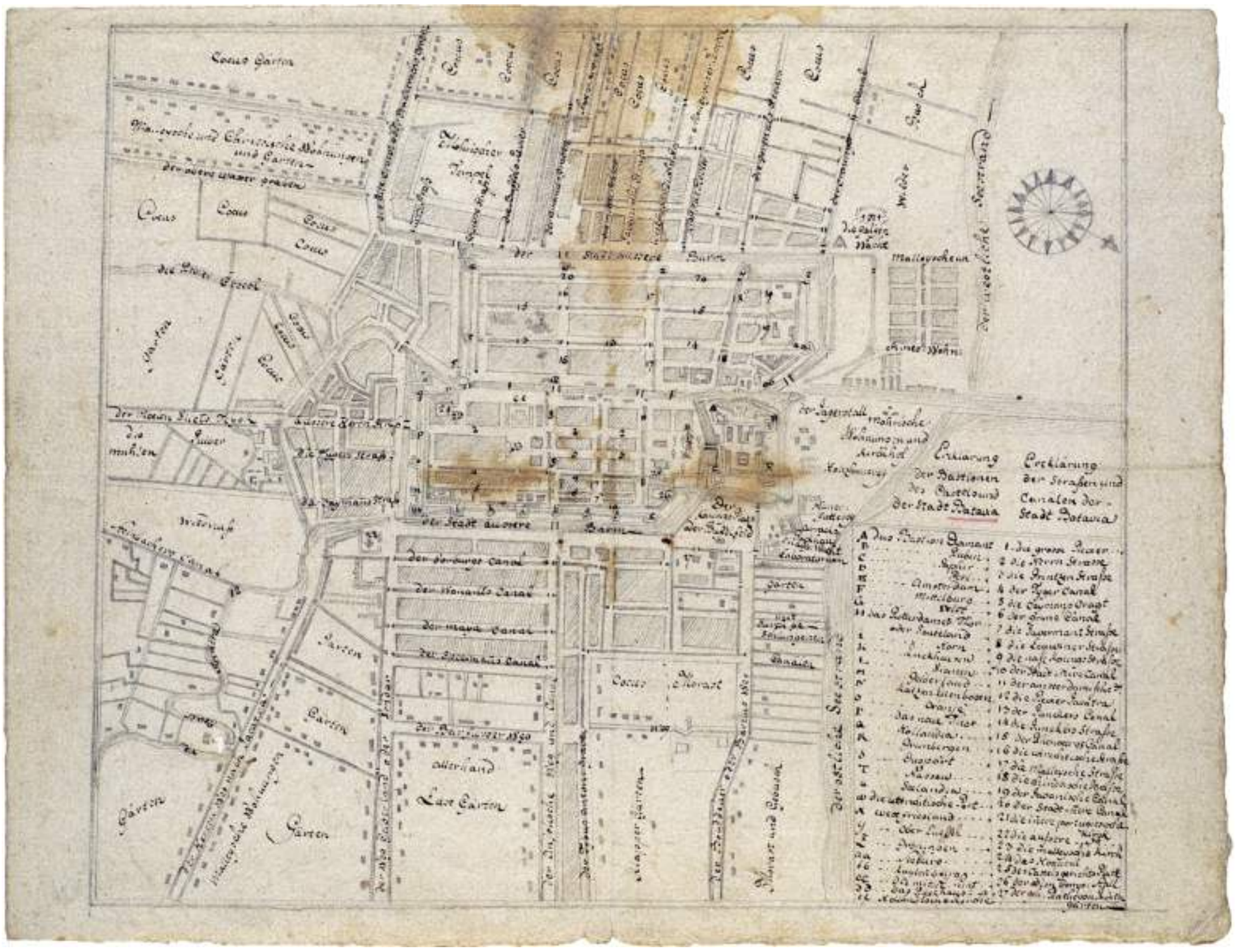

(pag. 108: / p. 108:)

Nationaal Archief, 4.VEL 1188.

[Anoniem, ca. 1730] :
[Anonymous, c. 1730] :

[Kaart van de stad Batavia, waarop voorkomt de nieuwe geprojecteerde waterleiding, dammen en sluizen tot het opstoppen van het water binnen de stad].

[Plan of the city of Batavia indicating the new water conduit and the weirs and sluices designed to dam up the water within the city].

Schaalstok van 100 Roeden = [ca. 1 : 2.400].
Scale-bar of *100 Roeden* = [approximately 1 : 2,400].

1 kaart : ms op papier, gekleurd, 116 x 195 cm.
1 map : ms on paper, coloured, 116 x 195 cm.

Oriëntatie: het noorden is links.
Orientation: north is left.

Verso: Behoort by de Overgekomen Brieven en Papieren van Batavia 1731 2. Deel.

Verklaringen: [linksonder] een toelichting op de letters en kleuren in de kaart :
Explanations: [lower left] an explanation of the letters and colours used in the map :

De Lienje met geele Koleuren afgeset en getekend meet 5 :
Lr. A wijst aan de Nieuwe geprojecteerde waterlijding.
De 4 Letteren B: wijsen aan de geprojecteerde Dammen tot het opstoppen van't Water.
Lr. C wijst aan de geprojecteerde Sluijsen tot het Ophouden van het Water binnen de Stad.
N.B. Alle het geene met een groene Couleur is afgeset verbeelt het water dat opgehouden en afgelaaten kan werden, en het geene dat met een blauwe Couleur is afgeset verbeelt het Overtollige Waater dat in zee sigh ontlast.

Deze anonieme plattegrond, die blijkens de notitie op verso van P.A. Leupe behoort bij de stukken van de Hoge Regering die in 1731 uit Batavia overkwamen, geeft een overzicht van enkele van de werken die na 1730 werden uitgevoerd om de waterhuishouding in en in de directe omgeving van de stad te verbeteren – overigens zonder veel resulaat, zoals later zou blijken. Daarnaast is de nieuw aan te leggen waterleiding ingetekend, die de omwalde stad en het Kasteel zou voorzien van 'vers' drinkwater uit de Molenvliet, vanaf een aftapplaats bij de (latere) versterking Waterplaats en de compagniesmolens. Dit werk is pas uitgevoerd in 1743, in het eerste ambtsjaar van gouverneur-generaal Van Imhoff. Gezien de datering en de sterke overeenkomst in uitvoering met de plattegrond van het Kasteel uit 1730 op blad 120, was de maker van deze kaart mogelijk Anthony Willem van Sorgen.

This anonymous plan, which according to the note on verso by P.A. Leupe belongs to the dcouments which the High Government sent from Batavia in 1731, shows a view of several of the public works which were carried out after 1730 in order to improve water management in the city proper and its direct vicinity – actually rather unsuccessfully, as time was to prove. The planned new water conduit which was intended to provide the walled city and the Castle with 'fresh' drinking water to be drawn from the *Molenvliet* at a point near the later fort *Waterplaats* and the Company mills has also been drawn in. This project was only realized in 1743, the first year of Governor-General Van Imhoff's term of office. In view of the dating and the strong correspondence in execution with the 1730 ground plan of the Castle on sheet 120, it is possible that the maker of this map was Anthony Willem van Sorgen.

(pag. 109: / p. 109:)

Rijksmuseum Amsterdam, NG-1985-7-3-140.

[Jan Brandes, 1779-1785] :

[Plattegrond van de stad Batavia].

[Plan of the city of Batavia].

1 kaart : ms op papier, gekleurd, 20 x 31 cm.
1 map : ms on paper, coloured, 20 x 31cm.

Oriëntatie: het noorden is rechts.
Orientation: north is right.

Verklaringen: [rechtsonder] een Duitstalige legenda bij de letters en nummers A t/m Z, aa t/m ee, 1 t/m 27 :
Explanations: [lower right] a key in German to the letters and numbers A to Z, aa to ee, 1 to 27 :

Erklärung der Bastionen des Castels und der Stadt Batavia.
A. Das Bastion Diamant.
B. Das Bastion Rubin.
C. Das Bastion Saphir.
D. Das Bastion Perl.
E. Das Bastion Amsterdam.
F. Das Bastion Middelburg.
G. Das Bastion Delft.
H. Das Rotterdamer Thor.
I. Das Bastion Horn.
K. Das Bastion Enckhuisen.
L. Das Bastion Vianen.
M. Das Bastion Gelderland.
N. Das Bastion Katzenellenbogen.
O. Das Bastion Oranje.
P. Das neue Thor.
Q. Das Bastion Hollandia.
R. Das Bastion Grimbergen.
S. Diesport.
T. Das Bastion Nassau.
U. Das Bastion Seelandia.
W. Die Uttrechtische Port.
X. Das Bastion West Friesland.
Y. Das Bastion Over Euessel.
Z. Das Bastion Gröningen.
aa. Das Bastion Seeburg.
bb. Das Bastion Kuylenburg.
cc. Die Mittel Punt.
dd. Das Rathaus.
ee. Holländische Kirche.

Erklärung der Strassen und Canälen der Stadt Batavia.
1. Die grosse Revier.
2. Die Herrn Strasse.
3. Die Printzen Strasse.
4. Der Tijger Canal.
5. Die Caymans Gragt.
6. Der grune Canal.
7. Die Tavermant Strasse.
8. Die Leuwiner Strasse.
9. Die nase Koningsstrasse.
10. Der Stadt inere Canal.
11. Der Amsterdamische do.
12. Die Revier Jacatra.
13. Der Junckers Canal.
14. Die Junckers Strasse.
15. Der Rhenoceros Canal.
16. Die Utrechtische Strasse.
17. Die Malleysche Strasse.
18. Die chinesische Strasse.
19. Der Javanische Canal.
20. Der Stadt inere Canal.
21. Die inere portugiesische Kirch.
22. Die aussere portugiesische Kirche.
23. Die malleysche Kirch.
24. Das Hospital.
25. Des Castels gerichts Platz.
26. Der edlen Comp: Stall.
27. Der geh. Räthe von Indien Garten.

De lutherse predikant Brandes maakte deze kaart wellicht ten behoeve van zijn voornamelijk Duitstalige gemeente; zijn legenda is taalkundig bepaald niet foutloos en in enkele gevallen zijn geografische namen zelfs zuiver fonetisch weergegeven. Als voorbeeld gebruikte Brandes vermoedelijk een aanzienlijk oudere plattegrond, te oordelen naar onder meer de vorm van het Kasteel, dat hier nog in de toestand van voor de grote verbouwing van 1743 en volgende jaren is ingetekend. Vergelijk in dit verband de hierna volgende plattegrond door C.A. von Luepken uit 1762.

Perhaps the Lutheran Pastor Jan Brandes drew this map for the use of his principally German-speaking congregation; from a linguistic point of view his legend is not exactly perfect and in some instances his geographical names have been reproduced in a purely phonetic form. It is possible that Brandes used a much older town plan as his example, which can be deduced from such points as the form of the Castle, which is shown here as it was before the extensive rebuilding in 1743 and the years after. For a comparison see the next town plan by C.A. von Luepken dating from 1762.

(pag. 110: / p. 110:)

Nationaal Archief, 4.VEL 1196.

C. A. v. Luepken, 1762 :

Copie / N:o 2 gem:t La A. / Plan / van de Stadt / en het Casteel / van / Batavia / met een gedeelte van desselfs / Voorsteeden en meerdere / Buijtenplaatse.

Copy / N:o 2 marked La A. / Plan / of the City / and the Castle / of / Batavia / with a part of its / Suburbs and various / Estates.

Schaalstok van Vijftig Rijnl. Roeden = [ca. 1 : 3.400].
Scale-bar of *Vijftig Rijnl. Roeden* = [approximately 1 : 3,400].

1 kaart : ms op papier, gekleurd, 103,5 x 60,5.
1 map : ms on paper, coloured, 103.5 x 60.5.

Oriëntatie: het noorden is onder.
Orientation: north is below.

Verklaringen: [marge boven en middenonder] een toegevoegde titel en een toelichting op de kopie :
Explanations: [top margin and centre below] an additional title and an explanation of the copy :

Copie N. 2 La A. Plan van Batavia zoo als t' selve A:o 1762 is bevonden.

De Origineele Plan was gedateerd Batavia den 31. Oct:br 1762 en geetekend C.A. v. Luepken en C. v. Barnekor. Voor de Exacte Copie N. 2 La A. [getekend/signed] C.A. v. Luepken. Batavia den 26. Sept:br 1764.

[linksonder] een legenda bij de letters A t/m Z, a t/m z, yy :
[lower left] a key to the letters A to Z, a to z, yy :

(vervolg op pag. 110 / continued on p. 110)

(vervolg van pag. 109 / continued from p. 109)

Renvoy.

Het Casteel.
A. T' Gouvernement.
B. De Kerck.
C. De Wapen Kamer.
D. Comptoiren en Magasijns.
E. Esplanade.
F. T' Arsenaal.
G. Comp.s Dispens.
H. De Hooft Wagt.
I. Caserne van de Ruyterije.
K. T' Eijser Magasijn.
a. Casteels landpoort.
b. D' Waater poort.
a.c. De Punt Diamant.
d. De Punt Robijn.
e. De Saphier.
f. De Paerel.

De Stads Oostzijde.
g. Punt Amsterdam.
h. Middelburg
i. Delft
ii. Hoorn.
k. Rotterdam.
l. Enkhuuysen.
m. Vianen.
n. Gelderland.
o. Catzenelboog.
p. Oranien.
q. Nieupoort.
r. Hollandia.
s. Grimbergen.
L. De holland:e Kerk.
M. De Luyter:e D[itt]o
N. Het Stadhuijs.
O. T' Hospitaal.
P. T' Ambagts Quartier.
Q. De Bank van Leening.

De Stads Westzijde.
t. De Diest Poort.
u. P[unt] Nassau.
w. P[unt] Zeelandia.
x. P[unt] Uijtrecht.
y. Westvriesland.
z. Overijssel.
aa. Groeningen.
bb. Zeeburg.
cc. Kuijlenburg.
dd. Middelpunt.
R. De Portugeese Kerk.
S. T' Verbeeterhuys.
T. T' Chineese Hospitaal.
U. T' Weeshuys.
W. De Basaar.
X. De Vissmarct.
Y. D' Anker Werff.
Z. Timmerwerff.
A.a. T' Vierkant.
N.B. yy zijn fonteyne.
xx Sluysen.

Claudius Anthony von Luepken (zie ook de uitleg bij blad 30-32) vervaardigde deze fraaie plattegrond in 1762 samen met zijn assistent C. van Barnekor, in opdracht van gouverneur-generaal Petrus Albertus van der Parra (1761-1775). In 1780 verscheen bij Petrus Conradi te Amsterdam en Volckert van der Plaats te Harlingen de eerste van een reeks gedrukte uitgaven.

Claudius Anthony von Luepken (see also the explanation on sheets 30-32) produced this beautiful city plan in 1762 with the help of his assistant C. van Barnekor, at the behest of Governor-General Petrus Albertus van der Parra (1761-1775). In 1780 the first in a series of printed editions were published by Petrus Conradi in Amsterdam and by Volckert van der Plaats in Harlingen.

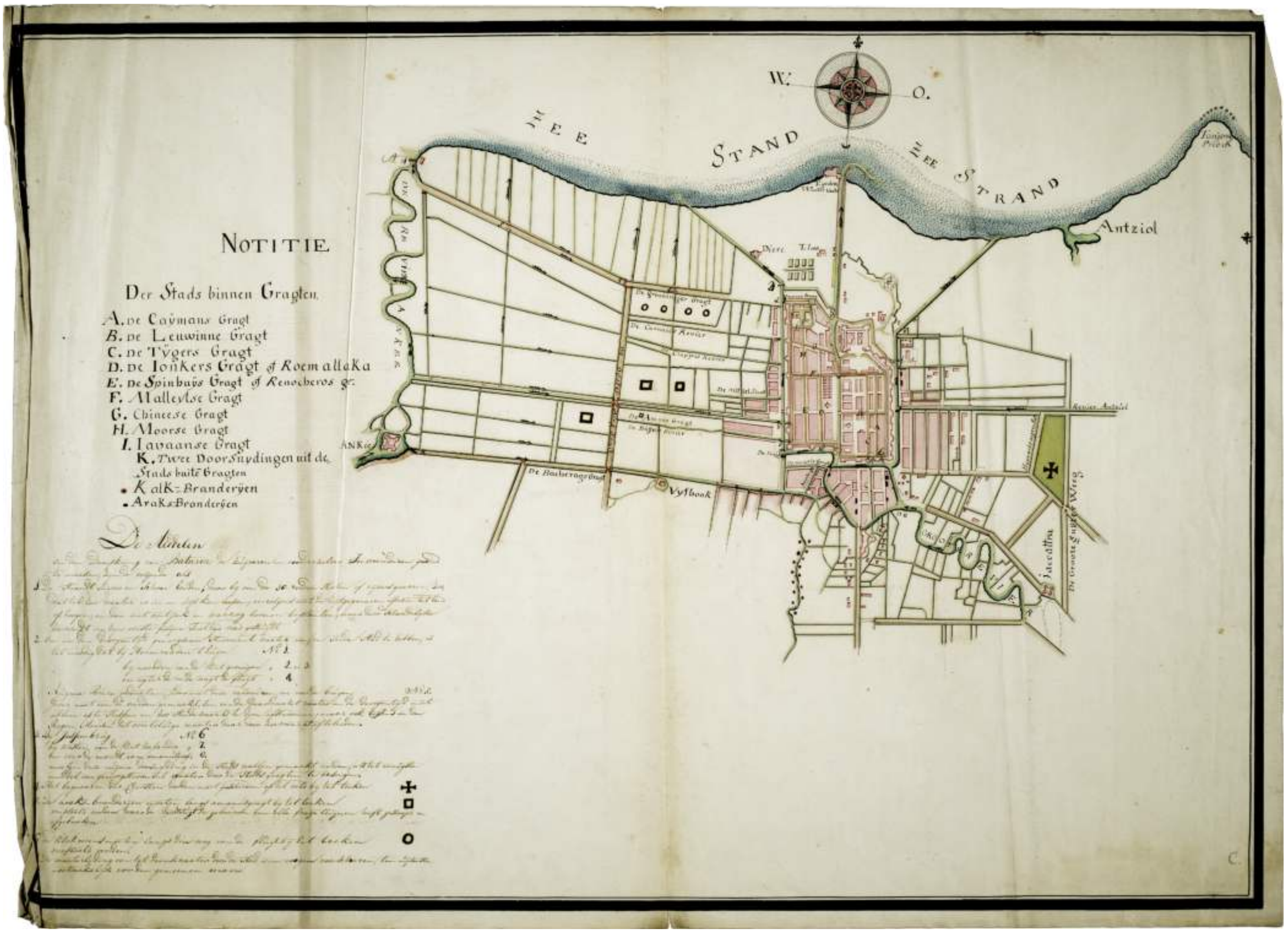

Nationaal Archief, 4.VMF 849.1.

[Anoniem, ca. 1780] :
[Anonymous, c. 1780] :

[Plattegrond van Batavia, met weergave van de kalk- en arakbranderijen].

[Plan of Batavia indicating the lime kilns and arrack stills].

1 kaart : ms op papier, gekleurd, 49 x 69 cm.
1 map : ms on paper, coloured, 49 x 69 cm.

Oriëntatie: het noorden is boven.
Orientation: north is up.

Verklaringen: [links] een legenda bij de letters A t/m K en een verklaring van 5 kaartsymbolen en diverse voorgestelde maatregelen tot verbetering van de lucht in Batavia :
Explanations: [left] a key to the letters A to K and an explanation of 5 symbols used in the map and of various proposed measures for the improvement of the air at Batavia :

Notitie der Stads binnen Gragten.
A. De Caijmans Gragt.
B. De Leuwinne Gragt.
C. De Tijgers Gragt.
D. De Ionkers Gragt of Roem Allaka.
E. De Spinhuijs Gragt of Renocheros gr.
F. Malleytse Gragt.
G. Chineese Gragt.
H. Moorse Gragt.
I. Iavaanse Gragt.
K. Twee Door Snydingen uit de Stads buite Gragten.
[-] Kalk-Branderijen
[-] Araks-Branderijen

De Middelen om den Dampkring van Batavia te Zuijveren en voor derzelver Inssoonderen gesond te maaken zijnde de volgende als
1. De Strandt Suijver en Schoon houden; daar bij om de 30 roeden slooten of vijvers graaven, zoo, dat het Zee waater er in en uijt kan loopen; vervolgens met dat uijtgegraaven specie het land ophoogen, en dan met antjak en warrog boomen beplanten, waar door de schaadelijke Zeewindt en zijn eerste filijne snelhijd word gestuijdt.
2. Om in den droogen tijd genoegsaam stroomen waater om, en in de Stad te hebben, is het noodig dat bij Heemraaden thuijn N:o 1.
bij noorden van de Punt gronigen N:o 2. en 3.
en agter de oude wagt de fluijt N:o 4.
Ruijme Boere verdrieten, Ieder met drie valdeuren, en voor de brugen N:o 5.
Ieder met een d[itt]o werden gemaakt, ten einde daardoor het waater in de droogen tijd niet alleen op te stoppen en zoo stedewaarts te doen afstroomen, maar ook teffens in den regen Mouson het overtollige waater daar door zeewaarts af te leiden.
3. Bij Jassembrug N:o 6.
bij westen van de Punt Zeelandia N:o 7.
en over de mondt van amanusgragt N:o 8.
moeten drie ruijme doorsnijding in de Stads wallen gemaakt worden, als het eenigste middel om genoeg stroomen waater door de Stads gragten te besorgen.
4. Het begraaven der Christen dooden moet geschieden op het veld bij het teeken [-].
5. De araks-branderijen moeten langs amanusgragt bij het teeken [-] verplaats worden, waar de Baadsugt de gebouwen van alle fraije thuijnen heeft gesloopt en afgebrooken.
6. De Klakoovens moeten langs den weg van de fluijt bij het teeken [-] verplaatz worden.
7. De waaterlijding van het drinkwaater door de Stad, is in voegen voorschreven ten uijtersten nootsaakelijk voor den gemeenen man.

Deze interessante kaart van Batavia en directe omgeving betreft een van de projectvoorstellen uit de late compagnies-tijd tot verbetering van de water- en luchtkwaliteit in de stad. In dit verband wordt hier onder meer de aanwezigheid van een groot aantal kalk-en arakbranderijen als een probleem aangeduid, die volgens de verklaring dan ook deels verplaatst zouden moeten worden.

This interesting map of Batavia and immediate environs relates to one of the various projects proposed in the late eighteenth century for the improvement of air and water quality in the city. In the explanation the presence of a large number of arrack stills and lime kilns is considered to be one of the main problems in this respect, and it is suggested that at least some of them should be removed.

(pag. 112-113: / p. 112-113:)

Nationaal Archief, 4.VEL 1192.

Door P: Tency, 1797 :
By P: Tency, 1797 :

Situatie Plan / van / Batavia [...].

Situation Plan / of / Batavia [...].

Schaalstok van 400 Rhijnl. Roeden = [ca. 1 : 16.400].
Scale-bar of *400 Rhijnl. Roeden* = [approximately 1 : 16,400].

1 kaart : ms op papier, gekleurd, 89,5 x 116 cm.
1 map : ms on paper, coloured, 89.5 x 116 cm.

Oriëntatie: het noorden is onder.
Orientation: north is below.

Verklaringen: [rechtsonder] vervolg van de titel :
Explanations: [lower right] continuation of the title :

Met Desselfs Stranden en Ommelanden tot de buiten Posten Angiol, Noortwijk, Rijswijk, de Ketting, Ankee, en de Fluit benevens de verbeterde en Nieuwaangelegde Strand Battereijen gelijk dezelve bevonden zijn in augustus 1797 bei den opneem ter ordre van zijn Hoog Edelheid den Hoog Edelen Gestrengen Heer M: S: C: Nederburgh Commissaris generaal over geheel Nederlands India etc. door [was get.] P: Tency.

[linksonder] een legenda bij de letters a t/m z, A t/m T :
[lower left] a key to the letters a to z, A to T :

Letter Merken.
a. Het Kasteel.
b. Het Loo.
c. Ploeterskazie
d. Vervalle Sterschans.
e. Pollux.
f. Castor.
g. Bottelier.
h. Zeelugt.
i. Overzee.
k. Tolbrug.
l. Kliphoof.
m. Wilgenburg.
n. Antjol.
o. Jakkatra.
p. Noortwyk.
q. Rijswyk.
r. De Ketting.
s. Vijfhoek.
t. Ankee.
u. Oude Fluijt.
v. Nieuwe Fluijt.
w. Beschermer.
x. Retrangement.
y. Artillery Laboratorium.
z. Medicinaal Laboratorium.

A. Zuyder Voorstad.
B. Chienese Campong.
C. Meelmoolens.
D. Weduwe Portmans.
E. 'T Plijn bij de Waterplaats thans bebouiwt met bamb. Logimenten voor de Militien.
F. Hollandsche Kerk.
G. Purtugeesche Kerk.
H. Jassen kerkhof.
I. Lutersche Kerk.
K. Heemraden Thuyn.
L. Hoofdtwagt.
M. Kruyt magazijnen.
N. Binnen hospitaal.
O. De Artillerie.
P. Victualiepackhuijs.
Q. Rijst Magazijnen.
R. Suijcker pakhuijs.
S. Equipagie Werf.
T. Specereij pakhuijs.

Pieter Tency kwam in 1789 in dienst als landmeter bij de Compagnie en bracht het in 1808 uiteindelijk tot de lucratieve post van gecommiteerde over de Jacatrase Bovenlanden; in 1811 werd hij zelfs commissaris van Bandoeng, indertijd de hoogste Nederlandse gezagsdrager in de gezamenlijke regentschappen Bandoeng, Galoeh, Soemedang, Parakanmoentjang, Limbangan en Soekapoera. Zijn kaart van Batavia en omstreken uit 1797 toont de – bescheiden – aanvullende versterkingen die in de voorafgaande jaren om de stad waren aangelegd vanwege de dreiging van een Engelse landing. Interessant is verder vooral de vermelding van de namen van eigenaren van percelen buiten de omwalde stad.

In 1789 Pieter Tency entered the service of the Company as a surveyor and in 1808 he managed to achieve the lucrative position of Commissioner for the Jacatra Uplands; in 1811 he was actually appointed commissioner of Bandung, Galuh, Sumedang, Parakanmuncang, Limbangan and Sukapura. His 1797 map of Batavia shows the - modest- supplementary fortifications which had been built around the city in the previous years in response to the threat of an English invasion. Also especially interesting to note is the mention of the names of the owners of plots of land outside the walled city.

Bijschriften: pag. 111 / Captions: p. 111

Bijschriften: pag. 111 / Captions: p. 111

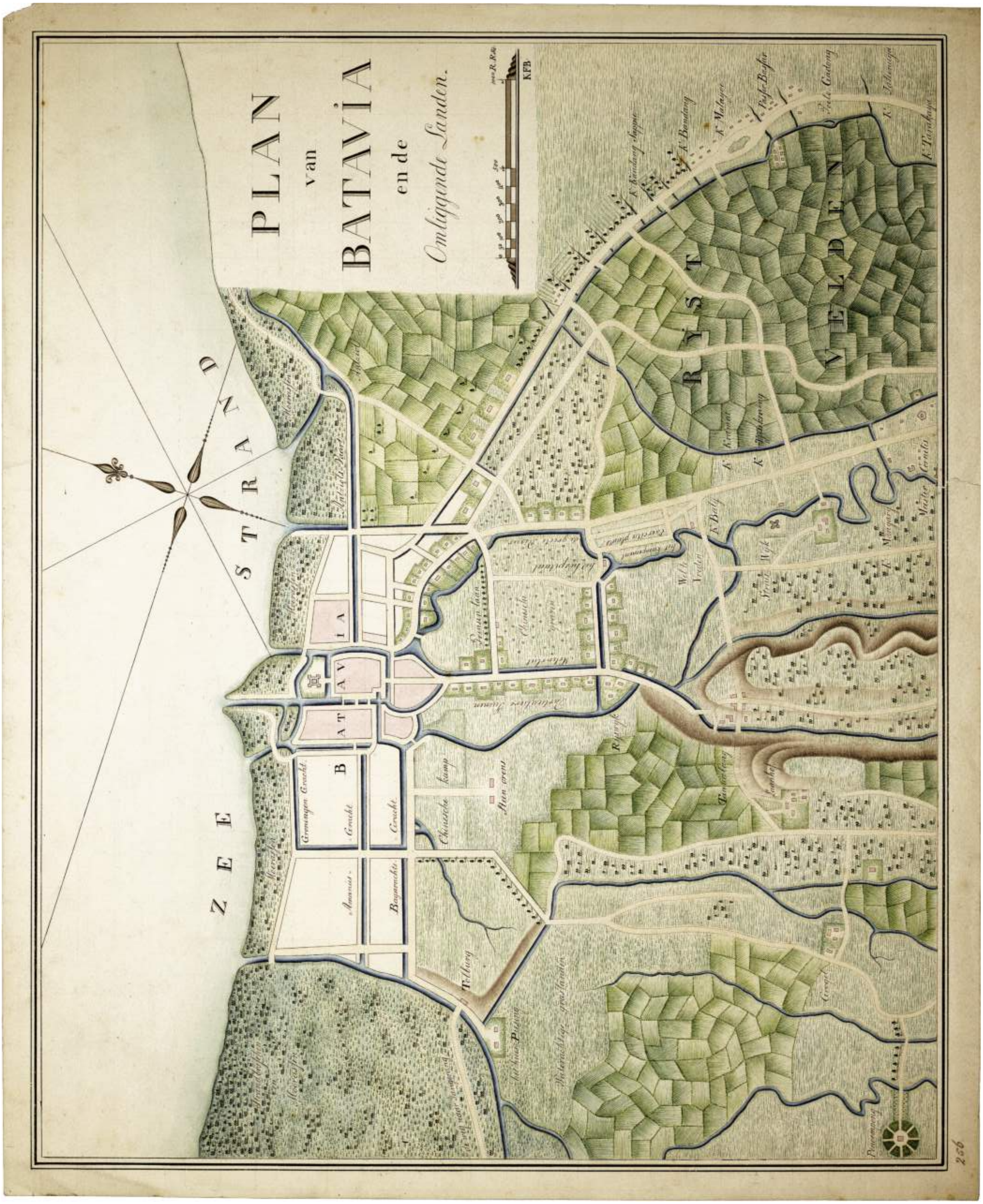

Nationaal Archief, 4.MIKO 256.

K: F: B:, [1802-1808] :

Plan / van / Batavia / en de / Omliggende Landen.

Plan / of / Batavia / and / Surrounding Lands.

Schaalstok van 1000 R: Roede = [ca. 1 : 47.000].
Scale-bar of *1000 R: Roede* = [approximately 1 : 47,000].

1 kaart : ms op papier, gekleurd, 43,5 x 53 cm.
1 map : ms on paper, coloured, 43.5 x 53 cm.

Oriëntatie: het noorden boven.
Orientation: north is up.

De hier gereproduceerde schematische plattegrond gesigneerd K: F: B: uit ca. 1805 is de laatste in deze atlas waarop Batavia nog te zien is in de vorm van voor de grote stedebouwkundige ingrepen onder gouverneur-generaal Daendels in 1808 en volgende jaren. De kaart is afkomstig uit de eigen collectie van J.T. Busscher (zie de uitleg bij blad 42) die in 1835 werd aangekocht door het Ministerie van Koloniën.

The rather schematic town plan of about 1805 reproduced here is the last in this atlas on which Batavia can still be seen in the form it had acquired before the urban changes instigated by Governor-General Daendels in 1808 and the years thereafter were carried out. Signed K: F: B:, the map originates from the personal collection of J.T. Busscher (see the explanation on sheet 42) which was bought by the Ministry of Colonies in 1835.

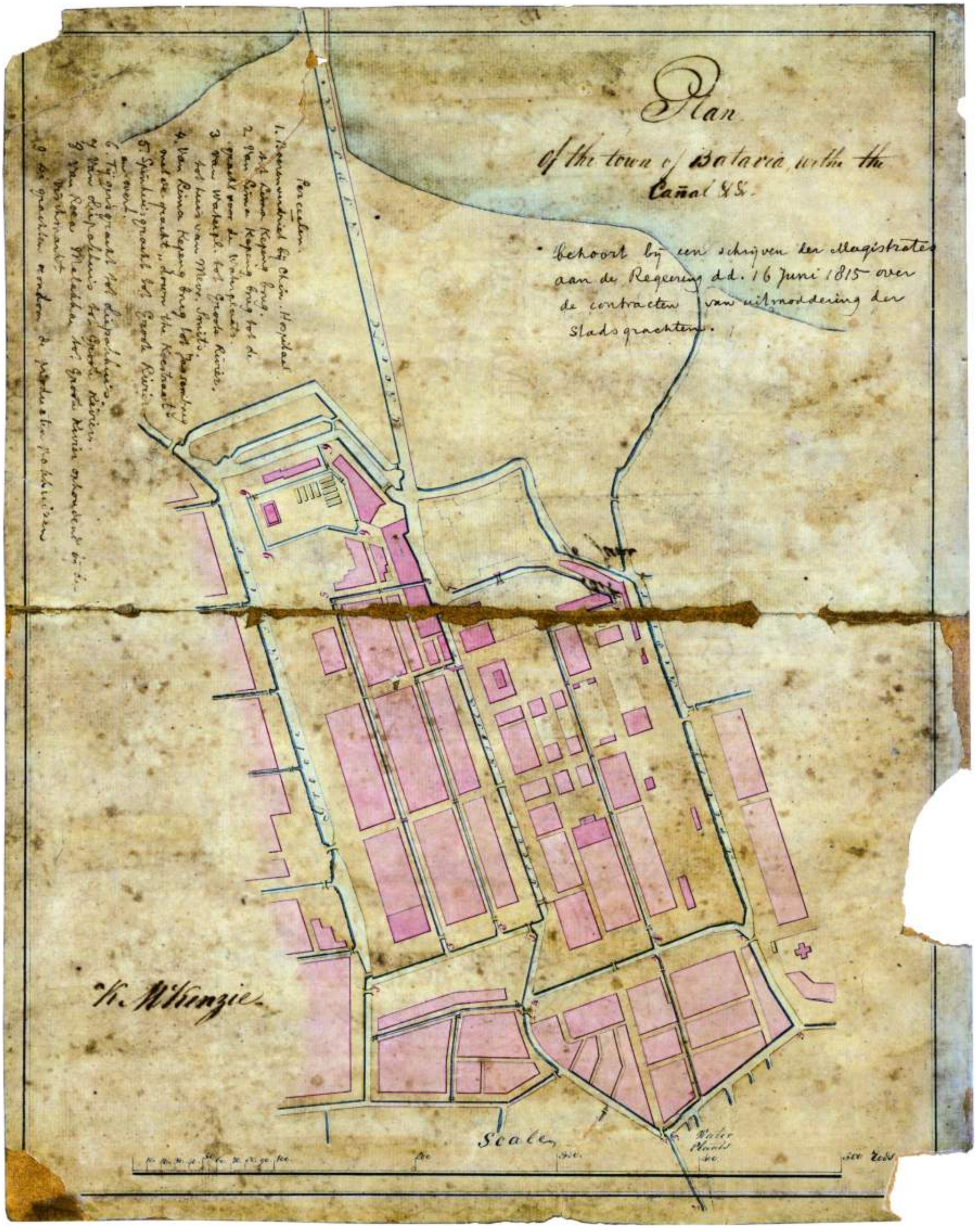
Plan
of the town of Batavia, with the
Canal &c.
Behoort bij een schrijven der Magistraten
aan de Regering dd. 16 Juni 1815 over
de contracten van uitmoddering der
Stadsgrachten.
Perceelen.
1. Boerenverdriet bij Chin. Hospitaal
2. Van Lima Kepeng brug
3. Van Waterpl. tot Groote Rivier
4. Van Lima Kepeng brug tot Jassenbrug
5. Spinhuisgracht tot Groote Rivier
6. Tijgersgracht tot oliepakhuis
7. Van oliepakhuis tot Groote Rivier
8. Van Roea Malakka tot Groote Rivier
9. De grachten rondom de
K. McKenzie.
Scale
Water
Roods

Arsip Nasional Republik Indonesia, B 84.

K. McKenzie, 1815 :

Plan / of the town of Batavia with the / Canal etc. etc.

Plattegrond / van de stad Batavia met de / Gracht etc. etc..

Schaalstok van 500 rods = [ca. 1 : 7.850].
Scale-bar of *500 rods* = [approximately 1 : 7,850].

1 kaart : ms op papier, gekleurd, 40 x 32 cm.
1 map : ms on paper, coloured, 40 x 32 cm.

Oriëntatie: het noorden is boven.
Orientation: north is up.

Verklaringen: [rechtsboven, dr. F. de Haan] een aantekening betreffende de herkomst :
Explanations: [upper right, Dr. F. de Haan] a note indicating the provenance :

Behoort bij een schrijven der Magistrates aan de Regeering dd. 16 Juni 1815 over de contracten van uitmoddering der Stadsgrachten.

[linksboven, dr. F. de Haan, ca. 1905] een legenda bij de nummers 1 t/m 9 :
[upper left, Dr. F. de Haan, c. 1905] a key to the numbers 1 to 9 :

Perceelen.
1. Boerenverdriet bij Chin. Hospitaal tot Lima Kepeng brug.
2. Van Lima Kepeng brug tot de gracht voor de Waterplaats.
3. Van Waterpl. tot Groote Rivier, tot huis van Mevr. Smits.
4. Van Lima Kepeng brug tot Jassenbrug.
5. Spinhuisgracht tot Groote Rivier en werf.
6. Tijgersgracht tot oliepakhuis.
7. Van oliepakhuis tot Groote Rivier.
8. Van Roea Malakka tot Groote Rivier ophoudend bij de Vischmarkt.
9. De grachten rondom de producten pakhuizen.

De maker van deze interessante plattegrond uit de tijd van het Engelse tussenbestuur was Kenneth McKenzie, Lieutenant Bengal Engineers. In 1813 werd hij benoemd tot Acting Chief Engineer in Batavia en Superintendent of Public Works and Buildings. Zoals dr. De Haan aangeeft, werd het kaartje vervaardigd als bijlage bij een brief van het stadsbestuur aan de regering waarin de toekenning van nieuwe contracten voor het uitdiepen der grachten wordt voorgesteld. Verscheidene kleinere grachten binnen de stad waren in de voorafgaande jaren onder Daendels gedempt, onder meer de Stadsbinnengracht, de Leeuwinnegracht en de Amsterdamse Gracht, terwijl de stadsmuren en het Kasteel waren gesloopt.

The maker of this interesting town plan dating from the time of the English Interregnum was Kenneth Mckenzie, Lieutenant Bengal Engineers. In 1813 he was appointed Acting Chief Engineer of Batavia and Superintendent of Public Works and Buildings. As mentioned in the note by Dr. De Haan, this small map was made as an enclosure to a letter from the city's Magistrates to the Government in which the allocation of the new contracts for the deepening of the canals was proposed. In the previous years, many of the smaller canals in the city had been filled in under Daendels, including the *Stadsbinnengracht*, the *Leeuwinnegracht* and the *Amsterdamse Gracht*, at the same time the city walls and the Castle were being slighted.

Arsip Nasional Republik Indonesia, L 7.

[Anoniem, ca. 1820] :
[Anonymous, c. 1820] :

Kaart / van de / stad Batavia / de Zuider en Ooster Voorstad [benevens] het chinesche / Kamp / de Groote Rivier tot deszelfs uitloop in / Zee benoorden [het] Voorm[alige] / Kasteel.

Plan / of the / city of Batavia / the Southern and Eastern Suburbs / [and] the chinese / Quarter / the Great River down to its discharge in / the Sea to the north of / [the Former] Castle.

Schaalstok van 200 Rijnlandsche Roeden = [ca. 1 : 5.350].
Scale-bar of 200 *Rijnlandsche Roeden* = [approximately 1 : 5.350].

1 kaart : ms op papier, gekleurd, 58 x 92 cm.
1 map : ms on paper, coloured, 58 x 92 cm.

Oriëntatie: het noorden is rechts.
Orientation: north is right.

Verklaringen: [rechtsonder] een legenda bij de letters A t/m Z, a t/m d :
Explanations: [lower right] a key to the letters A to Z, a to d :

Renvoi.
A. Stad Huis.
B. Gereformeerde kerk.
C. Lutersche Kerk.
D. Residentie Kantoor.
E. Kantoor van inkoomende en uitgaande Regten.
F. Tolhuis.
G. Buiten Praauwen[haven].
H. Binnen Praauwen[haven].
I. Zout Pakhuis.
K. De waag.
L. Beurs.
M. Vis Markt.
N. Kruyt huis Petersborg.
O. Vleesch Hal.
P. Vierkant Poort.
Q. Waterspoorts brug.
R. Kaaimans brug.
S. Rotterdammer Poort brug.
T. Jassem brug.
U. Diestpoort brug.
V. Utrechtse Poort brug.
W. Middel Punts brug.
X. Zaagmolen.
Y. Oude Schut sluis.
Z. Ketting gangers [...].
a. Overtoom.
b. Kolk sluis.
c. Paticuliere molen.
d. Chinesche [...].

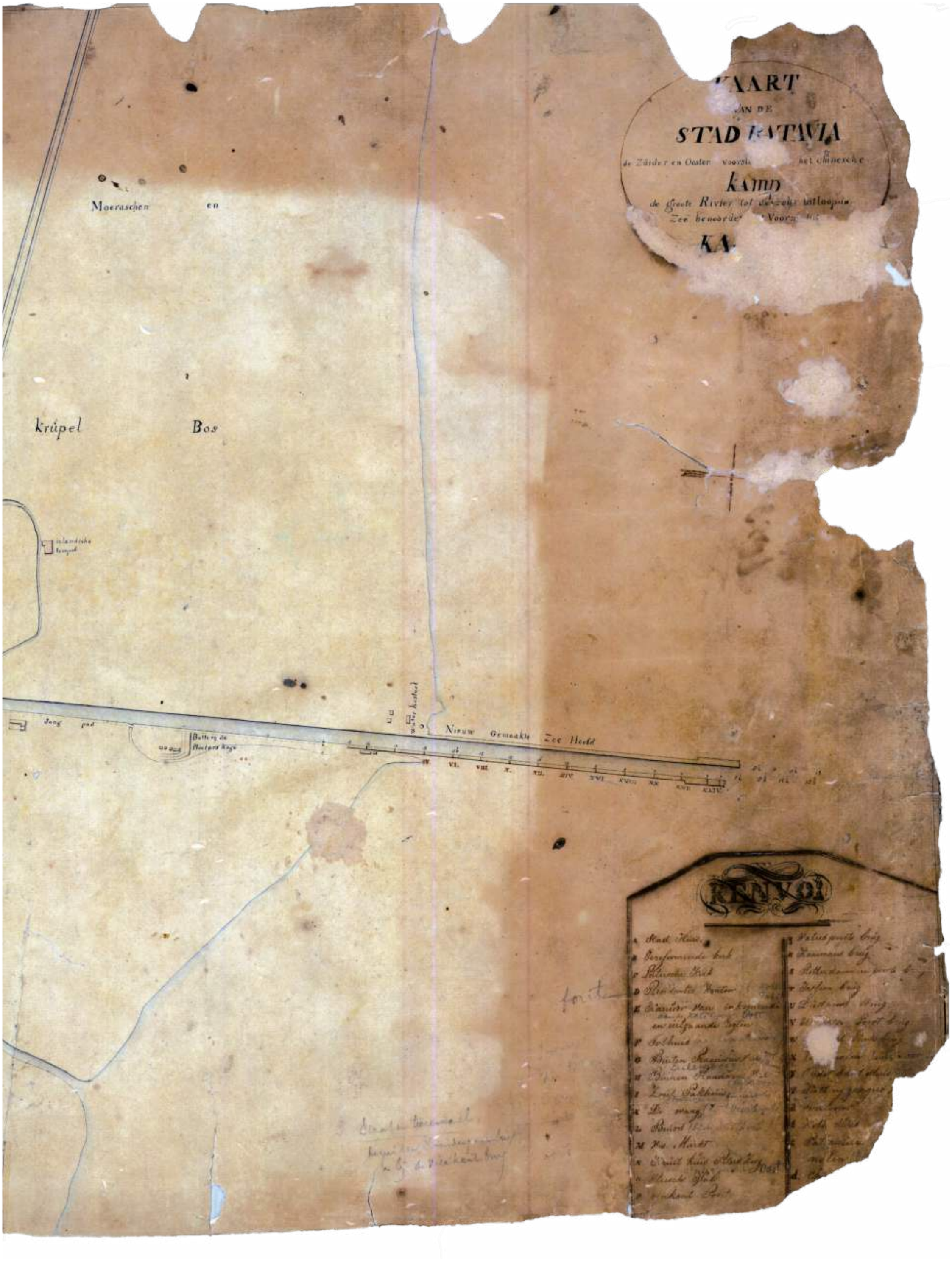

Deze plattegrond van kort na het herstel van het Nederlandse gezag in de Indische Archipel (1816-1817) is hier opgenomen vanwege de opmerkelijke weergave van het voormalige Kasteelterrein. Anders dan doorgaans wordt aangenomen, bleef daar kennelijk tot na het Engelse tussenbestuur één bastion voor sloop bewaard, de punt Parel. Vermoedelijk was daar nog enige tijd een batterij opgesteld ter bescherming van de toegang tot de stad via het havenkanaal. De aanduiding van de 'West Zeidsche Pakhuizen' is onjuist; het aangeduide object betreft de Oostzijdse Pakhuizen, waar voornamelijk rijst was opgeslagen. Zie ter vergelijking ook de plattegrond van ca. 1809 op blad 274-275.

This town plan dates from shortly after the restoration of Dutch authority in the East Indies (1816-1817). It has been included here because of its remarkable reproduction of the terrain of the former Castle. In contrast to what has generally been believed, apparently until after the end of the English Interregnum one single bulwark remained standing, escaping demolition. Perhaps for some time a battery continued to be mounted on this bastion *Parel* to protect the entrance to the city via the harbour canal. The reference to the *West Zeidsche Pakhuizen* (Western Side Warehouse) is incorrect; the object referred to is the *Oostzijdse Pakhuizen* (Eastern Side Warehouses), which were used principally for storing rice. For comparison see also the town plan of c. 1809 reproduced on sheets 274-275.

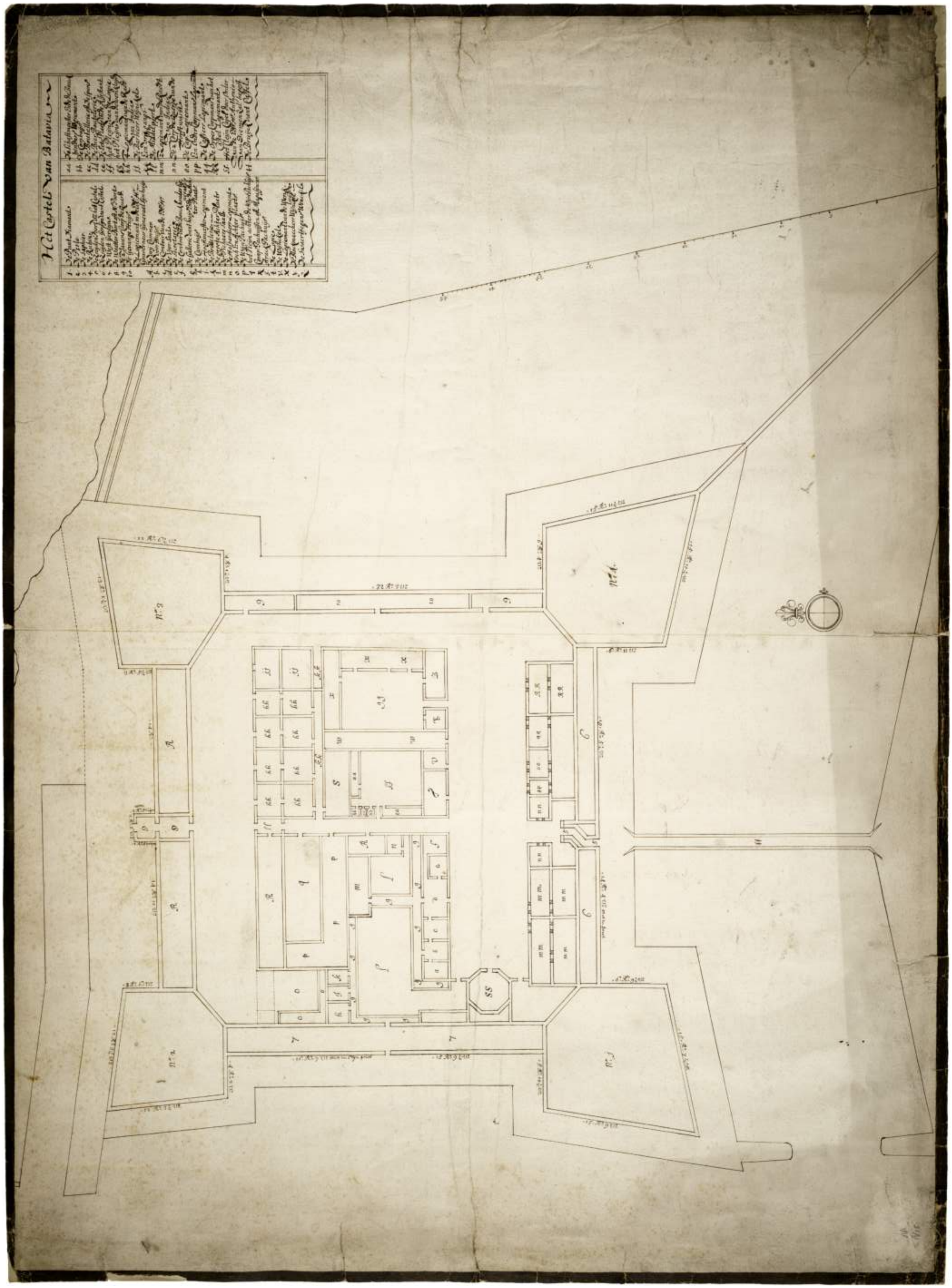
Het Casteel van Batavia

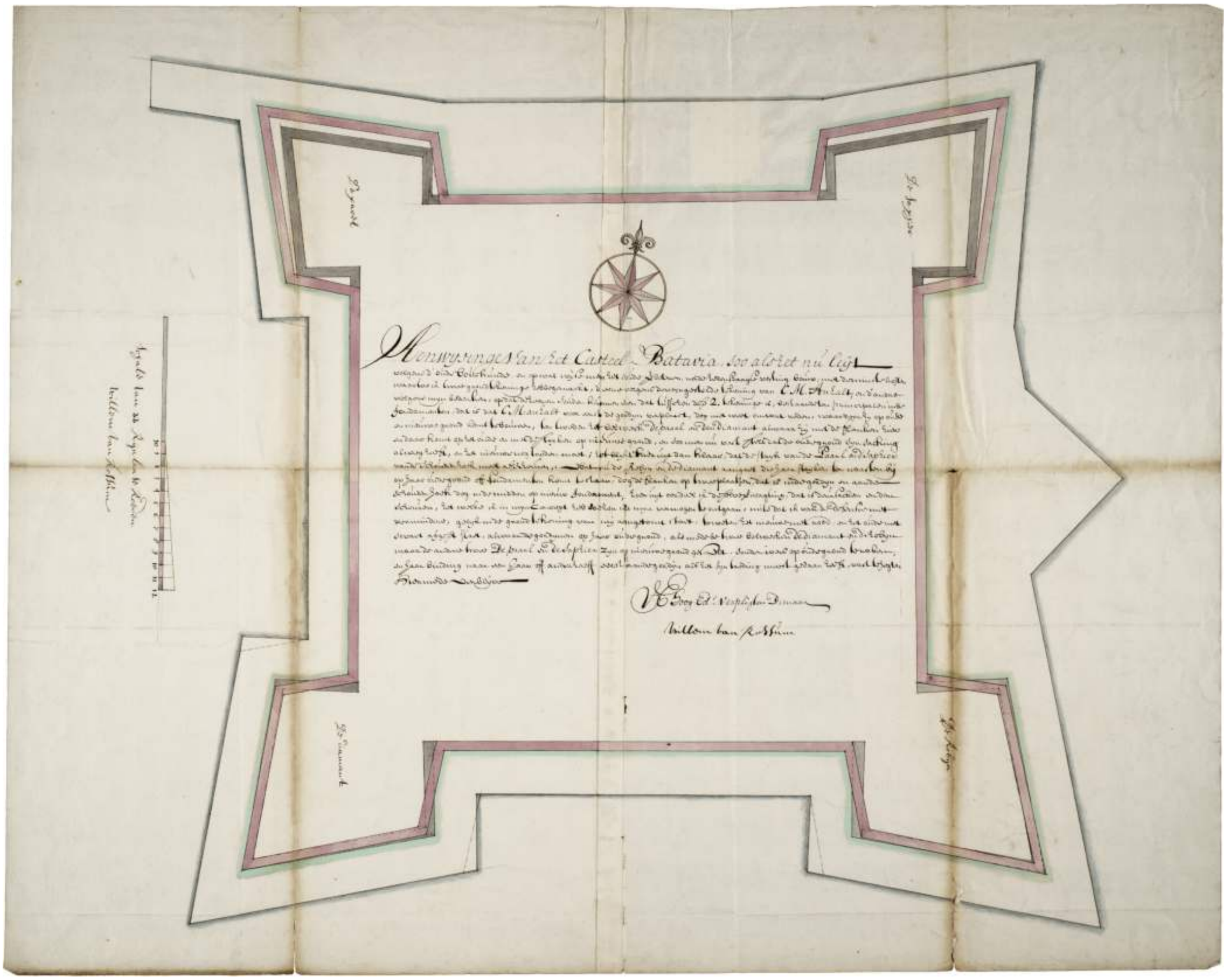

(pag. 118: / p. 118:)

Centrale Bibliotheek Rotterdam, 86 N 15.

[Anoniem, ca. 1650] :
[Anonymous, ca. 1650] :

Het Castel van Batavia.

The Castle of Batavia.

1 kaart : ms op papier, gekleurd, 70 x 95 cm.
1 map : ms on paper, coloured, 70 x 95 cm.

Oriëntatie: het noorden is boven.
Orientation: north is up.

Verklaringen: [rechtsboven] een legenda bij de nummers en letters 1 t/m 10, A t/m z, aa t/m tt :
Explanations: [upper right] a key to the numbers and letters 1 to 10, A to z, aa to tt :

1. De Punt Diamant.
2. De Perle.
3. De Saphier.
4. De Rubin.
5. De Zuyder Poort van het Castel.
6. De Zuyder Gordijn vant Castel.
7. De West Gordijn.
8. De Waetter Poort oft N: Poort.
9. De 2 Javans.e Coorp de Guard.
10. De Gevange Huijs. De Logiemant in de Ed: H.r Gouverneur Generael sijn huijs.

A. De vrij Cammer.
b. De Voorhuijs.
c. De Contoir van de Edl: Hr.
d. De Voor Saal.
e. De Secretarie.
f. De Contoir van de Boeckhouder Generael.
g. De Gallerie vant huijs en de Achter Plaets.
h. De Combuijs.
i. De Hooftemeester Logiment.
k. De Boutelerie.
l. De groote Achter Plaets.
m. De Pichaers Saalle.
n. De Halbardiers Logiment.
o. Noch Een Achter plaets.
p. De Wijn Pachuijs.
q. De Tuijn achter de Wijn Pachuijs.
r. Comp.s Pachuijsen of Magasijnen.
s. Arack Pachuijs.
t. De Logie.
v. De Wijnckel.
x. De Logiemant van de Werck luijden.
z. De Swaertfegens Wijnckel.
aa. De Schaftmeester en de Bouck binderij Logiements.
bb. De Combuijs.
cc. De Boutellerie of Dispens.
dd. De Bier Boutelerie.
ee. De Ecke Plaets in de Assistant.
ff. Het Pleijn van de Loogie.
gg. Het Pleijn van de Wercktuijden.
hh. T Logiemant van de Raed van India.
ii. De Barbierr Wijnckel.
kk. Een vrij gang.
ll. De Middelpoort.
mm. T Logiemant van de Raedt van India.
nn. De 2 Corp de Guarde van de Hooftwacht.
oo. De Cap.n Logiement.
pp. Een Onder Coopmans Logiement.
qq. De Cassiers Logiemant.
rr. De Opper Coopman van het Castel Logiemant.
ss. Het Cleijn Capel door Order van de Edl. Hr. Anthonio van Diemen zal begost.
tt. De Bruijch vant Castel.

Kasteel Batavia. Deze unieke, nooit eerder beschreven en gepubliceerde vroege plattegrond van het Kasteel van Batavia toont de vesting waarschijnlijk omstreeks 1650, mogelijk ook enkele jaren eerder, gezien de vermelding van gouverneur-generaal Anthonio van Diemen (1636-1645) als degene op wiens last de kapel binnen het Kasteel begonnen zal worden. Als maker zou in dat geval wellicht Joan [van] Silvernagel in aanmerking komen, die van 1639 tot 1650 in Batavia werkzaam was als landmeter, rooimeester en vanaf 1643 als fabriek.

Batavia Castle. This unique early ground plan of Batavia Castle, which has never been described or published before, shows the fortress as it probably was around 1650, possibly even a few years earlier, in view of the mention of Governor-General Anthonio van Diemen (1636-1645) as the person on whose orders the building of the chapel inside the Castle was commenced. If that is the case, the most likely maker would have been Joan [van] Silvernagel, who worked in Batavia as a surveyor and clerk of works, and from 1643 as *Fabriek* (Superintendent of Works) between 1639 and 1650.

(pag. 119: / p. 119:)

Nationaal Archief, 4.VEL 1193.

Willem van Rossum, [1706-1707] :

Aenwysinge van het Casteel Batavia, soo als het nu leijt volgens d'oude bou-kunde, en op wat wijse men het soude verbeteren, na de hedendaagse vestingbouw [...].

Explanation of Batavia Castle as it is now according to the old architecture, and how it could be improved after the present principles of fortification [...].

Schaalstok van 22 Rijnlanse Roeden = [ca. 1 : 470].
Scale-bar of *22 Rijnlanse Roeden* = [approximately 1 : 470].

1 kaart : ms op papier, gekleurd, 63,5 x 79,5 cm.
1 map : ms on paper, coloured, 63.5 x 79.5 cm.

Oriëntatie: het noorden is boven.
Orientation: north is up.

Verso: Behoort by de overgekomen papieren van Batavia 3e deel 1708.

Verklaringen: [midden] vervolg van de titel, een voorstel tot verbetering van het Kasteel :
Explanations: [centre] continuation of the title, a project for the improvement of the Castle :

Aenwysinge van het Casteel Batavia, soo als het nu leijt volgens d'oude bou-kunde, en op wat wijse men het soude verbeteren, na de hedendaagse vestingbouw, met de minste kosten waertoe ik twee grondtekeninge hebbe gemaekt, d'eene volgens de voorgestelde tekening van C: M: Anhalt, en d'andere volgens mijn bedenken, opdat de heeren souden kunnen sien dat tusschen desz. 2 tekeningen is, bestaande ten principalen inde fondamenten, dat is dat C: M: Anhalt voor eerst de gordyn verplaast, dog niet wel om wat reden, waardoor hij op oude en nieuwe grond komt te bouwen, ten tweeden het bolwerk de Paarl en den Diamant alwaar hij met de flancken hier en daar komt op het oude en met desz. strijken op nieuwe grond, en soo men nu wert [...] vertelt dat de oude grond sijn sacking alweg [...] heeft, en het nieuwe nog treden moet; het blijkt hieruyt dan klaar dat de strijk vande Paarle en d'Saphier van de schouderhoek moet afschermen. Wat nu de Robijn en de Diamant aangaet die haar strijken ten naasten bij op haar ondergrond of fondamenten komt te staan, dog de flanken op twee plaatsen, dat is inde gordyn en aande schouderhoek, dog in de midden op nieuw fondament, hieruyt oordeel ik deselve verwagting, dat is deursacken en dan schuiven, hetwelke ik in mijn concept heb soeken na mijn vermogen te ontgaan, mits dat ik van defensie niet vermindere, gelyk in de grond tekening van mij aangetoont staet, te weten het nieuwe met rood en het oude met swart afgeset staet, alwaar de gordynen op haar oude grond, als mede de twee bolwerken de Diamant en d'Robijn maar de andere twee de Paarl en de Saphier zijn op nieuwe grond gestelt, sonder ivers op oude grond te raken en haar binding naar een jaar off anderhalff eerst van de gordijn als het syn treding meest gedaan heeft, vast te hegten. Hiermede verblijve
U E Hoog Ed:e. verpligten Dienaar
Willem van Rossum.

Op deze plattegrond van de omtrek van het Kasteel, in 1708 uit Batavia overgekomen en getekend door de landmeter en latere baas-kaartenmaker (1712-1713) in Batavia Willem van Rossum, worden door de maker voorstellen gedaan voor de modernisering van het toen al ruim 80 jaar bestaande en intussen uit militair oogpunt verouderd geraakte fort. Ook in de volgende decennia zouden herhaaldelijk zulke projecten worden voorgesteld, maar vanwege de te hoog geachte kosten zijn deze geen van alle ooit uitgevoerd. Bij de grote verbouwing van 1743 en volgende jaren onder gouverneur-generaal Gustaaf Willem baron van Imhoff (1743-1750) werd de functie van militaire sterkte zelfs geheel teniet gedaan door de afbraak van de zuidmuur. Zie ook blad 120 en de projectkaarten door Von Luepken en Reimer voor modernisering van de Bataviase verdedigingswerken op blad 131 e.v.

On this ground plan of the contours of the Castle, which was brought from Batavia in 1708 and was drawn by the surveyor and later Chief Map-maker (1712-1713) in Batavia Willem van Rossum, the maker endeavours to give an impression of the modernization of the fort, which by then was a good eighty years old and had in the meantime become rather antiquated from a military point of view. In the following decades there would be other such projects proposed, but none of them was ever actually executed because the costs were always considered too steep. During the alterations of 1743 and the years thereafter under Governor-General Gustaaf Willem Baron van Imhoff (1743-1750) its military function was in fact virtually eliminated by the demolition of the southern wall. See also sheet 120 and the plans drawn up by Von Luepken and Reimer for the modernization for the defences of Batavia on sheets 131 *et seq*.

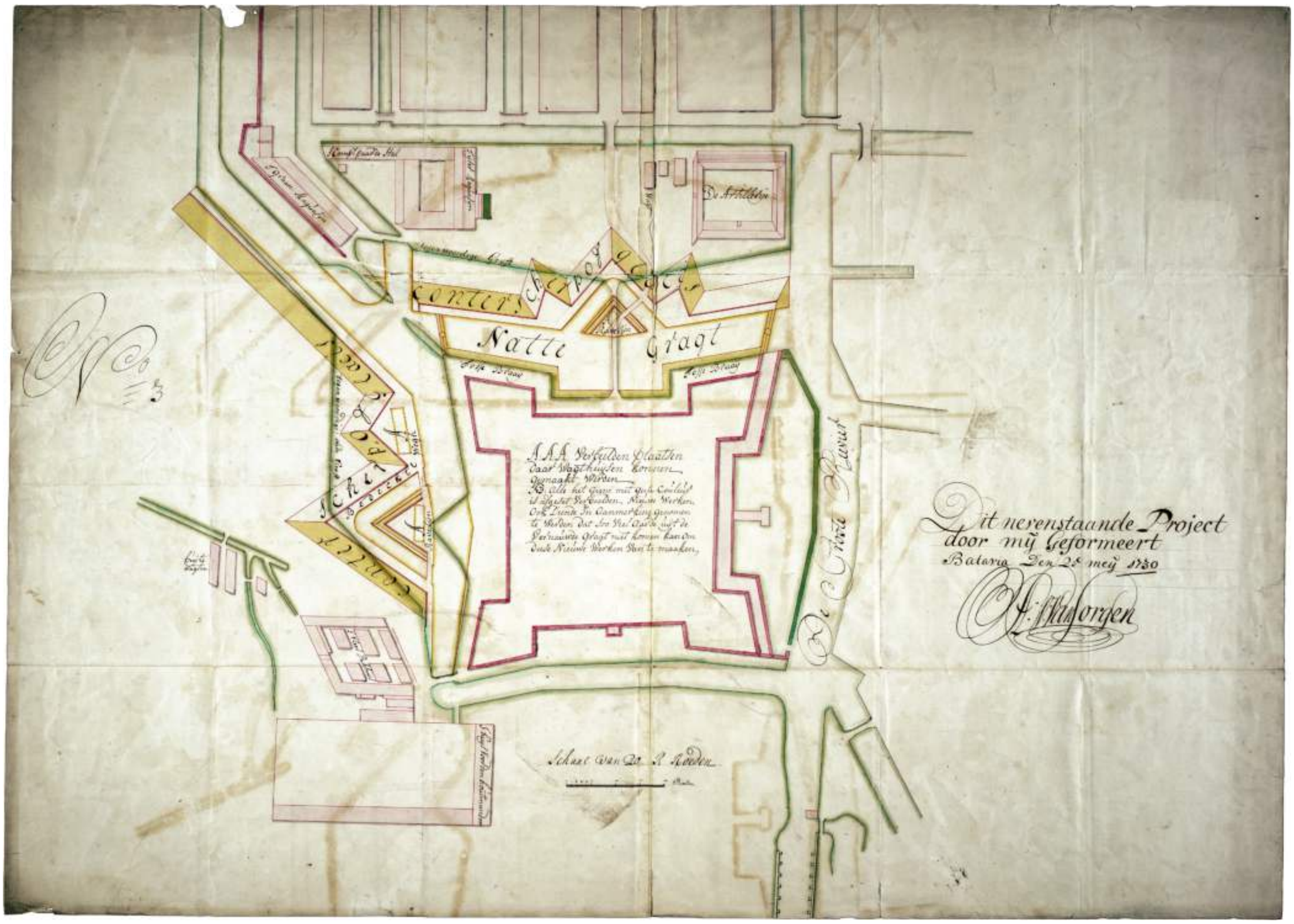

boven / above:

Nationaal Archief, 4.VEL 1195.

Dit nevenstaande Project door mij Geformeert. Batavia Den 25 meij 1730 [getekend] A: W: van Sorgen :
This Project opposite Drawn by me. Batavia the 25th of May 1730 [signed] A: W: van Sorgen :

[Project tot het versterken van het Kasteel en het uitdiepen der grachten enz.].

[Project for the improvement of the Castle and deepening the canals etc.].

Schaalstok van 20 R. Roeden = [ca. 1 : 970].
Scale-bar of *20 R. Roeden* = [approximately 1 : 970].

1 kaart : ms op papier, gekleurd, 73 x 103 cm.
1 map : ms on paper, coloured, 73 x 103 cm.

Oriëntatie: het noorden is onder.
Orientation: north is below.

Verso: Project tot het versterken en uijtdiepen der gragten van het Casteel Batavia no. 90. [...] Behoort tot de Papieren en Brieven overgekomen van Batavia 1731 10. Deel.

Verklaringen: [midden] een uitleg bij de letters A.A.A. :
Explanations: [centre] an explanation to the letters A.A.A. :

A.A.A. verbeelden plaatsen daar Wagthuijsen konnen gemaakt werden.
N.B. Alle het geene met geele Couleur is afgeset Verbeelden Nieuwe Werken. Ook Diende In Aanmerking genomen te werden dat soo veel Aarde uyt de Vernauwde Gragt niet komen kan om deese Nieuwe Werken van te maaken.

De landmeter, kaartenmaker en militair ingenieur Anthony Willem van Sorgen was in 1717 aangesteld als assistent-ingenieur van de eerste directeur der fortificatiën in de Oost, Pieter Gijsbert van Noot. Wellicht was Van Sorgen ook de maker van de plattegrond van Batavia van omstreeks 1730 die in deze atlas is gereproduceerd op blad 108.

In 1717 the surveyor, map-maker and military engineer, Anthony Willem van Sorgen was appointed assistant engineer to the first director of the fortifications in the East, Pieter Gijsbert van Noot. Perhaps Van Sorgen was the also maker of the town plan of Batavia dating from around 1730 which is reproduced in this atlas on sheet 108.

onder / below:

Arsip Nasional Republik Indonesia, F 22.

[Anoniem, 1747] :
[Anonymous, 1747] :

[Project van een bouwwerk tusschen de Parel en de Saphier, Kasteel Batavia].

[Project for a building between the Parel and the Saphier, Batavia Castle].

Schaalstok van 8 [Rijnlandse roeden] = [ca. 1 : 235] [profiel] 36 voeten = [ca. 1 : 60].
Scale-bar of 8 [*Rijnlandse roeden*] = [approximately 1 : 235] [profile] *36 voeten* = [approximately 1 : 60].

2 kaarten en 1 profiel : ms op papier, 57 x 44 cm.
2 maps and 1 profile : ms on paper, 57 x 44 cm.

Oriëntatie: [kaarten] het noorden is boven.
Orientation: [kaarten] north is up.

Verklaringen: [linksboven] een uitleg van het project :
Explanations: [upper left] an explanation of the project :

Alzo door het successive schieten, uijt het swaar Canon, de bolwerken en Pakhuijzen, int' Casteel veel koomen te lijden, zo wordt hierneevens voorgedraagen, een klijn Plan van twee beneede flanken, tussen het Bolwerk de Paarl, en Saphier, ten eijnde aldaar te planten, eenige ligte stukken Canon, zo tot defensie, als het doen van Salut Schooten, bij het arrivement van Inlandsche gezanten, en brieven.

[rechtsmidden] een aantekening in potlood betreffende de herkomst :
[centre right] a note in pencil indicating the provenance :

Overgenomen uit Bijl. der Resol. 3 Juni 1747. Maart 1905 F. de Haan.

De vervallen staat waarin het Kasteel zich in de eerste helft van de achttiende eeuw al bevond, blijkt uit dit kaartje bij de resolutie der Hoge Regering van 3 juni 1747. Daarin werd ter voorkoming van verdere schade aan het bouwwerk door saluutschoten met 'swaar Canon' wordt voorgesteld aan de noordzijde tussen de bolwerken Parel en Saphier een aparte dubbele laagbatterij te plaatsen, te bezetten met lichter geschut. De resolutie is in deze vorm niet uitgevoerd, maar het Kasteel kreeg later wel zo'n laagbatterij aan de westzijde, zoals is te zien op de tekening van Hendrik Kobell op blad 129 boven en die van Johannes Rachs op blad 130 boven.

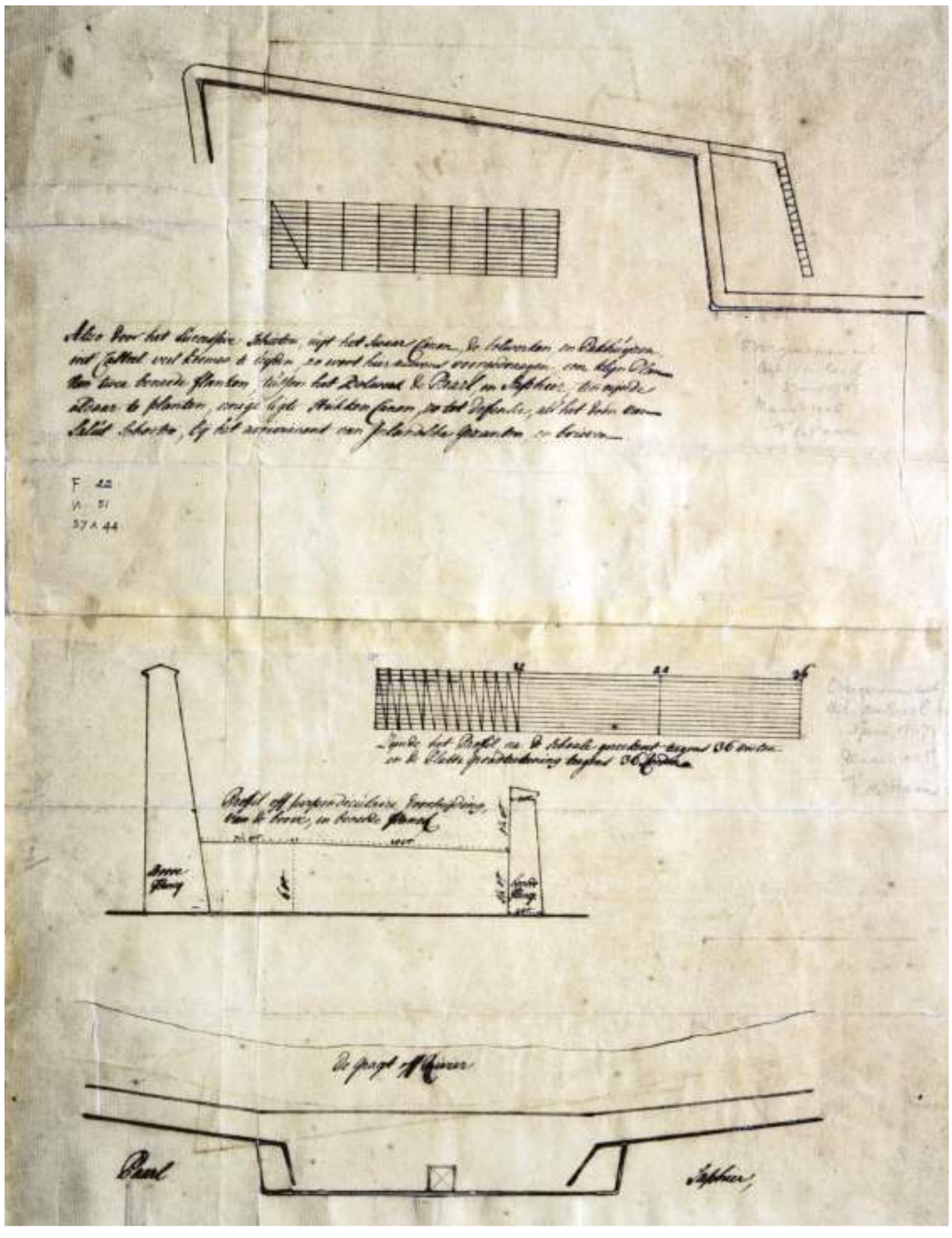

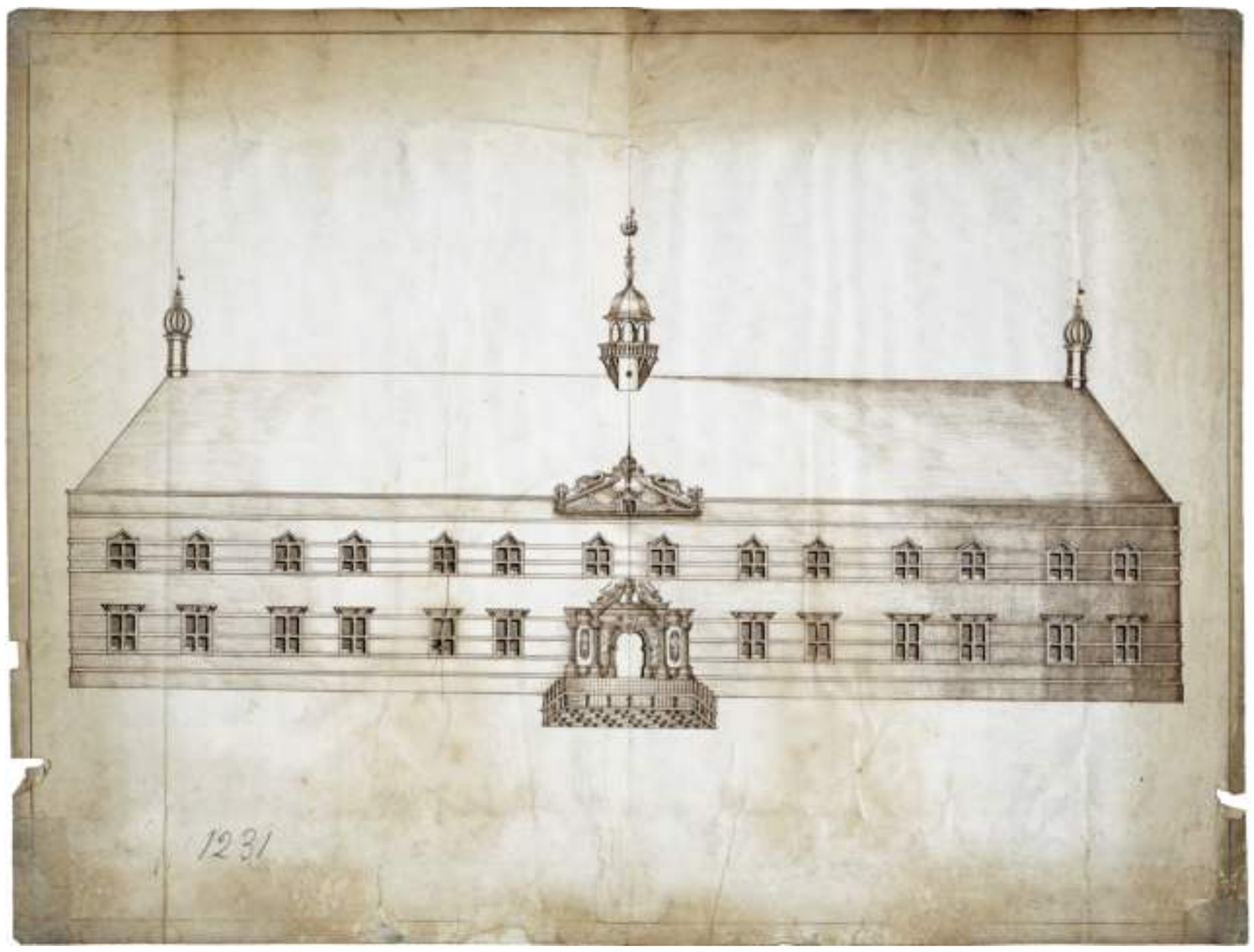

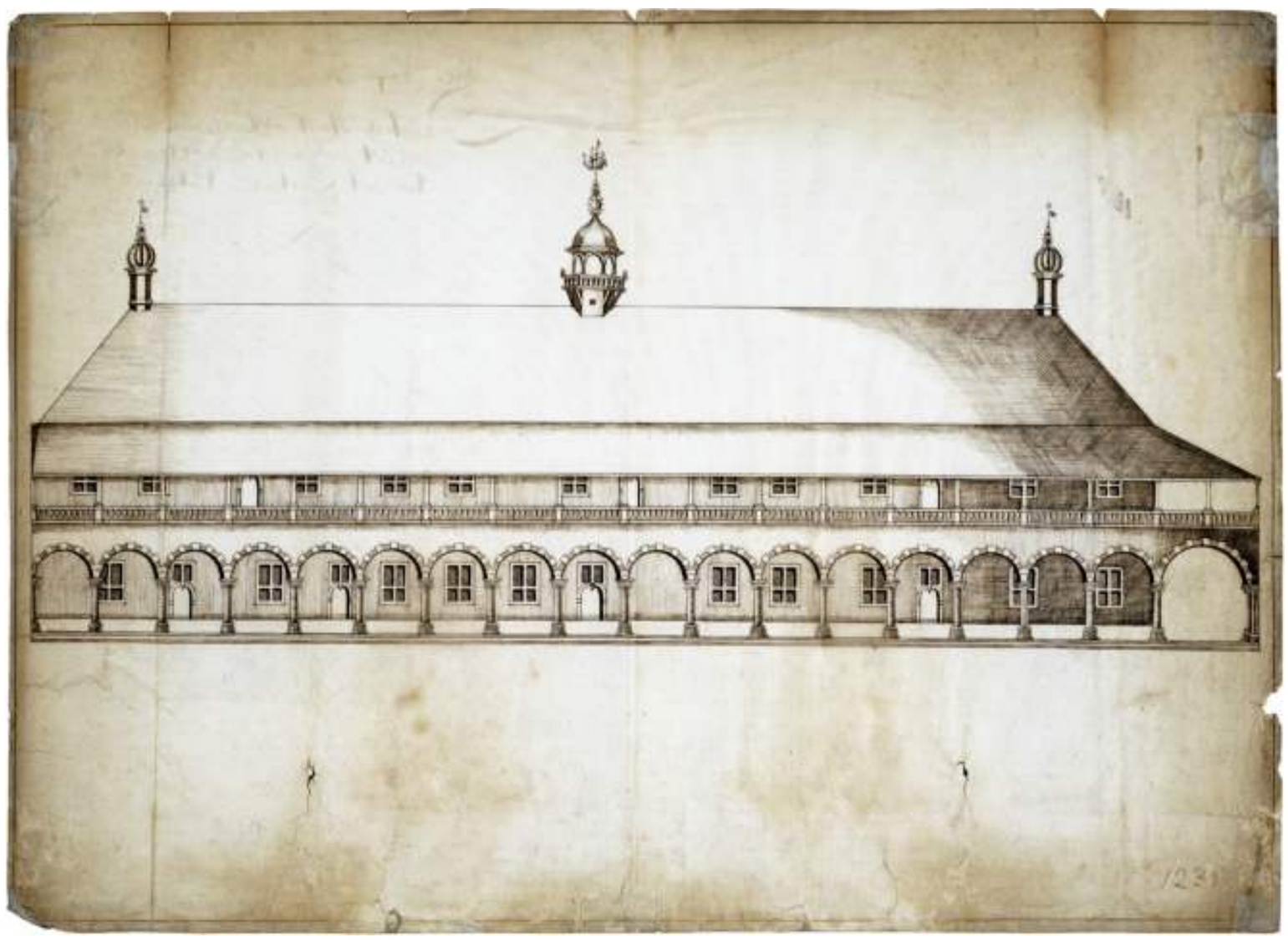

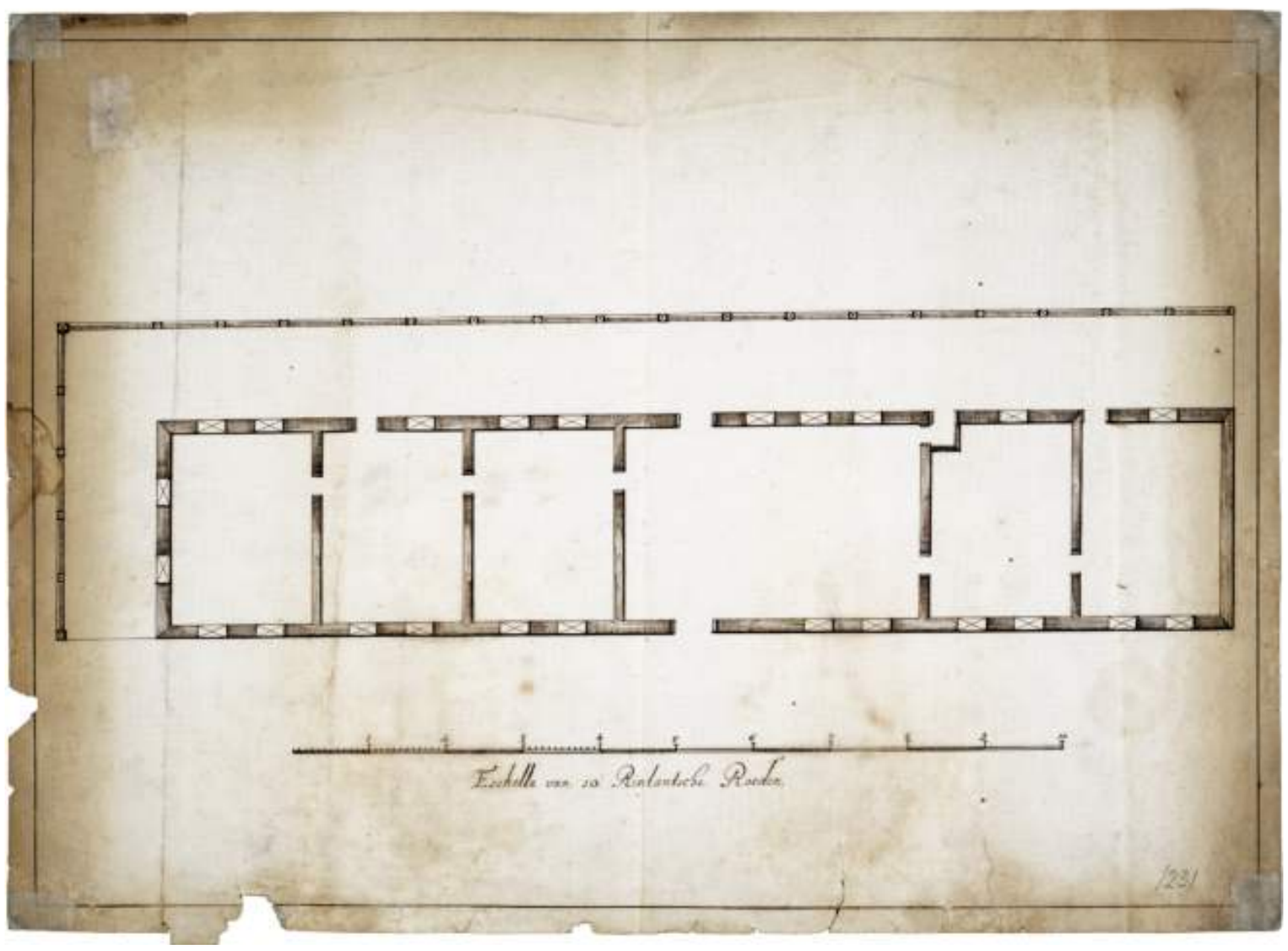

(pag. 120 / p. 120):

The state of dilapidation of the Castle as it had become apparent in the first half of the eighteenth century is shown on this small map appended to the Resolution of the High Government dated 3 June 1747. In order to prevent any further damage to the building by firing salutes with heavy calibre cannon, it was proposed that a separate double low battery should be placed on the northern side between the bulwarks *Parel* and *Saphier* on which lighter calibre cannon could be mounted. The resolution was not carried out in this form, but later the Castle was provided with this type of low battery on the western side, as can be seen in the drawing of Hendrick Kobell on sheet 129 above and that by Johannes Rach on sheet 130 above.

(pag. 121 / p. 121):

boven / above:

Nationaal Archief, 4.VEL 1231 C.

[Anoniem ca. 1649] :
[Anonymous, c. 1649] :

[Gront- en Stant-affteeckeningh van het nieuw gebouwde Generaelshuys binnen 't Casteel Batavia. Aanzicht voorzijde].

[Plan and elevation of the newly built General's House within Batavia Castle. View of the front].

Pentekening op papier, 38,5 x 50 cm.
Pen drawing on paper, 38.5 x 50 cm.

Verso: Uit Overgek. br. van Batavia eerste boek MMM ao 1650 overgezonden bij Generale Missive van 31 Dec. 1649.

midden / centre:

Nationaal Archief, 4.VEL 1231 B.

[Anoniem ca. 1649] :
[Anonymous, c. 1649] :

[Gront- en Stant-affteeckeningh van het nieuw gebouwde Generaelshuys binnen 't Casteel Batavia. Aanzicht achterzijde].

[Plan and elevation of the newly built General's House within Batavia Castle. View of the rear].

Pentekening op papier, 37 x 51 cm.
Pen drawing on paper, 37 x 51 cm.

Verso: Gront en stant affteeckening van het nieuw gebouwde Generaels huijs binnen 't Casteel Batavia no. 36. [...] Behoort bij den algemeenen brief van 31 Dec. 1649 fol: 113 Portef: 1649 I.

onder / below:

Nationaal Archief, 4.VEL 1231 A.

[Anoniem ca. 1649] :
[Anonymous, c. 1649] :

[Gront- en Stant-affteeckeningh van het nieuw gebouwde Generaelshuys binnen 't Casteel Batavia. Plattegrond].

[Plan and elevation of the newly built General's House within Batavia Castle. Ground plan].

Schaalstok van 10 Rinlantsche Roeden = [ca. 1 : 130].
Scale-bar of *10 Rinlantsche Roeden* = [approximately 1 : 130].

1 kaart : ms op papier, 35 x 48,5 cm.
1 map : ms on paper, 35 x 48.5 cm.

Oriëntatie: het noorden is boven.
Orientation: north is up.

Onder gouverneur-generaal Cornelis van der Lijn (1645-1650) werd het zogenoemde Generaalshuis of Gouvernement in het Kasteel, het onderkomen van de hoogste Nederlandse gezagsdragers in de Oost, ingrijpend vernieuwd. De twee anonieme tekeningen en de plattegrond tonen het resultaat zoals dit in 1649 met bijbehorende stukken werd opgezonden naar de Heren Zeventien. Zie ter vergelijking de ca. 120 jaar latere weergave door Johannes Rach op blad 127.

Under Governor-General Cornelis van der Lijn (1645-1650) the official residence and offices of the highest Dutch authorities the East in the Castle, commonly known as the *Generaalshuis* or *Gouvernement* (Government House) were completely renovated. The two anonymous drawings and the ground plan show the results as this was dispatched with the relevant documents to the *Heren Zeventien* in 1649. See for comparison the drawing of the same building on sheet 127, which was made some 120 years later by Johannes Rach.

boven / above:

Nationaal Archief 4.VEL 1234.

J: Listing[h], [1658] :

[Aanzicht van de Kapel in het Kasteel Batavia].

[View of the Chapel in Batavia Castle].

Schaalstok van 50 voeten Rijnlants = [ca. 1 : 63].
Scale-bar of *50 voeten Rijnlants* = [approximately 1 : 63].

Pentekening op papier, gekleurd, 58,5 x 32,5.
Pen drawing on paper, coloured, 58.5 x 32.5.

Verso: Behoort by de Papieren van Algemeen Bestuur 1658 fol. 172 Portef: 1658 I.

Verklaringen: [onder] een omschrijving met de uitgebreide titel :
Explanations: [below] a description with the title in full :

Dese bovenstaande aftekening vertoont het opstal vande Capel bij d'Ed:e Heer van Diemen zal: geprojecteert, staende binnen het Casteel Batavia, tegenwoordig onder andere, om wegens ordre van d'Ed: Heer Gouverneur Generael ende d'E: Hr:n Raden van India sodanig op te maken. J: Listing.

De kapel in het Kasteel werd ontworpen en gebouwd tijdens de bestuursperiode van gouverneur-generaal Anthonio van Diemen (1636-1645), maar was lange tijd niet hoger opgetrokken dan de kroonlijst en daarbij voorzien van een plat dak. Johannes Listinghs tekening uit 1658 betreft een ontwerp voor de voltooiing en verfraaing, dat echter niet is uitgevoerd. Pas zo'n eeuw na Van Diemen kreeg het kerkje uiteindelijk alsnog een sober puntdak, zoals is te zien op Johannes Rachs tekening op blad 127.

The chapel in the Castle was designed and constructed during the term of office of Governor-General Anthonio van Diemen (1636-1645), but for a long time was built no higher than the cornice and therfore had a flat roof. Johannes Listingh's drawing dating from 1658 concerns a design for its completion and the adornment, which was actually never carried out. It was only a century after Van Dieman that the small church was finally provided with a modest pyramidal roof, as can be seen on Johannes Rach's drawing on sheet 127.

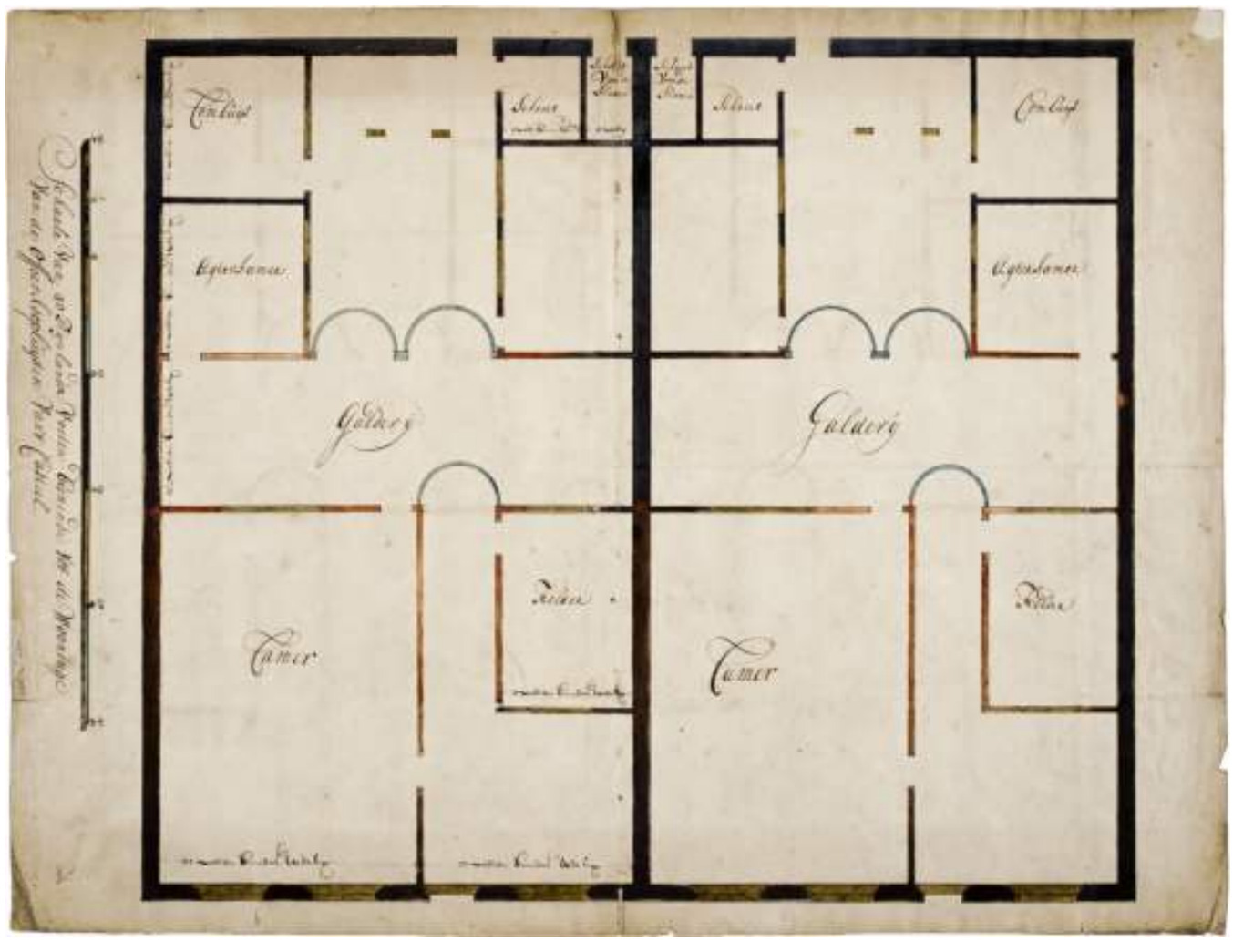

onder / below:

Nationaal Archief, 4.VEL 1232.

[Anoniem, ca. 1698] :
[Anonymous, c. 1698] :

[Plan voor twee gebouwen tot de woningen van de opperkooplieden van het Kasteel].

[Project for two buildings to serve as dwellings for the Senior Merchants in the Castle].

Schaalstok van 40 Rijnlandse Voeten = [ca. 1 : 60].
Scale-bar of *40 Rijnlandse Voeten* = [approximately 1 : 60].

1 kaart : ms op papier, gekleurd, 41,5 x 55 cm.
1 map : ms on paper, coloured, 41.5 x 55 cm.

Oriëntatie: onbekend.
Orientation: unknown.

Verso: Woningen int Casteel tot Batavia. [...] Afteekening van twee wooningen in 't Kasteel Batavia, overgekomen 1699, 2 deel.

In de loop van de bijna twee eeuwen dat het Kasteel van Batavia bestond, zijn de oorspronkelijke gebouwen binnen de muren steeds weer gemoderniseerd, uitgebreid of vervangen, terwijl ook nieuwe werden toegevoegd. Dit plan van 1698 heeft vermoedelijk betrekking op de vernieuwing van de twee opperkoopmanswoningen aan de zuidoostzijde van de eerste binnenplaats, die op de plattegrond van ca. 1650 op blad 118 zijn aangegeven met de letters rr.

In the course of the almost two centuries in which Batavia Castle stood, the original buildings within the walls were constantly modernized, extended or replaced, and new structures were added as well. This 1698 plan may relate to the renovation of the two Chief Merchants' dwellings on the south-eastern side of the first courtyeard, which are indicated on the ground plan of c. 1650 on sheet 118 with the letters rr.

boven / above:

Rijksmuseum Amsterdam, SK-A-1901.

A. Beeckman Fecit, [1663] :

[Gezicht op het Kasteel van Batavia].

[View of the Castle at Batavia].

Schilderij, olieverf op doek, 108 x 151,5 cm.
Painting, oil on canvas, 108 x 151.5 cm.

onder / below:

Koninklijk Instituut voor de Tropen/Tropenmuseum, 118-167.

[Andries Beeckman, toegeschreven, ca. 1656] :
[Andries Beeckman, attributed, c. 1656]

De Marckt van Batavia.

The Market at Batavia.

Schilderij, olieverf op doek, 144 x 209 cm.
Painting, oil on canvas, 144 x 209 cm.

Beide schilderijen bieden een aanzicht omstreeks het midden van de zeventiende eeuw van het Kasteel van Batavia vanuit het zuiden, met links van de landpoort het bastion Diamant en rechts de punt Robijn. Het gezichtspunt is bij de markt op de westoever van de Kali Besar, het rechtgetrokken deel van de Tjiliwoeng of Grote Rivier binnen de wallen. De weergave is topografisch niet geheel correct; de Kali Besar is bijvoorbeeld te smal en te laag, terwijl Beeckman de al bestaande bebouwing aan de tegenovergelegen, oostelijke kant van de Kali Besar wel-bewust heeft weggelaten omwille van een vrije blik op het Kasteel. Geheel rechts is wel nog net een deel van de Oostzijdse Pakhuizen te herkennen, de rijstpakhuizen van de Compagnie tegen de oostelijke stadswal. Het bovenste schilderij, nu in het Rijksmuseum Amsterdam, werd in 1663 aan de Kamer Amsterdam van de VOC geleverd en hing daarna lange tijd in de Grote Zaal van het Oost-Indisch Huis. Het oudere schilderij in het Tropenmuseum, dat vrijwel zeker ook van Beeckman is, heeft mogelijk als voorbeeld gediend. Andries Beeckman was afkomstig uit Zutphen en werkte in 1651 in Deventer als schilder. Kort daarna moet hij als soldaat naar de Oost zijn vertrokken, waar de Compagnie ongetwijfeld mede van zijn tekentalent gebruik maakte en hij in Batavia mogelijk de eerste versie van dit schilderij maakte. In 1657 repatrieerde hij, waarna hij in de volgende jaren weer zijn oude hoofdberoep uitoefende. Naast dit aanzicht van het Kasteel te Batavia kocht de Compagnie in 1662 nog een ander schilderij van Beeckman, waarover echter niets meer bekend is, evenmin als van de verdere levensloop van de schilder.

Both paintings offer a view of Batavia Castle from the south around the middle of the seventeenth century. To the left of the main gate is the bastion *Diamant* and to the right the *Robijn*. The point from which it was painted was near the market on the west bank of the Kali Besar, the straightened section of the Ciliwung or *Grote Rivier* within the walls. Topographically speaking, the representation is not entirely correct; for instance, the Kali Besar is too narrow and too low, while Beeckman made a conscious decision to leave out the buildings already existing on the oppositie, eastern side of the Kali Besar in order to be able to give an unimpeded view of the Castle. On the far right, one part of the *Oostzijdse Pakhuizen*, the Company rice warehouses against the eastern city wall, can just be discerned. The top painting, now in the *Rijksmuseum* in Amsterdam, was delivered to the Amsterdam Chamber in 1663 and afterwards hung for a long time in the *Grote Zaal* (Main Hall) of the *Oost-Indisch Huis* (East India House). The older painting in the *Tropenmuseum*, which is almost definitely also the work of Beeckman, was possibly used as a model. Andries Beeckman was a native of Zutphen and was active as a painter in Deventer in 1651. He must have left for the East as a soldier shortly afterwards, where in Batavia the Company indubitably made use of his drawing talent; it is quite possible that he made the first version of this painting there as well. In 1657 he returned to the Netherlands, where he once again picked up his old profession. Besides this view of Batavia Castle, the Company bought yet another of Beeckman's paintings in 1662, but nothing more is known of this, or indeed of the further life-history of the painter.

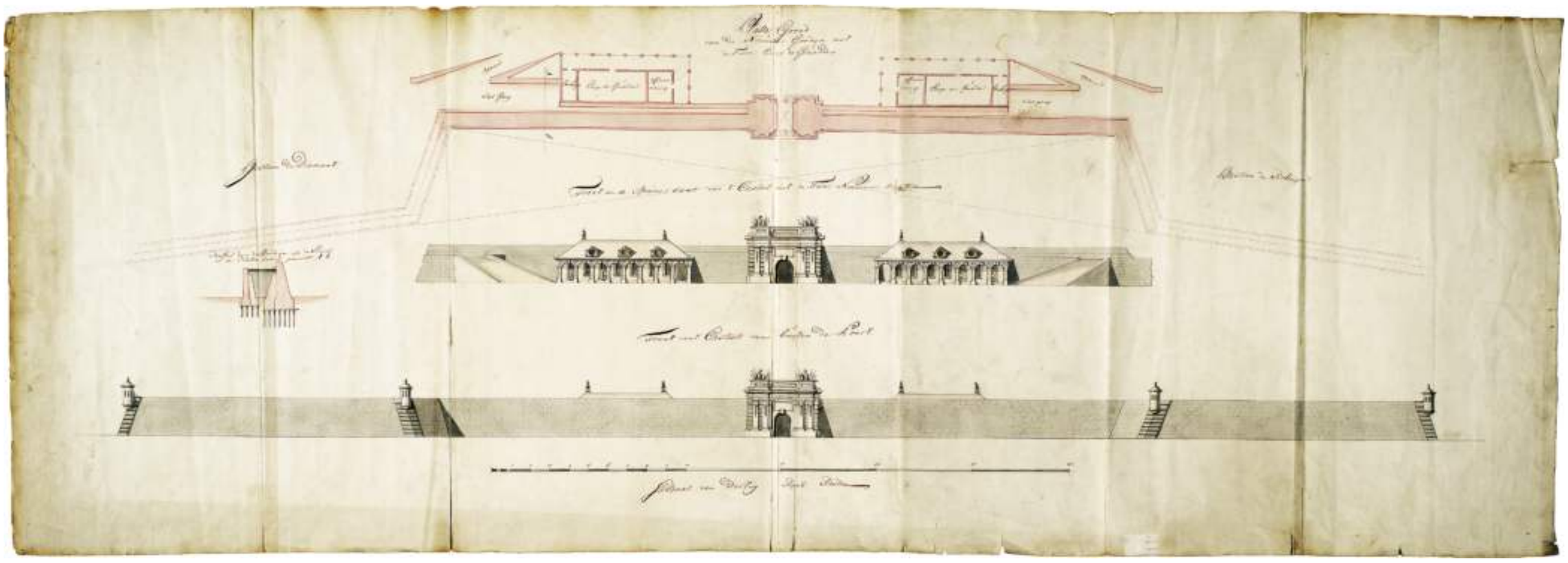

boven / above:

Nationaal Archief, 4.VEL 1200.

[C.A. von Luepken, C. van Barnekor, 1762-1764] :

[1] Platte Grond / van de Nieuwe Gordijn met / de Twee Corp de Guardes. [2] Front van de Binne kant van t' Casteel met de Twee Nieuwe Wagten. [3] Front vant Casteel van buyten de Poort.

[1] Plan / of the new Curtain Wall with / the Two Guard Houses. [2] Frontal view from within the Castle with the Two New Guard Hoses. [3] Frontal View of the Castle from outside the Gate.

Schaalstok van Dertig Rijnl. Roeden = [ca. 1 : 210].
Scale-bar of *Dertig Rijnl. Roeden* = [approximately 1 : 210].

1 kaart + 3 profielen : ms op papier, gekleurd, 52,5 x 147 cm.
1 map + 3 profiles : ms on paper, coloured, 52.5 x 147 cm.

Oriëntatie: [plattegrond] het noorden is boven.
Orientation: [plan] north is up.

Deze plattegrond met fraaie profieltekeningen van de nieuwe zuidmuur van het Kasteel, gedateerd zo'n 20 jaar na de afbraak van de oude in 1743 op last van gouverneur-generaal Van Imhoff, betreft in feite een niet uitgevoerd projectontwerp om het Kasteel weer in verdedigbare staat te brengen. In werkelijkheid bleef het Kasteel tot het laatst van zijn bestaan naar het zuidelijk aansluitende Kasteel-buitenplein geheel open, zoals onder meer is te zien op de tekeningen van Johannes Rach en Hendrik Kobell op blad 126 onder en 127 boven. Zie ook C.A. von Luepkens eerste projectplan voor de verdediging van Batavia op blad 131.

This ground plan with beautiful profile drawings of the new southern wall of the Castle which was to replace the old wall demolished in 1743 on the orders of Governor-General Van Imhoff, actually shows a projected but never executed design to make the Castle once again defendable. It fact, ever after 1743 the Castle remained completely open to the adjacent *Kasteelbuitenplein* or outer courtyard on its southern side, as can also be seen in the drawings by Johannes Rach and Hendrick Kobell on sheets 126 below and 127 above. See also C.A. von Luepken's first project plan for the improvement of Batavia's fefences on sheet 131.

onder / below:

Nationaal Archief , 4.VEL 1202.

Gecopieert na het orgineel van de Heer Reimer. Door: M:s. Fr: Fabricius, [1785-1789] :
Copied from the original by Mr. Reimer. By: M:s Fr: Fabricius, [1785-1789] :

No:V. / Plan en Profil van't Kasteels Bolwerk, / de Robyn / en den daaronderleggenden Kruitkelder, gem:t [-] benevens / de hieromtrent staande Gebouwen en verdere Gelegenheid.

No:V. / Plan and Profile of the Castle's Bulwark, / the Robyn / and the Powder Room underneath, marked [-] and furthermore / the surrounding Buildings and Situation.

Schaalstok van 10 Rd. = [ca. 1 : 420] [plan kruitkelder] 3 Rd. = [ca. 1 : 110].
Scale-bar of *10 Rd.* = [approximately 1 : 420] [plan powder room] *3 Rd.* = [approximately 1 : 110].

2 kaarten + 1 profiel : ms op papier, gekleurd, 43,5 x 59 cm.
2 maps + 1 profile : ms on paper, coloured, 43.5 x 59 cm.

Oriëntatie: het noorden is links.
Orientation: north is left.

Deze plattegrond, in origineel gemaakt door Carl Friedrich Reimer (zie blad 134 e.v.), was oorspronkelijk deel van een serie van enkele tientallen plans van de bolwerken en poorten van de stadsomwalling en het Kasteel. Ze werden vervaardigd na het einde van de Vierde Engelse Oorlog (1780-1784), in het kader van de voorbereiding van projectvoorstellen voor de militaire versterking van de overzeese bezittingen van de Verenigde Oost-Indische Compagnie, waarin Reimer in die jaren als fabriek van Batavia en later als directeur der fortificatiën een hoofdrol speelde. Van de detailplattegronden van het Kasteel is nummer VII, van de punt Parel, helaas verloren gegaan; de andere twee, van de Diamant en Saphier, zijn hiernaast gereproduceerd op blad 125.

This ground plan, of which the original was drawn by Carl Friedrich Reimer (see sheets 134 *et seq.*) was once part of a series of some thirty plans of the bulwarks and gates of the city ramparts and the Castle. They were produced in the framework of the attempts to undertake a complete reorganization and military reinforcement of the VOC's oveseas possessions after the Fourth Anglo-Dutch War (1780-1784), in which as *Fabriek* and later as Director of Fortifications Reimer was to play an important role. Of the series of detailed ground plans of the Castle, unfortunately the number VII, of the bulwark *Parel* has been lost. The other two, of the bulwarks *Diamant* and *Saphier* are reproduced opposite on sheet 125.

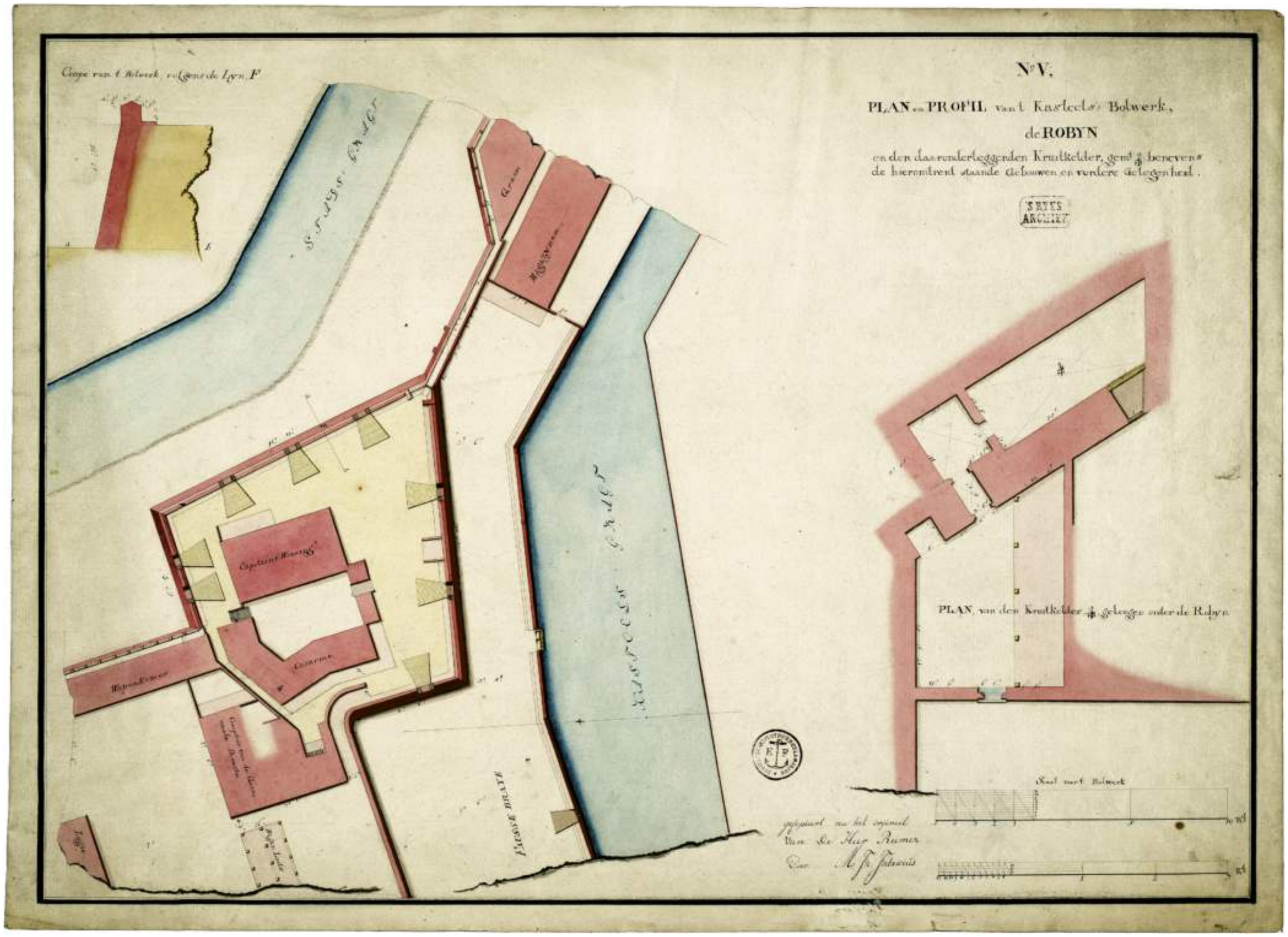
N°V.
PLAN en PROFIL van't Kasteels Bolwerk,
de ROBYN
en den daaronderleggenden Kruitkelder, gem^t # benevens
de hieromtrent staande Gebouwen en verdere Gelegenheid.
RIJKS ARCHIEF
PLAN van den Kruitkelder # gelegen onder de Robyn.
Noord naar Bolwerk
Fleuve Delaye

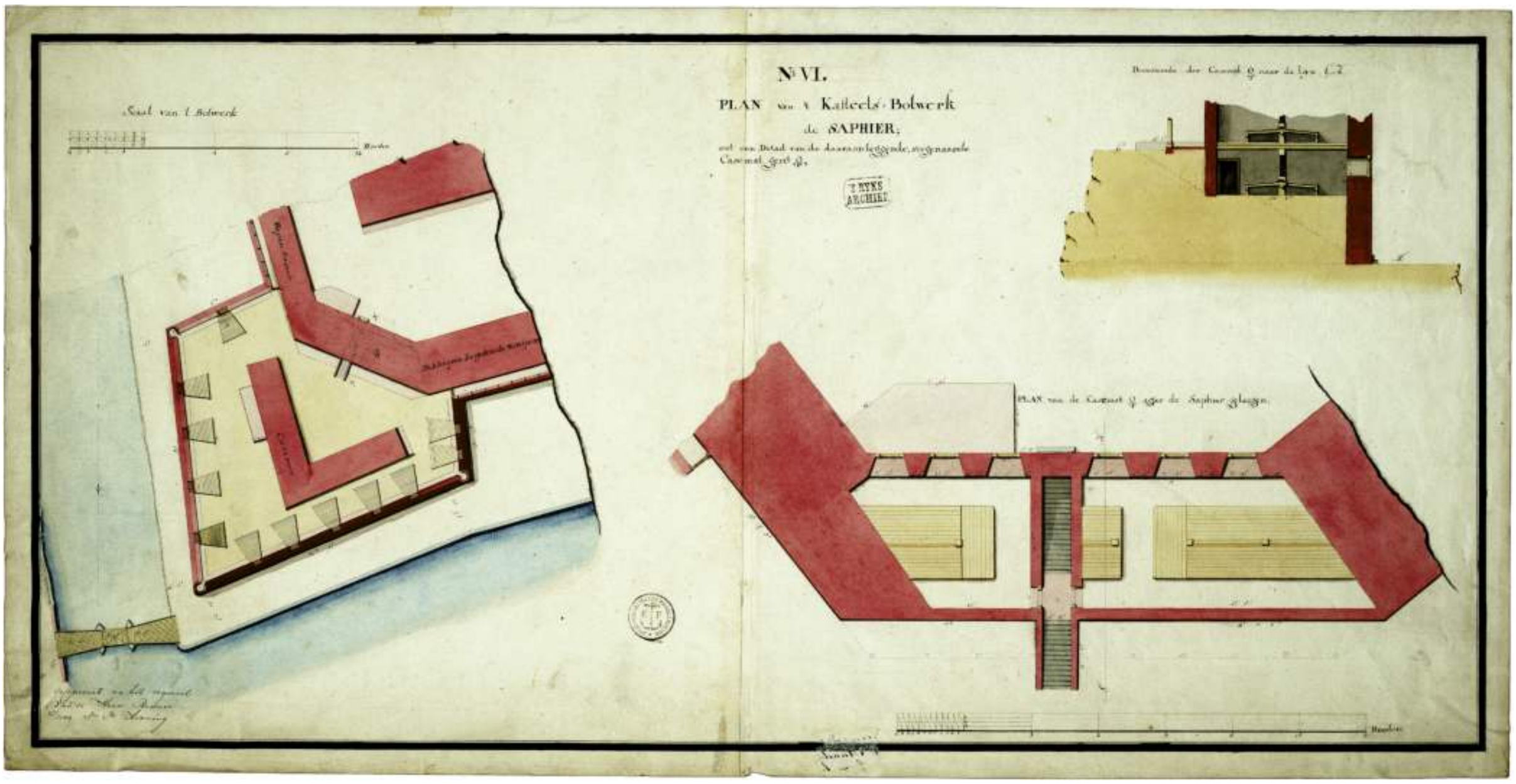
N:o VI.
PLAN van 't Kasteels-Bolwerk
de SAPHIER,
met een Detail van de daaraanleggende, soogenaamde
Casemat, gem:t [-].
PLAN van de Casemat [-] agter de Saphier gelegen.

boven / above:

Nationaal Archief, 4.VEL 1203.

Gecopieerd na het orgineel van de Heer Reimer door J:s J:s Hornung, [1785-1789] :
Copied from the original by Mr. Reimer by J:s J:s Hornung, [1785-1789] :

N:o VI. / Plan van't Kasteels Bolwerk / de Saphier / met een Detail van de daaraanleggende, soogenaamde / Casemat, gem:t [-].

N:o VI. / Plan of the Castle's Bulwark / the Saphier / with a Detail of the adjacent, so-called / Casemate, marked [-].

Schaalstok van 12 Roeden = [ca. 1 : 420] [plan kazemat] 6 Roeden = [ca. 1 : 110].
Scale-bar of *12 Roeden* = [approximately 1 : 420] [plan casemate] *6 Roeden* = [approximately 1 : 110].

2 kaarten + 1 profiel : ms op papier, gekleurd, 38 x 75 cm.
2 maps + 1 profile : ms on paper, coloured, 38 x 75 cm.

Oriëntatie: het noorden is onder.
Orientation: north is below.

onder / below:

Nationaal Archief, 4.VEL 1201.

Gecopieerd na het orgineel van de Heer Reimer door J:s J:s Hornung, [1785-1789] :
Copied from the original by Mr. Reimer by J:s J:s Hornung, [1785-1789] :

N:o IV. / Plan van't Kasteels Bol / werk de Diamant, / nevens de daarnaast by gelegene Gebouwen en Souterreins.

N:o IV. / Plan of the Castle's Bulwark / the Diamant, / with the adjacent Buildings and Basements.

Schaalstok van 10 Roeden = [ca. 1 : 420] [overige figuren] 5 Roeden = [ca. 1 : 110].
Scale-bar of *10 Roeden* = [approximately 1 : 420] [other figures] *5 Roeden* = [approximately 1 : 110].

2 kaarten + 6 profielen : ms op papier, gekleurd, 48,5 x 84 cm.
2 maps + 6 profiles : ms on paper, coloured, 48.5 x 84 cm.

Oriëntatie: het noorden is boven.
Orientation: north is up.

Een interessant detail op de plattegrond van de Diamant is de aanduiding van enkele nevengebouwen, naast het Gouvernement onder meer de achthoekige kapel (zie Listinghs tekening op blad 122) en de boekdrukkerij.

An interesting detail on the ground plan of the *Diamant* is the reference to several buidlings adjacent to the *Gouvernement*, including the octagonal chapel (see Listingh's drawing on sheet 122) and the printing house.

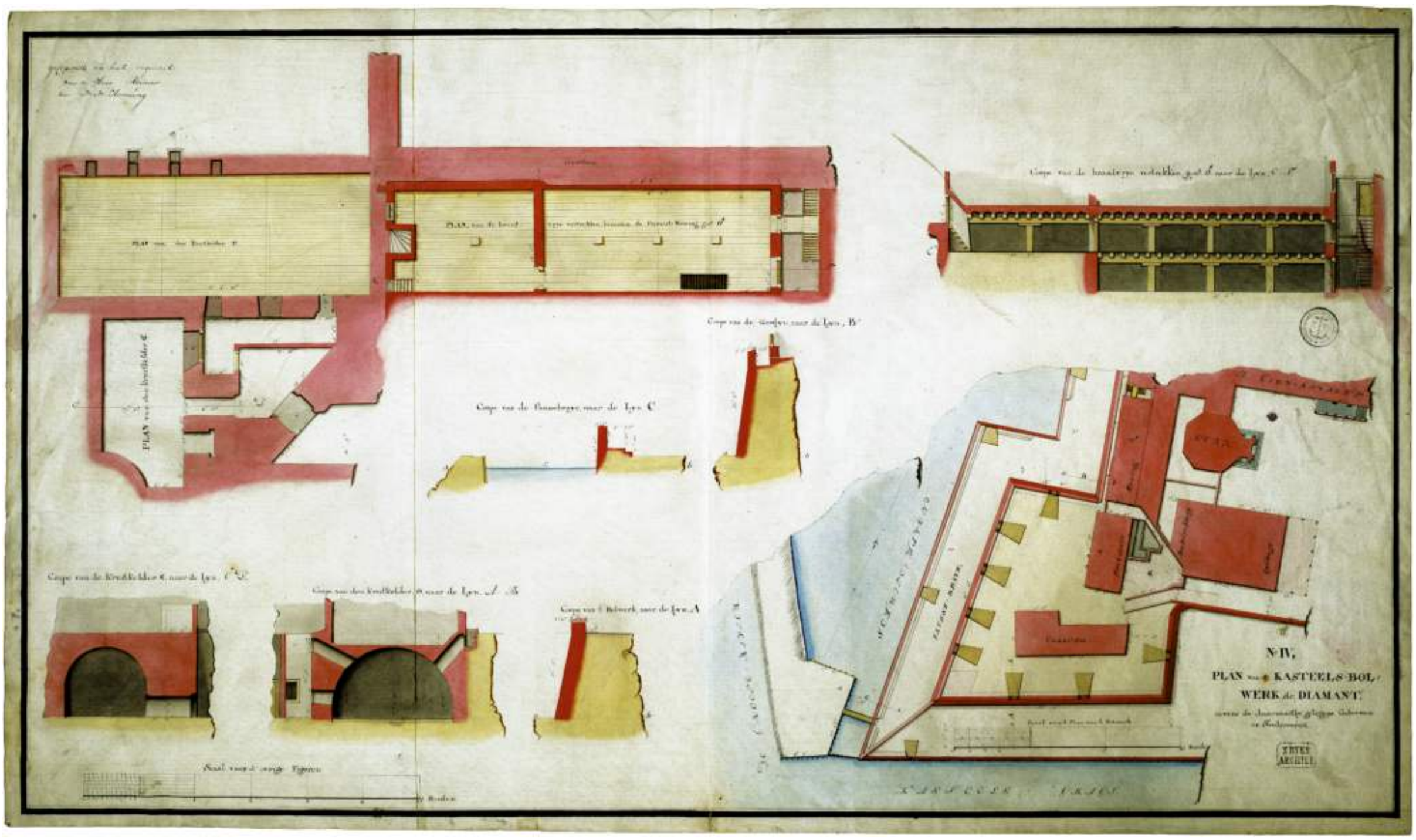

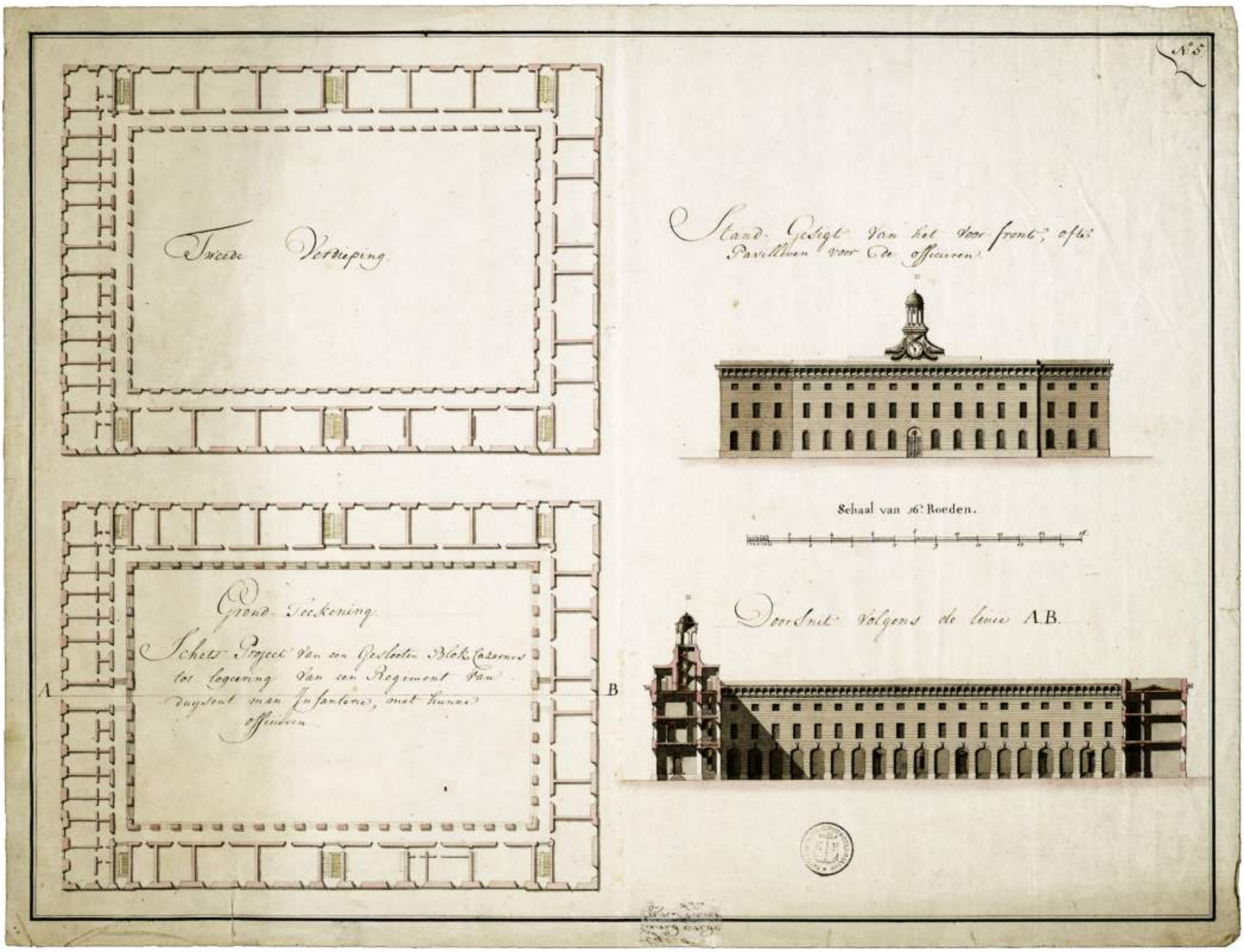
N.o 5.
Tweede Verdieping
Stand-Gesigt van het voor front, ofte Pavillioen voor De officieren.
Schaal van 16 Roeden.
Grond-Teekening
Schets Project van een Geslooten Blok Cazernes tot logeering van een Regiment van duysent man Infanterie, met hunne officieren.
A
B
Doorsnit volgens de linie A.B.

boven / above:

Nationaal Archief, 4.VEL 1228.

[Anoniem, eind achttiende eeuw] :
[Anonymous, end of eighteenth century] :

[1] Schets Project van een Geslooten Blok Cazernes tot logeering van een Regiment van duysent man Infanterie, met hunne officieren. Grond teekening. [2]Tweede Verdieping. [3] Stand gesigt van het Voor-front, ofte Pavillioen voor de officieren. [4] Doorsnit volgens de linie A-B.

[1] Sketch of a Project for a Closed Block of Barracks for an Infantry Regiment of one thousand men, with their officers. Ground plan. [2] Second Floor. [3] Elevation of the Front, or the Pavilion for the officers. [4] Cross-section according to the line A-B.

Schaalstok van 16 Roeden = [ca. 1 : 410].
Scale-bar of *16 Roeden* = [approximately 1 : 410].

2 kaarten + 2 profielen : ms op papier, gekleurd, 41,5 x 54,5.
2 maps + 2 profiles : ms on paper, coloured, 41.5 x 54.5.

Oriëntatie: onbekend.
Orientation: unknown.

Dit projectontwerp voor een kazerne voor een infanterieregiment van 1000 man te Batavia is waarschijnlijk eveneens gemaakt als onderdeel van de plannen tot een 'generaal redres' van de Compagnie in de late achttiende eeuw, mogelijk weer door of onder C.F. Reimer. De locatie van deze nieuw te bouwen kazerne is niet bekend, maar wellicht ging het om het Kasteelbuitenplein, tussen het Kasteel zelf en de onder Van Imhoff gebouwde Amsterdamse Poort (zie Johannes Rachs tekeningen op blad 128).

This design for a barracks for an infantry regiment of 1000 men in Batavia was also probably made as part of the plans for a *generaal redres* (general reorganization) of the Company in the late eighteenth century, possibly either by or under the direction of C.F. Reimer. The location of this projected barracks building is not known, but perhaps it was the outer courtyard of the Castle, the *Kasteelbuitenplein* between the Castle proper and the *Amsterdamse Poort* (Amsterdam Gate) built under Van Imhoff (see Johannes Rach's drawings on sheet 128).

onder / below:

Atlas van Stolk, top 1043.

Joh: Rach Fecit in venbor 1779 :

Het Gezigt van het Cassteel van Batavia met het Gouvernement / en Gebouwe van Binnen af te zien bij de ophaal Brugh.

View of the Castle at Batavia with the Government House / and Buildings as seen from Inside near the Drawbridge.

O.I. inkttekening met pen en penseel op papier, 34,5 x 51 cm.
Pen and brush drawing in black ink on paper, 34.5 x 51 cm.

Aan het leven en werk van Johannes Rach (1720-1783), de belangrijkste topografisch tekenaar in Batavia in de achttiende eeuw, is in het Voorwoord aandacht besteed. De op blad 126 gereproduceerde tekening biedt een aanzicht op het Kasteel vanuit het zuiden, vanaf een gezichtspunt op het Kasteelbuitenplein nabij de ophaalbrug die dit voorterrein verbond met het eigenlijke fort. De toestand waarin het Kasteel zich in Rachs tijd bevond was het resultaat van een grootscheepse, maar slechts deels voltooide verbouwing onder gouverneur-generaal Van Imhoff in 1743 en volgende jaren. Daarbij werd de zuidmuur met de hoofdpoort afgebroken en het Kasteelbuitenplein bij het complex getrokken, met de bedoeling het geheel uiteindelijk te omgeven met nieuwe vestingwallen. Van dit laatste is het niet gekomen, maar wel kwam aan de zuidzijde van het

Het Gezigt van het Cassteel van Batavia met het Gouvereement
en Gebouwe van Binnen af te zien bÿ de op haal Brugh
Joh: Rach Fecit anno 1779

Kasteelbuitenplein een nieuwe hoofdpoort annex wachtgebouw, de Amsterdamse Poort of Hoofdwacht, met ter weerszijden kazernes (zie Rachs tekeningen op blad 128). Voor de ontbrekende zuidmuur ontwierp (vermoedelijk) C.A. von Luepken omstreeks 1762 een nieuwe vestingwal en poort, die echter evenmin zijn uitgevoerd; zie blad 124 boven. Aldus bleef het binnenplein van het Kasteel tot het laatst van zijn bestaan aan de zuidkant geheel open en onbeschermd. Links op de tekening ziet men de opgang met rolhelling naar het bastion Diamant, rechts die van de Robijn. Van deze tekening bestaat nog twee andere versies in de Nationale Bibliotheek van Indonesië, onder de nummers A 4 en BW 8.

The life and work of Johannes Rach (1720-1783), the most important topographical draftsman in eighteenth-century Batavia, have been dealt with to some extent in the Preface. The drawing reproduced on sheet 126 shows a view of the Castle from the south, from a point on the outer courtyard of the Castle near the drawbridge which connected this forecourt with the fort proper. The condition of the Castle in Rach's time was the result of a large-scale but only partially completed rebuilding under Governor-General Van Imhoff in 1743 and the years thereafter. The southern wall and the main gate were demolished at that time in order to include the outer court of the Castle, the intention being that the whole complex would eventually be surrounded by new ramparts. This final stage never eventuated, but on the southern side of the outer courtyard a new main gate-cum-guardhouse, the *Amsterdamse Poort* (Amsterdam Gate) or *Hoofdwacht* (Main Guard), flanked by barracks (see Rach's drawing on sheet 128) was erected. To replace the demolished southern wall, around 1762 (probably) C.A. Luepken designed a new rampart and gate, which were also never actually built; see the drawing on sheet 124 above. Consequently, until the very end of its existence the inner courtyard of the Castle remained completely open and unprotected on the southern side. On the far left and right of the drawing one can see the cannon slopes leading up to the bastions *Diamant* and *Robijn*. Two other versions of this drawing are preserved in the National Library of Indonesia, with class marks A 4 and BW 8.

boven / above:

Rijksmuseum Amsterdam, RP-T-FM-74.

[Hendrik Kobell jr., 1775-1779] :

[Het Gouverneurshuis te Batavia].

[Government House, Batavia].

Tekening met pen en penseel op papier, gekleurd, 18 x 29 cm.
Pen and brush drawing, coloured, 18 x 29 cm.

Naar de voorgaande tekening door Johannes Rach maakte de tekenaar en schilder Hendrik Kobell jr, die zelf overigens niet in de Oost werkzaam is geweest, na 1775 van hetzelfde gezicht op het Kasteel deze meer uitgewerkte voorstelling in kleur. Daarvan verschenen in 1779 en volgende jaren in de Republiek verscheidene prentuitgaven, evenals van nog enkele andere tekeningen van Rach, alle naar gravures van Mattheus de Sallieth.

Using the previous drawing by Johannes Rach, after 1775 the draftsman and painter Hendrik Kobell Jr, who never actually worked in the East himself, produced the same view of the Castle in a more elaborate version in colour. Various printed versions of this were published in the Republic in 1779 and the years thereafter. This was also the case with several other drawings by Rach, all after engravings by Mattheus de Sallieth.

onder / below:

Perpustakaan Nasional Republik Indonesia, VL 1.

[Johannes Rach, 1772-1775] :

Het Gezigt van Het Casstel van Batavia met het Gouvernement / Kerk en Dragonderwagt van Binnen van het pleijn af te zien.

View of the Castle at Batavia with the Government House / Church and Dragoon Guards as seen from the court Within.

O.I. inkttekening met pen en penseel op papier, 35,5 x 52 cm.
Pen and brush drawing in black ink on paper, 35.5 x 52 cm.

De tekenaar kijkt hier, staande op het binnenplein voor het Gouvernement (rechts), in westelijke richting op gouverneur-generaal Van Diemens kapel (midden, met puntdak maar zonder de gotische ramen van Johannes Listinghs ontwerp, blad 122 boven), het wachtlokaal van de dragonders (links) en de opgang met rolhelling naar de punt Diamant (geheel links).

Standing in the inner courtyard in front of the *Gouvernement* (Government House, right), the artist is looking west towards Governor-General Van Diemen's chapel (centre, with pyramidal roof but without the Gothic windows designed by Johannes Listingh, sheet 122 above), the dragoons' guardhouse (left) and the staircase with the ramp to the bastion *Diamant* (far left).

boven / above:

Perpustakaan Nasional Republik Indonesia, BW 3.

[Johannes Rach, 1772-1775] :

Het Kastel Poort van / Binnen.

The Castle Gate from / Inside.

O.I. inkttekening met pen en penseel op papier, 35,5 x 52 cm.
Pen and brush drawing in black ink on paper, 35.5 x 52 cm.

Men kijkt hier op het Kasteelbuitenplein in zuidelijke richting naar de Amsterdamse Poort en de kazernes ter weerszijden, met geheel rechts het oudere Artilleriemagazijn en links het gebouw waarin het IJzermagazijn was gevestigd. Op de Justitieplaats daarvoor is een executie gaande; dragonders en infanteristen houden het kijklustige publiek op afstand. Zie ook de plattegrond op blad 163 boven.

Here the outer courtyard of the Castle is viewed in a southerly direction looking towards the Amsterdam Gate and the barracks which flanked it. On the far right is the older Artillery Arsenal and on the left the building which housed the Forge and Metal Workshop. An execution is being carried out on the *Justitieplaats* in front of it; dragoon guards and infantrymen keep the inquisitive crowd at a distance. See also the plan on sheet 163 above.

onder / below:

Perpustakaan Nasional Republik Indonesia, A 2.

[Johannes Rach, 1775-1778] :

Het Kastel Poort / Van Buyten.

The Castle Gate / From Outside.

O.I. inkttekening met pen en penseel op papier, 35,5 x 52 cm.
Pen and brush drawing in black ink on paper, 35.5 x 52 cm.

Op deze aanblik van het Kasteel en Van Imhoffs Hoofdwacht vanaf de Amsterdamse Gracht in noordelijke richting is geheel links weer het Artilleriemagazijn te herkennen, terwijl rechts, langs de oostelijke stadswal, nog net de daken van de Oostzijdse Pakhuizen of Graanpakhuizen zichtbaar zijn.

On the far left of this view of the Castle and Van Imhoff's Main Guard, looking from the *Amsterdamse Gracht* in a northerly direction, the Arsenal Building can once again be seen. To the right, ranged along the eastern city wall, the roofs of the *Oostzijdse Pakhuizen* (Eastern Side Warehouses) or Grain Warehouses are just visible.

boven, midden / above, centre:

Rijksmuseum Amsterdam, RP-T-FM-75.

H. Kobell, [1775-1779] :

[Casteel te Batavia van den Houtkap af te zien].

[Batavia Castle as seen from the Timber Yard].

Tekening met pen en penseel op papier, gekleurd, 18 x 29 cm.
Pen and brush drawing on paper, coloured, 18 x 29 cm.

Hendrik Kobell jr. vervaardigde deze voorstelling naar een (kopie van een) tekening van Rach die later onder nr. BW 5 deel uitmaakte van de collectie van het Bataviaasch Genootschap van Kunsten en Wetenschappen, met de titel *Het Gezigt van het Kassteel van Batavia af te zien van de /Houijdkap na de Waaterpoort, me desselfs Werf en vierkans Poort*. Deze tekening komt tegenwoordig niet meer voor in de verzameling van de Nationale Bibliotheek van Indonesië, evenmin als in de andere collecties van Rachs werk, zodat de kleine reproductie daarvan rechtsmidden overgenomen moest worden uit J. de Loos-Haaxman, *Johannes Rach en zijn werk* (1928). De Houtkap bevond zich pal ten noorden van het Kasteel aan de overzijde van de Kasteelsgracht. Men kijkt hier dus in zuidelijke richting op de Waterpoort tussen de bastions Saphier (links) en Parel (rechts, met laagbatterij), met rechts op de achtergrond de vlaggemast en enkele gebouwen op de Equipagewerf, bastion Culemborg, de Vierkantspoort en een deel van de Westzijdse Pakhuizen.

Hendrik Kobell Jr produced this representation from a (copy of a) drawing by Rach entitled *Het Gezigt van het Kassteel van Batavia af te zien van de / Houijdkap na de Waaterpoort, me desselfs Werf en vierkans Poort* (View of the Castle of Batavia seen from / the Timber Yard to the Water Gate, showing the Wharf there and the Square Gate), which was later to be part of the collection of the *Bataviaasch Genootschap van Kunsten en Wetenschappen* (Batavian Society for the Arts and Sciences; class mark BW 5). This drawing is no longer to be found in the collection of the National Library of Indonesia, or in any other collections of Rach's work. Therefore, the small reproduction of it in the right centre had to be borrowed from the work by J. de Loos-Haaxman *Johannes Rach en zijn werk* (Johannes Rach and His Work, 1928). The Timber Yard was located due north of the Castle on the far side of the moat. Hence it is seen here looking in a southerly direction at the Water Gate between the bastions *Saphier* (left) and *Parel* (right, with the low battery). To the right in the background, the flagstaff and a few buildings on the Fitting-out Wharf, the bastion *Culemborg*, the *Vierkantspoort* (the Square Gate), as well as a few of the Western Side Warehouses can be glimpsed.

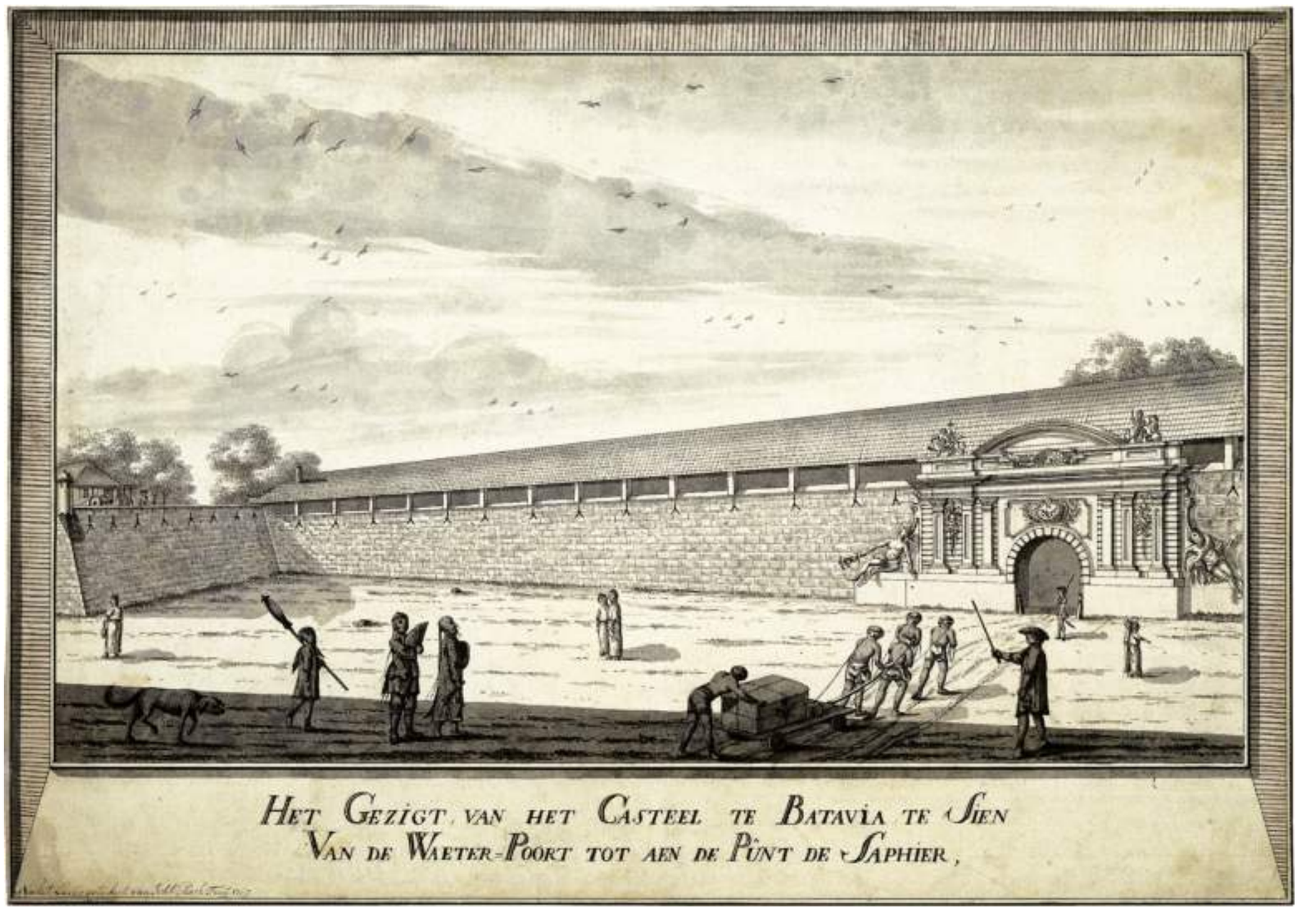

onder / below:

Rijksmuseum Amsterdam, NG-400-J.

Na het Leven getekent van Joh.s Rach Fecit 1767 :
Drawn from Life by Joh.s Rach Fecit 1767 :

Het Gezigt van het Casteel te Batavia te Sien / Van de Waeter-Poort tot aen de Punt de Saphier.

View of the Castle at Batavia as Seen / From the Water Gate to the Bastion the Saphier.

O.I. inkttekening met pen en penseel op papier, 35,5 x 50 cm.
Pen and brush drawing in black ink on paper, 35.5 x 50 cm.

Van deze tekening van de Waterpoort van het Kasteel in groter detail bestond voorheen in de collectie van het Bataviaasch Genootschap van Kunsten en Wetenschappen een tweede, iets later gemaakte versie (BW 6, ca. 1772-1775).

A second version, made at a slightly later date, of this more detailed drawing of the Water Gate of the Castle was formerly in the possession of the *Bataviaasch Genootschap van Kunsten en Wetenschappen* (BW 6, c. 1772-1775).

boven / above:

Atlas van Stolk, top 1044.

Joh:s Rach Fecit, in venbor 1779 :

Het Gezigt van de Laage Battarij van het Cassteel van Batvia / met desselfs Werff Vierkans Poort Boom Langs het / Revier na de Reede af te zien van de Houijdkap.

View of Batavia Castle's Low Battery / with the Wharf, Vierkants Poort [and] Boom as seen Along the / River towards the Roads from the Timber Yard.

O.I. inkttekening met pen en penseel op papier, 35,5 x 51,5 cm.
Pen and brush drawing in black ink on paper, 35.5 x 51.5 cm.

Van deze tekening van Rach, die in noordwestelijke richting min of meer aansluit bij die op blad 129 boven en geheel rechts ook de Kleine Boom met het Tolhuis en de ingang van de Vrijmanshaven laat zien, bestond voorheen in de collectie van het Bataviaasch Genootschap van Kunsten en Wetenschappen een tweede, iets eerder gemaakte versie (BW 7, ca. 1772-1775).

This drawing by Rach, which by and large is a continuation towards the north-west of the one on sheet 129 above, on the far right also shows the *Kleine Boom* with the Toll House and the entrance to the *Vrijmanshaven* (Free Port). Formerly there was a second and slightly earlier version in the collection of the *Bataviaasch Genootschap van Kunsten en Wetenschappen* (BW 7, c. 1772-1775).

Het Gezigt van de Laage Battarij van het Cassteel van Batvia
met desselfs Werff Vierkans Poort Boom Langs het
Revier na de Reede af te zien van de Houÿdkap.
Joh:s Rach Fecit in venbor 1779

onder / below:

Perpustakaan Nasional Republik Indonesia, VL 2.

[Johannes Rach, 1772-1775] :

Het gezigt van het Cassteel van Batavia van agteren met / Desselfs Rijst Pakhuijsen en Houijdkap af te zien van de Gebouwe / van de Labrand ziende in 't verschiet de vierkans Poort.

View of Batavia Castle from the back with / Its Rice Storehouses and Timber Yard as seen from the Buildings / of the Laboratory with the Vierkant Poort in the distance.

O.I. inkttekening met pen en penseel op papier, 35,5 x 52 cm.
Pen and brush drawing in black ink on paper, 35.5 x 52 cm.

Op deze vermoedelijk niet geheel voltooide tekening biedt Johannes Rach een blik in zuidwestelijke richting op onder meer het bastion Saphier van het Kasteel (midden), de gebouwen van het Laboratorium van de Medicinale Winkel (rechts) ten oosten van de Houtkap en geheel links de Oostzijdse of Graanpakhuizen. Op de achtergrond is daar de koepel van de Hollandse Kerk te onderscheiden. Een tweede, iets latere versie van deze voorstelling bevindt zich in de Nationale Bibliotheek van Indonesië onder nummer A 1.

On this drawing, which was possibily never completely finished, Johannes Rach offers a view looking in a south-westerly direction and including the Castle bastion *Saphier* (centre), the buildings of the Laboratory of the Medicine Shop (right) to the east of the Timber Yard and on the far left the *Oostzijdse* (Eastern Side) or Grain Warehouses. In the background, it is possible to make out the dome of the Dutch Church. A second, somewhat later version of this representation is kept in the National Library of Indonesia (A 1).

Het Gezigt van het Cassteel van Batavia van agteren met
Desselfs Rÿst Pakhüÿsen en Houÿdkap af te zien van de Gebouwe
van de Labrand ziende in 't verschiet de vierkans Poort.

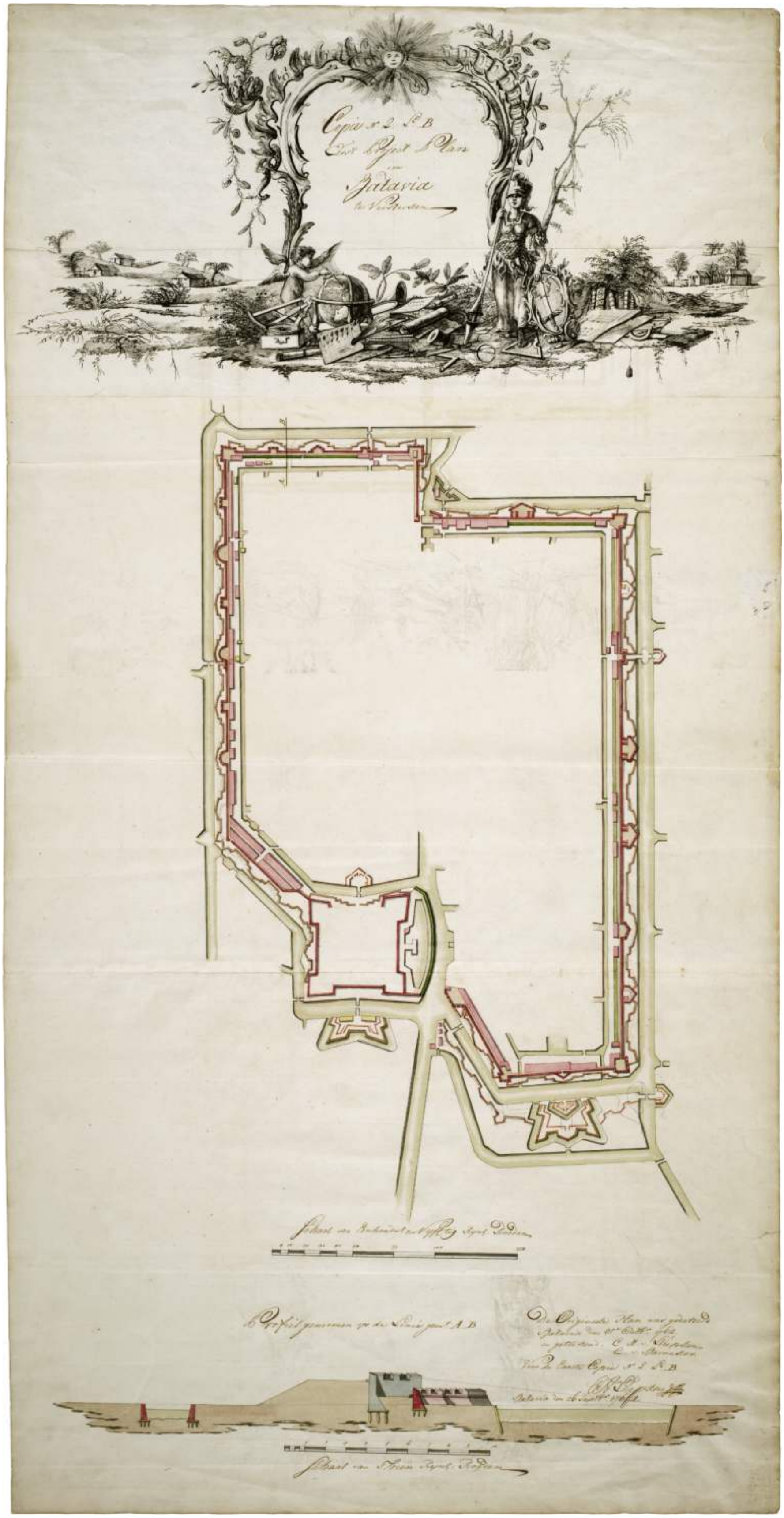

Nationaal Archief, 4.VEL 1197.

C.A. v. Luepken, 1764 [vignet/vignette] Joh:s Rach Fecit 1764 :

Copie N. 2 La B. / Eerst Project Plan / om / Batavia / te Versterken.

Copy N. 2 La B. / First Project Plan / for the Fortification / of / Batavia.

Schaalstok van Eenhondert en Vijftig Rijnl. Roeden = [ca. 1 : 3.400] [profiel] Tien Rijnl. Roeden = [ca. 1 : 270].
Scale-bar of *Eenhondert en Vijftig Rijnl. Roeden* = [approximately 1 : 3,400] [profile] *Tien Rijnl. Roeden* = [approximately 1 : 270].

1 kaart + 1 profiel : ms op papier, gekleurd, 102 x 52 cm.
1 map + 1 profile : ms on paper, coloured, 102 x 52 cm.

Oriëntatie: het noorden is onder.
Orientation: north is below.

Verklaringen: [rechtsonder] een toelichting op de kopie :
Explanations: [lower right] an explanation of the copy :

De Origineele Plan was gedateerd Batavia den 31. Octb:r 1762 en geteekend C.A. v. Luepken en C. v. Barnekor.
Voor de Exacte Copie N. 2 La B. [getekend/signed]
C.A. v. Luepken.
Batavia den 26. Septb:r 1764.

Batavia's stadwallen. In de jaren 1762-1764 werd door de militair ingenieur C.A. von Luepken en zijn assistenten in opdracht van de Hoge Regering een aantal projectplannen opgesteld voor verbetering van de verdedigingswerken van de stad Batavia, die uiteindelijk echter geen van alle zijn uitgevoerd. Daarvan zijn in het Nationaal Archief drie kopiekaarten bewaard gebleven, die tezamen met enkele projectkaarten voor de versterking van het Kasteel uit voorgaande decennia en Von Luepkens diverse opmetingen van de fortjes in de Ommelanden plus zijn ontwerpen voor de verbetering daarvan uit de jaren omstreeks 1760 oorspronkelijk een compleet kaartboek van de verdediging van Batavia vormden. De hier gereproduceerde kaart geeft zijn eerste en minst ingrijpende projectplan voor de stad zelf weer, dat in hoofdzaak voorzag in de aanleg van twee hoornwerken aan de noordzijde van het Kasteel en het westelijke stadsdeel en van extra borstweringen op verlaagd niveau rondom de bestaande wallen. Aan de zuidzijde van het Kasteel zou op het Kasteelbuitenplein bovendien een klein voorwerk of ravelijn komen, terwijl de sinds 1743 afwezige zuidmuur opnieuw opgetrokken diende te worden. Von Luepkens plan voor de nieuwe muur en poort op blad 124 boven behoort waarschijnlijk bij deze kaart.

Batavia's city walls. During the years 1762-1764, on the orders of the High Government, the military engineer C.A. von Luepken and his assistants drew a number of plans to improve the fortifications of the city of Batavia; eventually however none of these was actually carried out. Three copy plans of the same have been preserved in the *Nationaal Archief*, which in conjunction with a few project maps for the reinforcement of the Castle from the preceding decades and Van Luepken's various surveys of the redoubts in the *Ommelanden* (the area around Batavia), plus his designs for the improvements of these presented about 1760 originally formed a complete map-book of the defences of Jakarta. The map reproduced here shows his first and least drastic plan for the city proper, entailing the construction of two hornworks to the north of the Castle and the western part of the town, with additional, lower-level breastworks to be built all around the existing walls and a small outwork or ravelin to be added on the outer courtyard to the south of the Castle. The southern curtain wall of the Castle which had been missing since 1743 would be rebuilt according to an new design, for which Von Luepken drew the plan reproduced on sheet 124 above; the latter was possibly an appendix to this map.